થુપવંસો

નમો તસ્સ ભગવતો અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ

યસ્મિં સચિંસુ જિનધાતુવરા સમન્તા
છબ્બણ્ણ રંસિ વિસરેહિ સમુજ્જલન્તા,
નિમ્માય લોકહિતહેતુ જિનસ્સ રૂપં
તં થુપમબ્ભુત તમં સિરસા નમિત્વા;
ચક્ખામહં સકલ લોક હિતાવહસ્સ
થુપસ્સ સબ્બ જન નણ્દન કારણસ્સ,
વંસં સુરાસુર નરિણ્દવરેહિ નિચ્ચં
સમ્પૂજિતસ્સ રતનુજ્જલ થૂપિકસ્સ;

કિઞ્ચાપિ સો યતિજનેન પુરાતનેન
અત્વાય સીહળજનસ્સ કતો પુરાપિ,
વાક્કેન સિહળભવેન'ભિસઙ્ખમત્તા
અત્થં ન સાધહતિ સબ્બજનસ્સ સમ્મા;

યસ્મા ચ માગધ નિરુત્તિકતોપિ થૂપ-
વંસો વિરુદ્ધનય સદ્દ સમાકુલો સો,
વત્તબ્બમેવ ચ બહુમ્પિ યતો ન વુત્તં
તમ્હા અહં પુનપિ વંસમિ'મં વદામિ;

સુણાથ સાધવો સબ્બે પરિપુણ્ણમનાકુલં
વુચ્ચમાનં મયા સાધુ વંસં થૂપસ્સ સત્થુનોતિ;

તત્થ થૂપસ્સ વંસં વક્ખામીતિ એત્થ તથાગતો અરહં સમ્મા સમ્બુદ્ધો થૂપારહો, પચ્ચેકબુદ્ધો થૂપારહો, તથાગતસ્સ સાવકો થૂપારહો, રાજા ચક્કવત્તિ થૂપારહોતિ વચનતો થૂપારહાનં બુદ્ધાદીનં ધાતુયો પતિટ્ઠાપેત્વા કત ચેતિયં અબ્ભુનન તટ્ઠેન થૂપોતિ વુચ્ચતિ, ઇધ પન કઞ્ચન માલિક મહાથૂપો અધિપ્પેતો, સો કસ્સ ધાતુયો પતિટ્ઠાપેત્વા કતોતિ ચે? યોદીપઙ્કરાદીનં ચતુવીસતિયા બુદ્ધાનં સન્તિકે લદ્ધવ્યાકરણો સમતિંસપારમિયો પૂરેત્વા પરમાભિસમ્બોધિં પત્વા ધમ્મચક્કપ્પવત્તનતો પટ્ઠાય યાવ સુહદ્દ પરિબ્બાજક વિનયાન સબ્બ બુદ્ધકિચ્ચાનિ નિટ્ઠાપેત્વા અનુપાદિયેસાય નિબ્બાનધાતુયા પરિનિબ્બુતો તસ્સ ભગવતો અરહતો સમ્મા સમ્બુદ્ધસ્સ ધાતુયો પતિટ્ઠાપેત્વા કતો અયમેત્થ સઙ્ખેપો, વિત્થારો પન વેદિતબ્બો?

૨. ઇતો કિર કપ્પસતસહસ્સાધિકાનં ચતુન્નં અસઙ્ખેય્યાનં મત્થકે અમરવતી નામ નગરં અહોસિ. તત્થ સુમેધો નામ બ્રાહ્મણો પટિવસતિ. સો અઞ્ઞં કમ્મં અકત્વા બ્રહ્મણસિપ્પમેવ ઉગ્ગણ્હિ તસ્સ દહરકાલેયેવ માતાપિતરો કાલમકંસુ. અથસ્સ રાસિવડ્ઢનકો અમચ્ચો આય પોત્થકં આહરિત્વા સુવણ્ણ રજત મણિમુત્તાદિ ભરિતે ગબ્ભે

વિવરિત્વા એત્તકં તે કુમાર માતુ સન્તકં, એત્તકં પિતુસન્તકં, એત્તકં અય્યક પય્યકાનન્તિ યાવ સત્તમા કુલપરિવટ્ટા ધકં આચિક્ખિત્વા એતમ્પટિજગ્ગાહીતિ આહ. સો સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિત્વા અગારં અજ્ઝાવસન્તો એકદિવસં ચિન્તેસિ.

૩. પુનબ્ભવે પટિસણ્ધિગહણં તામ દુક્ખં, તથા નિબ્બત્ત નિબ્બત્તટ્ઠાને સરીરભેદનં અહઞ્ચ જાનિધમ્મો જરાધમ્મો વ્યાધિધમ્મો મરણધમ્મો. એવં ભૂતેન મયા અજાતિ અજરં અવ્યાધિં અમરણં સુખં સીતલં નિબ્બાનં ગવેસિતું વટ્ટતીતિ નેક્ખમ્મકારણં ચિન્તેત્વા પુન ચિન્તેસિ ઇમં ધનં સબ્બં મય્હં પિતુ પિતામહાદયો પરલોકં ગચ્છન્તા એક કહાપણમ્પિ ગહેત્વા નગતા મયા પન ગહેત્વા ગમનકારણં કાતું વટ્ટતીતિ નગરે ભેરિં ચરાપેત્વા મહાજનસ્સ દાનં દત્વા હિમવન્તસ્સ પવિસિત્વા તાપસ પબ્બજ્જં પબ્બજિત્વા સત્તાહબ્ભન્તરેયેવ અભિઞ્ઞા ચ સમાપત્તિયો ચ નિબ્બત્તેત્વ સમાપત્તિસુખેન વીતિનામેસિ.

તદા દીપઙ્કરો નામ સત્થા પરયાભિસમ્બોધિં પત્વા સત્ત સત્તાહં બોધિસમીપેયેવ વિતિનામેત્વા સુનણ્દારામે ધમ્મચક્કં પવત્તેત્વા કોટિસત્તાનં દેવમનુસ્સાનં ધમ્મમતં પાયેત્વા ચાતુદ્દીપિક મહામેઘો વિય ધમ્મવસ્સં વસ્સેન્તો ચતૂહિ ખીણાસય સતસહસ્સેહિ પરિવુતો અનુપુબ્બેન ચારકં ચરમાનો રમ્મ નગરં પત્વા સુદસ્સન મહાવિહારે પટિવસતિ તદા રમ્મનગરવાસિનો સપ્પિ ફણિતાદીનિ ભેસજ્જાનિ ગહેત્વા પુપ્ફ ધૂપ ગણ્ધહત્થા યેન બુદ્ધો તેનપસઙ્કમિત્વા સત્થારં વણ્દિત્વા પુપ્ફાદીહિ પૂજેત્વા એકમન્તં નિસીદિત્વા ધમ્મં સુત્વા સ્વાતનાય ભગવન્તં નિમન્તેત્વા ઉટ્ઠાયાસના દસબલં પદક્ખીનં કત્વા પક્કમિંસુ.

તે પુન દિવસે અસદિસ મહાદાનં સજ્જેત્વા દસબલસ્સ આગમન મગ્ગં સોધેન્તિ. તસ્મિં કાલે સુમેધતાપસો અત્તનો અસ્સમ પદતો ઉગ્ગન્ત્વા રમ્મનગરવાસીનં તેસં મનુસ્સાનં ઉપરિભાગેન આકાસેન ગચ્છન્તા તે હટ્ઠપહટ્ઠે મગ્ગં સોધેન્તે દિસ્વા કિન્નુ ખો કારણન્તિ ચિન્તેન્તો સબ્બેસં પસ્સન્તાનંયેવ આકાસતો ઓરુ એકમન્તે ઠત્થાયહ તે મનુસ્સે પુચ્છિ.'હમ્ભો કસ્સ પન ઇમં મગ્ગં સોધેથા'તિ તે આહંસુ ભન્તે સુમેધ તુમ્હે કિં નં જાનાથ, દીપઙ્કરો નામ સત્થા પરમાભિસમ્બોધિં પત્વા પવત્તવર ધમ્મચક્કો જનપદ ચારિકં ચરમાનો અનુક્કમેન અમ્હાકં નગરં પત્વા સુદસ્સન મહાવિહારે પટિવસતિ. મયં તં ભગવન્તં નિમન્તયિમ્હ તસ્સ ભગવતો આગમનમગ્ગં સોધેમાતિ. તં સુત્વા સુમેધપણ્ડિતો ચિન્તેસિ. બુદ્ધોતિ ખો પનેસ ઘોસોપિ દુલ્લભો, પગેવ બુદ્ધુપ્પાદો તેન હિ મયાપિ ઇમેહિ મનુસ્સેહિ સદ્ધિં દસબલસ્સ આગમનમગ્ગં સોધેતું વટ્ટતીતિ સો તે મનુસ્સે આહ, સચે ભો તુમ્હે ઇમં મગ્ગ બુદ્ધસ્સ સોધેથ - સયહમ્પિ એકં ઓકાસં સમ્પટિચ્છત્વા અયં સુમેધપણ્ડિતો મહિદ્ધિકો મહાનુભાવોતિ જાનન્તા દુબ્બિસોધનં ઉદકસમ્ભિન્નં અતિવિસમં એકં ઓકાસં સલ્લક્ખેત્વા ઇમં હકાસં તુમ્હે સોધેથ. અલઙ્કરોથાતિ અદંસુ.

સુમેધપણ્ડિતો બુદ્ધારમ્મણ પીતિં ઉપ્પાદેત્વા ચિન્તેસિ. અહમ્પનિમં ઓકાસં ઇદ્ધીયા પરમદસ્સનીય કાતું પહોમિ એવં કતો પન મં ન પરિતોસેતિ અજ્જ પન મયા કાયવેય્યાવચ્ચં કાતું વટ્ટતિતિ પંસું આહરિત્વા તં પહેસં પૂરેનિ, તસ્સ પન તસ્મિં પદેસે અસોધિતે જયસુમન કુસુમ સદિસિ વણ્ણં દુપટ્ટચીવરં તિમણ્ડલં પટિચ્છાદેત્વા નિવાસેત્વા તસ્સુપરિ યુણ્ણમાપઙ્ક્ષેન કુસુમકલાપં પરક્ખિપન્તો વિય વિજ્જુલ્લતા સસ્સીરીકં કાયબણ્ધનં બણ્ધિત્વા કનક ગિરિસિખર મત્થકે લાખારસં પરિસિઞ્ચન્તે વિય સુવણ્ણચેતિયં પવાળજાલેન પરિક્ખિપન્તો વિય સુવણ્ણગ્ઘકં રત્તકમ્બલેન પટિમુઞ્ચન્તો વિય સરદ સમય રજનિકરં રત્તવલાહકેન પટિચ્છાદેન્તો વિય ચ લાખારસેન તિન્ન કિં સુકક્સુમવણ્ણં રત્તવર પસુકૂલ ચીવરં પારિપિત્વા ગણ્ધકૂગિદ્ધ રતો કનકગુહાતો સીહો વિય નિક્ખમિત્વા જળભિઞ્ઞાનંયેવ ચતૂહિ ખીણાસવ સતસહસ્સેહિ પરિવુતો અમરગણ પરિવુતો દસસતનયનો વિય

બ્રહ્મગણપરિવુતો મહા બ્રહ્મા વિય ચ અપરિમિત સમય સમુપચિતાય કુસલબલજનિતાય અનોપમયા બુદ્ધલીલાય તારાગણપરિવુતો સરદ સમય રજનિકરો વિય ગગનતલં અલઙ્કત પટિયત્તં મગ્ગં પટિપજ્જિ.

૫. સુમેધતાપસોપિ તેન અલઙ્કત પટિયત્તેન મગ્ગેન આગચ્છન્તસ્સ દીપઙ્કરસ્સ ભગવતો દ્વત્તિંસ વરલક્ખણ પતિમણ્ડિતં અસતિયા અનુબ્યઞ્જનેહિ અનુબ્યઞ્જિતં બ્યામપ્પહાપરિક્ખેપ સસ્સીરીકં ઇણ્દનીલમણિસંકાસોઆકાસે નાનપ્પકારા વિજ્જુલ્લતા વિય છબ્બણ્ણબુદ્ધરંસિયો વિસ્સજ્જેન્તં રૂપગ્ગપ્પત્તં અત્તભાવં ઓલોકેત્વા અજ્જ મયા દસબલસ્સ જીવિતપરિચ્ચાગં કાતું વટ્ટતિ મા ભગવા કલલે અક્કમિ મણિમયં લકસેતું અક્કમન્તો વિય સદ્ધિં ચતૂહિ ખીણાસવ સતસહસ્સેહિ મમ પિટ્ઠિં અક્કમન્તો ગચ્છતુ તં મે ભવિસ્સતિ દીઘરત્તં હિતાય સુખાયાતિ કેસે મોચેત્વા અજિનજટા વાકચીરાનિ કલેલ પત્થરિત્વા તત્થેવ કલલપિટ્ઠે નિપજ્જિ નિપન્નો ચ સચે અહં ઇચ્છેય્યં સબ્બકિલેસે ઝાપેત્વા સઙ્ઘનવકો હુત્વા રમ્મનગરં પવિસેય્યં અઞ્ઞાતકવેસેન પન મે કિલેસે ઝપેત્વા નિબ્બાનપત્તિયા કિચ્ચં નત્થિ, યંનૂનાહં દીપઙ્કર દસબલો વિય પરમાભિસમ્બોધિં પત્વા ધમ્મનાવં આરોપેત્વા મહાજનં સંસારસાગરા ઉત્તારેત્વા પચ્છા પરિનિબ્બાયેય્યં. ઇદં મે પતિરુપન્તિ ચિન્તેત્વા અટ્ઠધમ્મે સમોધાનેત્વા બુદ્ધભાવાય અભિનીહારં કત્વા નિપજ્જ.

દીપઙ્કરોપિ ભગવા આગત્વા સુમેધપણ્ડિતસ્સ સીસસાગે ઠત્વા કલલપિટ્ઠે નિપન્નં તાપસં દિસ્વા અયં તાપસો બુદ્ધત્થાય અભિનીહારં કત્વા નિપન્તો, ઇજ્ઝિસ્સતિ નુ ખો એતસ્સ પત્થના ઉદાહુ નોતિ ઉપધારેન્તો - અનાગતે ગોતમો નામ બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ ઞત્વા ઠિતકોવ પરિસ મજ્ઝે વ્યાકાસિ, પસ્સથ નો તુમ્હે ભિક્ખવે ઇમં ઉગ્ગતપં તાપસં કલલપિટ્ઠે નિપન્નન્તિ. એવં ભન્તે, અયં યિદ્ધત્થાય અભિનીહારં કત્વા નિપન્નો સમિજ્ઝિસ્સતિ ઇમસ્સ પત્થતા કપ્પસત સહસ્સાધિકાનં ચતુન્તં અસઙ્ખેય્યાનં મત્થકે ગોતમો નામ બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ સબ્બં વ્યાકાસિ.

વુત્તઞ્હેતં બુદ્ધવંસે.

દીપઙ્કરો લોકવિદૂ - આહુતીનં પટિગ્ગહો,
ઉસ્સીસકે મં ઠત્વાન - ઇદં વચનમબ્રવિ;

પસ્સથ ઇમં તાપસં - જટિલ ઉગ્ગતાપસં અપરિમેય્યે ઇતો કપ્પે - અયં બુદ્ધો ભવિસ્સતિ. અહુ કપિલવહયા રમ્મા - નિક્ખમિત્વા તથાગતો. પધાનં પદહિત્વાન - કત્વા દુક્કર કારિકં

બુદ્ધે લોકે - કેચિ.

અજપાલ રુક્ખમૂલસ્મિં - નિસીદિત્વા તથાગતો,
તત્થ પાયાસમગ્ગય્હ - નેરઞ્જરમુપેહેતિ;

નેરઞ્જરાય તીરમ્હિ - પાયાસાદાય સો જિનો,
પટિયત્તવરમગ્ગેન - બોધિમૂલઞ્હિ એહીતિ;

તતો પદક્ખિણં કત્વા - બોધિમણ્ડં અનુત્તરો
અસ્સત્થરાક્ખમૂલમ્હિ - વુજ્ઝિસ્સતિ મહાયસો;

ઇમસ્સજનિકા માતા - માયા નામ ભવિસ્સતિ, પિતા સુદ્ધોદનો નામ - અયં હેસ્સતિ ગોતમો. અનાસવા વીતરાગા - સન્તચિત્તા સમાહિતા,

કોલિતો ઉપતિસ્સો ચ - અગ્ગા હેસ્સન્તિ સાવકા;
આનણ્દો નામુપટ્ઠાકો - ઉપટ્ઠિસ્સતી'મં જિનં;

ખેમા ઉપ્પલવણ્ણા ચ - અગ્ગા હેસ્સન્તિ સાવિકા;
અનાસવા વીતરાગા - સન્તચિત્તા સમાહિતા;

બોધિ તસ્સ ભગવતો અસ્સત્થોતિ પવુચ્ચતી''તિ.

અભિનીહાર કથા

૬. તતો દીપઙ્કરો દસબલો બોધિસત્તં પસંસિત્વા અટ્ઠહિ પુપ્ફ મુટ્ઠીહિ પૂજેત્વા પદક્ખિણં કત્વા પક્કામિ. તેપિ ચતૂસત સહસ્સ ખીણાસવા બોધિસત્તં પુપ્ફેહિ ચ ગણ્ધેહિ ચ પૂજેત્વા પદપ્ફણં કત્વા પક્કમિંસુ. દેવમનુસ્સા ચ તથેવ પૂજેત્વા વણ્દિત્વા અથ ખો બોધિસત્તો દસબલસ્સ વ્યાકરણં સુત્વા બુદ્ધભાવં કરતલગતમિવ મઞ્ઞમાનો પમુદિત હદયો સબ્બેસુ પટિક્કન્તેસુ સયના વુટ્ઠાય પુપ્ફરાસિ મત્થકે પલ્લઙ્કં આભુજિત્વા નિસિન્નો બુદ્ધકારકધમ્મે ઉપધારેન્તો કહનનુ ખો બુદ્ધકારક ધમ્મા, કિં ઉદ્ધં અધો દિસાસુ વીદીયાસૂતિ અનુક્કમેન સકલં ધમ્મધાતું વિચિનન્તો પોરાણકબોધિસત્તેહિ આસેવિત નિસેવિત પઠમં દાનપારમિં દિસ્વા તત્થ દળ્ભિસમાદાન કત્વા એવં અનુક્કમેન સીલ - નેક્ખમ્મ - પઞ્ઞા - વીરિય - ખન્તિ - સચ્ચ - અધિટ્ઠાન - મેત્તા - ઉપેક્ખા પારમિયોચ દિસ્વા તત્થદળ્હ સમાદાનં કત્વા દેવતાહિ અભિત્થુતો આકાસમબભુઞ્ઞનત્વ હિમ હિમવન્તમેવ અગમાસિ.

દીપઙ્કરોપિ સત્થા ચતૂહિ ખીણાસવ સતસહસ્સેહિ પરિવુતો રમ્મનગરવાસીહિ પૂજીયમાનો દેવતાહિ અભિનણ્દિયમાનો અલઙ્કત પટિયત્તેન મગ્ગેન રમ્મનગરં પવિસિત્વા પઞ્અત્તવરબુદ્ધાસને નિસીદિ. ભિક્ખુસઙ્ઘોપિ અત્તનો અત્તનો પત્તાસને નિસીદિ. રમ્મનગરવાસિનોપિ ઉપાસકા બુદ્ધપમુખસ્સ ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ મહાદાનં દત્વા ભગવન્તં ભુત્તાવિં ઓનીત પત્તપાણિં માલાગણ્ધાદીહિ પૂજેત્વા દાનાનુમોદનં સોતુકામા નિસીદિંસુ. ભગવાપિ તેસં અનુમોદનં કરોન્તો દાનકથં સીલકથં સગ્ગિકથં કામાનં આદીનવં ઓકારં સંકિલેસં નેક્ખમ્મે આનિસંસઞ્ચ પકાસેત્વા અમત પરિયોસાનં ધમ્મકથં કથેસિ.

એવં તસ્સ મહજનસ્સ ધમ્મં દેસેત્વા એકચ્ચે સરણેસુ એકચ્ચે પઞ્ચસુ સીલેસુ એકચ્ચે સોતાપત્તિફલે એકચ્ચે સકદાગામિ ફલે એકચ્ચે અનાગામી ફલે એકચ્ચે ચતુસુપિ ફલેસુ એકચ્ચે તીસુ વિજ્જાસુ એકચ્ચે છળભિઞ્આસુ એકચ્ચે અટ્ઠસુ સમાપત્તિસુ પતિટ્ઠાપેત્વા ઉટ્ઠાયાસના રમ્મનગરતો નિક્ખમિત્વા સુદસ્સન મહાવિહારમેવ પાવિસિ.

વુત્તઞ્હેતં

“તદા તે ભોજયિત્વાન - સસઙ્ઘં લોકનાયકં,
ઉફગછુઞ્અં સરણં તસ્સ - દીપઙ્કરસ્સ સત્થુનો,
સરણાગમને કઞ્ચિ - નિવસેતિ તથાગતો
કઞ્ચિ પઞ્ચસુ સીલેસુ - સીલે દસવિધે પરં;

કસ્સચિ દેતિ સામઞ્ઞં - ચતુરો ફલમુત્તમે,
કસ્સચિ અસથે ધમ્મે - દેતિ સો પટિસમ્ભિદા;

કસ્સચિ વરસમાપત્તિયો - અટ્ઠ દેતિ નરાસભો,
તિસ્સો કસ્સચિ વિજ્જાયો - છળભિઞ્અ પવેચ્છતિ;

તેન યોગેન જનકાયં - ઓવદેતિ મહામુનિ,
તેન વિત્થારિકં આસી - લોકનાથસ્સ સાસનં;

મહાહનૂસભક્ખણ્ધો - દીપઙ્કરસનામકો,
બહૂ જને તારયતિ - પરિમોચેતિ દુગ્ગતિં;

બોધનેય્યં જનં દિસ્વા - સતસહસ્સેપિ યોજને
ખણેન ઉપગન્ત્વાન - બોધેતિ તં મહામુની''તિ;

ઇતિ સો દીપઙ્કરો સત્થા વસ્સસત સહસ્સાનિ ઠત્વા સત્તાનં બણ્ધનમોક્ખં કુરુમાનો સબ્બબુદ્ધકિચ્ચાનિ નિટ્ઠાપેત્વા નણ્દારામે અનુપાદિસેસાય નિબ્બાનધાતુયા પરિનિબ્બાયિનહેવ ધાતુયો તસ્સ - સત્થુનો વિકિરિંસુ તા. ઠિતા એકધના હુત્વા - સુવણ્ણપટિમા વિય સકલજમ્બુદીપવાસિનો મનુસ્સા ધનકોટિટિમસુવણ્ણટ્ઠિકાહિ એવં છત્તિંસ યોજનિકં મહાથૂપમકંસુ નિવેદસિ - કેચિ.

તેન વુત્તં

''દીપઙ્કરો જિનો સત્થા - નણ્દારામમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ જિનથૂપો - છત્તિંસુબ્બેધ યોજનો'';

''પત્ત ચીવર પરિક્ખાર - પરિભોગઞ્ચ સત્થુનો,
બોધિમૂલે તદા થૂપો - તીણિ યોજનમુગ્ગતો''તિ;

૭. દીપઙ્કરસ્સ પન ભગવતો અપરભાગો એકં અસઙ્ખેય્યં અતિક્કમિત્વા કોણ્ડઞ્ઞો નામ સત્થા ઉદપાદિ. તદા બોધિસત્તો વિજિતાવિ નામ ચક્કવત્તિ હુત્વા કોટિસતસહસ્સ સઙ્ઘસ્સ બુદ્ધ પમુખસ્સ ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ મહાદાનં અદાયિ સત્થા બોધિસત્તં બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકરિત્વા ધમ્મં દેસેસિ સો સત્થુ ધમ્મંકથં સુત્વા રજ્જિ નિય્યાદેત્વા પબ્બજિ સો તીણિ પિટકાનિ ઉગ્ગહેત્વા અટ્ઠ સમાપત્તિયો પઞ્ચઅભિઞ્ઞાયોચ ઉપ્પાદેત્વા અપરિહીનજ્ઝાનો બ્રહ્મલોકે નિબ્બત્તિ. સોપિ બુદ્ધો વસ્સસતસહસ્સાનિ ઠત્વા સબ્બબુદ્ધકિચ્ચાનિ નિટ્ઠાપેત્વા ચણ્દારામે પરિનિબ્બાયિ તસ્સાપિ ભગવતો ધાતુયા ન વિકિરિંસુ સકલજમ્બુદીપવાસિનો મનુસ્સા સમાગન્ત્વા સત્તયોજનિકાસત્તરતનમયં હરિતાલમનોસિલાયમત્તિકાકિચ્ચં તેલ સપ્પીહિ ઉદકકિચ્ચં કત્વા ચેતિયં નિટ્ઠાપેસું

કોણ્ડઞ્ઞે કિર સમ્બુદ્ધો - ચણ્દારામે મનોરમે,
નિબ્બાયિ ચેતિયો તસ્સ - સત્તયોજનિકો કતોતિ;

તસ્સ અપરભાગે એકં અસંઙ્ખ્યેય્યં અતિક્કમિત્વા એકસ્મિંયેવ કપ્પે ચત્તારો બુદ્ધા ઉપ્પજ્જિંસુ - મઙ્ગલો સુમનો રેવતો યોહિતોતિ. મઙ્ગલસ્સ પન ભગવતો કાલે બોધિસત્તો સુરુચિ નામ બ્રાહ્મણો હુત્વા સત્થારં નિમન્તેસ્સામીતિ ઉપસઙ્કમિત્વા મધુર ધમ્મંકતં સુત્વા સ્વાતનાય નિમન્તેત્વા કોટિસતસહસ્સ સઙ્ઘસ્સ બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ સત્તાહં ગવપાનં નામ દાનમદાસિ સત્થા અનુમોદનં કરોન્તો મહાપુરિસં આમન્તેત્વા ત્વં કપ્પસતસહસ્સાધિકાનં દ્વિન્નં અસઙ્ખેય્યાનં મત્થકે ગોતમો નામ બુદ્ધો ભવિસ્સસીતિ વ્યાકાસિ મહાપુરિસો વ્યાકરણં સુત્વા અહં કિર બુદ્ધો ભવિસ્સામિ કો મે ઘરાવાસેન અત્થો પબ્બજિસ્સમીતિ ચિન્તત્વા તથારૂપં સમ્પત્તિં કેળપિણ્ડં વીય પહાય સત્થુ સન્તિકે પબ્બજિત્વા બુદ્ધવચનં ઉગ્ગણ્હિત્વા અભિઞ્ઞા ચ સમાપત્તિયો ચ નિબ્બત્તેત્વા આયુપરિયોસાને બ્રહ્મલોકે નિબ્બત્તિ, તસ્મિમ્પિ બુદ્ધે પરિનિબ્બુતે ધાતુયો ન વિકિરિંસુ, જમ્બુદીપવાસિનો પુબ્બે વિય તિંસયોજનકં થૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં “ઉય્યાને વસભો નામ - બુદ્ધો નિબ્બાયિ મઙ્ગલો, તત્થેવ તસ્સ જિનથૂપો - તિંસયોજનમુગ્ગિતો”તિ.

તસ્સ અપરભાગે સુમનો નામ સત્થા ઉદપાદિ તદા મહાસત્તો અતુલો નામ નાગરાજા હુત્વા નિબ્બત્તિ-મહિદ્ધિકો મહાનુભાવો સો બુદ્ધો ઉપ્પન્નોતિ સુત્વા ઞાતિસઙ્ઘપરિવુતો નાગભવના નિક્ખમિત્વા કોટિસતસહસ્સ ભિક્ખુપરિવારસ્સ તસ્સ ભગવતો દિબ્બતુરિયેહિ ઉપહારં કારેત્વા મહાદાનં પવત્તેત્વા પચ્ચેકં દુસ્સયુગાનિ દત્વા સરણેસુ પતિટ્ઠાસિ સોપિ નં સત્થા અનાગતે બુદ્ધો ભવિસ્સસીતિ વ્યાકાસિ તસ્મિમ્પિ બુદ્ધે પરિનિબ્બુતે ધાતુયો ન વિકિરિંસુ જમ્બુદીપવાસનો પુબ્બે વિય ચતુયોજનિકં થૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

“સુમનો યસધરો - બુદ્ધો અઙ્ગારામમ્હ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ જિનથૂપો - ચતુયોજનમુગ્ગતો”તિ;

તસ્સ અપરભાગે રેવતો નામ સત્થા ઉદપાદિ તદા બોધિસત્તો અતિદેવો નામ બ્રાહ્મણો હુત્વા સત્થુ ધમ્મદેસન સુત્વા સરણેસુ પતિટ્ઠાય સિરસિ અઞ્જલિં પગ્ગહેત્વા તસ્સ સત્થુનો કિલેસપ્પહાને વણ્ણં વત્વા ઉત્તરાસઙ્ગેન પૂજમકાસિ. સોપિ નં સત્થા બુદ્ધો ભવિસ્સતિતિ વ્યાકાસિ તસ્મિં પન બુદ્ધે પરિનિબ્બુતે ધાતુયો વિકિરિંસુ.

તેન વુત્તં

“રેવતો પવરો બુદ્ધો - નિબ્બુતો સો મહાપુરે,
ધાતુ વિત્થારિકં આસી - તેસુ તેસુ પદેસતો”તિ;

તસ્સ અપરભાગે સોભિતો નામ સત્થા ઉદપાદિ તદા બોધિસત્તો અજિતો નામ બ્રાહ્મણો હુત્વા સત્થુ ધમ્મદેસનં સુત્વા સરણેસુ પતિટ્ઠાય બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ મહાદાનં અદાસિ. સોપિ નં સત્થા બુદ્ધો ભવિસ્સસીતિ વ્યાકાસિ તસ્સાપિ ભગવતો ધાતુયો વિકિરિંસુ.

તેન વુત્તં

“સોભિતો વરસમ્બુદ્ધો - સીહરામમ્હિ નિબ્બુતો,
ધાતુવિત્થારિકં આસી - તેસુ તેસુ પદેસતો”તિ;

તસ્સ અપરભાગે એકમસઙ્ખેય્યં અતિક્કમિત્વા એકસ્મિંયેવ કપ્પે તયો બુદ્ધા નિબ્બત્તિંસુ - અનોમદસ્સિ પદુમો નારદોતિ. અનોમદસ્સિસ્સ ભગવતો કાલે બોધિસત્તો એકો

૧. યસવરો ધીરો - કેચિ.

યક્ખ સેનાપતિ અહોસિ મહિદ્ધિકો મહાનુભાવો અનેક કોટિસતસહસ્સાનં યક્ખાનં અધિપતિ. સો બુદ્ધો ઉપ્પન્નોતિ સુત્વા આગન્ત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ મહાદાનમદાસિ સત્થાપિ તં અનાગતે બુદ્ધો ભવિસ્સસીતિ

વ્યાકાસિ. અનોમદસ્સિમ્હિ પન ભગવતિ પરિનિબ્બુતે ધાતુયો ન વિકિરિંસુ જમ્બુદીપવાસિનો પઞ્ચવીસયોજનકં થૂપં કરિંસુ

તેન વુત્તં

''અનોમદસ્સિ જિનો સત્થા - ધમ્મારામમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ જિનથૂપો - ઉબ્બેધા પણ્ણુવીસતી'તિ;

તસ્સ અપરભાગે પદુમો નામ સત્થા ઉદપાદિ તથાગતે અગામકારઞ્ઞે વિહરેન્તા બોધિસત્તો સીહો હુત્વા સત્થારં નિરોધસમાપત્તિયા સમાપન્નં દિસ્વા પસન્નચિત્તો વણ્દિત્વા પદક્ખિણં કત્વા પીતિસોમનસ્સજાતો તિક્ખત્તું સીહનાદં નદિત્વા સત્તાહં બુદ્ધારમ્મણં પીતિં અવિજહિત્વા પીતિસુખેનેવ ગોચરાય અપક્કમિત્વા જિવિતપરિચ્ચાગં કત્વા પયિરુપાસમાનો અટ્ઠાસિ સત્થા સત્તાહચ્ચયેન નિરોધા વુટ્ઠિતો સીહં ઓલોકેત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘેપિ ચિત્તં પસાદેત્વા સઙ્ઘં વણ્દિસ્સતી''તિ ભિક્ખુસઙ્ઘો આગચ્છતૂતિ ચિન્તેસિ ભિક્ખુ તાવદેવ આગમિંસુ સીહો સઙ્ઘે ચિત્તં પસાદેસિ. સત્થા તસ્સ મનં ઓલોકેત્વા અનાગતે બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ તસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો વિકિરિંસુ.

તેન વુત્તં

''પદુમો જિનવરો સત્થા - ધમ્મારામમ્હિ નિબ્બુતો,
ધાતુ વિત્થારિકં આસિ - તેસુ તેસુ પદેસતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે નારદો નામ સત્થા અહોસિ તદા બોધિસત્તો, ઇસિપબ્બજ્જં પબ્બજિત્વા પઞ્ચસુ અભિઞ્ઞાસુ અટ્ઠસુચ સમાપત્તિસુચિણ્ણવસી હુત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ મહાદાનં દત્વા લોહિત ચણ્દનેન પૂજમકાસિ સોપિ નં અનાગતો બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ નારદ પન ભગવતો ધાતુયો એકઘના અહેસું. સબ્બે દેવ મનુસ્સા સન્નિપતિત્વા ચતુયોજનિકં થૂપં કરિંસુ.

તેન વુત્તં

''નારદો જિનવસભો - નિબ્બુતો સુદસ્સને પુરે,
તત્થેવ તસ્સ થૂપવરો - ચતુયોજનમુગ્ગતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે એકમસઙ્ખેય્યમતિક્કમિત્વા ઇતો કપ્પસતસહસ્સ મત્થકે એકસ્મિં કપ્પે પદુમુત્તરો નામ સત્થા ઉદપાદિ. તદા બોધિસત્તો જટિલો નામ મહારટ્ઠિકો હુત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ ચિવરદાનમદાસિ. સોપિ તં અનાગતો બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ. પદુમુત્તરસ્સાપિ ભગવતો ધાતુયો એકઘના અહેસું. સબ્બે દેવમનુસ્સા સન્નિપતિત્વા દ્વાદસ યોજનિકં મહાથૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

''પદુમુત્તરો જિનો બુદ્ધો - નણ્દારામમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ થૂપવરો - દ્વાદસુબ્બેધયોજનો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે તિંસકપ્પ સહસ્સાનિ અતિક્કમિત્વા સુમેધો સુજાતો ચાતિ એકસ્મિં કપ્પે દ્વે બુદ્ધા નિબ્બત્તિંસુ સુમેધસ્સ પન ભગવતો કાલે બોધિસત્તો ઉત્તરો નામ માનવો હુત્વા નિદહિત્વા ઠપિતંયેવ અસીતિકોટિધનં વિસ્સજ્જેત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ મહાદાનં દત્વા ધમ્મં સુત્વા સરણેસુ પતિટ્ઠાય નિક્ખમિત્વા પબ્બજિ સોપિ નં અનાગતે બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ. સુમ્ધેસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો વિકિરિંસુ

તેન વુત્તં

''સુમેધો જિનવરો બુદ્ધો - મેધારામમ્હિ નિબ્બુતો,
ધાતુવિત્થારિકં આસિ - તેસુ તેસુ પદેસતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે સુજાતો નામ સત્થા ઉદપાદિ. તદા બોધિસત્તોચક્કવત્તિરાજા હુત્વા બુદ્ધો ઉપ્પન્નોતિ સુત્વા ઉપસંકમિત્વા ધમ્મં સુત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ સદ્ધિં સત્તહિ રતનેહિ ચતુમહાદીપં રજ્જં દત્વા સત્થુ સન્તિકે પબ્બજિ સકલરટ્ઠવાસિનો રટ્ઠુપ્પાદં ગહેત્વા આરામિક કિચ્ચં સાધેન્તા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ નિચ્ચં મહાદાનમદંસુ. સોપિ નં સત્થા અનાગતે બુદ્ધોભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ સુજાતસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો એકધના અહેસું જમ્બુદીપવાસિનો તિગાવુતં થૂપમકંસુ

તેન વુત્તં

''સુજાતો જિનવરો બુદ્ધો સીલારામમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ ચેતિયો તસ્સ - તીણિ ગાવુતમુગ્ગતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે અટ્ઠારસ કપ્પસતમત્થકે એકસ્મિં કપ્પે પિયદસ્સિ અત્થદસ્સિ ધમ્મદસ્સિતિ તયો બુદ્ધા નિબ્બત્તિંસુ પિયદસ્સિ બુદ્ધકાલે બોધિસત્તો કસ્સપો નામ માણવો તિણ્ણં વેદાનં પારગતો હુત્વા સત્થુ ધમ્મદેસનં સુત્વા કોટિસતસહસ્સ ધન પરિચ્ચાગેન સઙ્ઘારામં કારેત્વા સરણેસુ ચ સીલેસુ ચ પતિટ્ઠાસિ અથ નં સત્થા અટ્ઠારસ કપ્પ સતચ્ચયેન બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ પિયદસ્સિસ્સ ભગવતોપિ ધાતુયો એકધનાવ અહેસું જમ્બુદીપવાસિનો સન્નિપતિત્વા તિયોજનિકં મહાથૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

''પિયદસ્સિ મુનિવરો - સલલારામમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ જિનથૂપો - તીણિ યોજનમુગ્ગતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે અત્થદસ્સિ નામ ભગવા ઉદપાદિ તદા બોધિસત્તો મહિદ્ધિકો મહાનુભાવો સુસિમો નામ તાપસો હુત્વા ભગવતો સન્તિકે ધમ્મં સુત્વા પસીદિત્વા દિબ્બાનિ મણ્દારવ પદુમપારિચ્છત્તકાદીનિ પુપ્ફાનિ આહરિત્વા ચાતુદ્દીપિક મહામેઘો વિય પુપ્ફવસ્સં વસ્સેત્વા સમન્તતો પુપ્ફમણ્ડપ પુપ્ફઅગઘિય તોરણાદીનિ કત્વા મણ્દારવ પુપ્ફચ્છત્તેન દસબલં પૂજેસિ સોપિ નં ભગવા અનાગતો ગોતમો નામ બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વાકાસિ. તસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો વિકિરિંસુ.

તેન વુત્તં

“અત્થદસ્સિ જિનવરો - અનોમારામમ્હિ નિબ્બુતો,
ધાતુવિત્થારિકં આસિ - તેસુ તેસુ ચ રફતો”તિ;

તસ્સ અપરભાગે ધમ્મદસ્સિ નામ સત્થા ઉદપાદિ. તદા બોધિસત્તો સક્કા દેવરાજા દિબ્બગણ્ધપુપ્ફેહિ ચ દિબ્બતુરિયેહિ ચ પૂજં અકાસિ સોપિ નં બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ. ધમ્મદસ્સિસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો એકઘના અહેસું. જમ્બુદીપવાસિનો તિયોજનિકં થૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

“ધમ્મદસ્સિ મહાવીરો-કેલાસારમમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ થૂપવરો તસ્સ-તીણિ યોજનમુગ્ગતો”તિ;

તસ્સ અપરભાગે ચતુનવુતિકપ્પ મત્થકે એકસ્મિં કપ્પે એકોવ સિદ્ધત્થો નામ સત્થા ઉદપાદિ. તદા બોધિસત્તો ઉગ્ગતેજો અભિઞ્ઞાબલ સમ્પન્નો મઙ્ગલો નામ તાપસો હુત્વા મહાજમ્બુફલં આહરિત્વા તથાગસ્સ અદાસિ સત્થા તં ફલં પરિભુઞ્જિત્વા ચતુનવુતિ કપ્પમત્થકે બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ તસ્સાપિ ભગવતો ધાતુયો ન વિકિરિંસુ, ચતુયોજનિકં રતનમયં થૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

“સિદ્ધત્તો મુનિવરો બુદ્ધો અનોમારમમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ થૂપવરો-ચતુયોજનમુગ્ગતો”તિ;

તસ્સ અપરભાગે ઇતો દ્વાનવુતિ કપ્પમત્થકે તિસ્સો ફુસ્સોતિ એકસ્મિં કપ્પે દેવ બુદ્ધા નિબ્બત્તિંસુ તિસ્સસ્સ ભગવતો કાલે બોધિસત્તા મહાભોગો મહાયસો સુજાતો નામ ખત્તિયો હુત્વા ઇસિપબ્બજ્જં પબ્બજિત્વા મહિદ્ધિકભાવં પત્વા બુદ્ધો ઉપ્પન્નોતિ સુત્વા દિબ્બમણ્દારવ પદુમ પારિચ્છત્ત પુપ્ફાનિ આદાય ચતુપરિસમજ્ઝે ગચ્છન્તં તથાગતં પૂજેસિ. આકાસે પુપ્ફવિતાનમિવ અટ્ઠાસિ સોપિ નં સત્થા ઇતો દ્વાનવુતિ કપ્પમત્થકે બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ. તસ્સાપિ ભગવતો ધાતુયો ન વિકિરિંસુ ધાતુયો ગહેત્વા તિયોજનિકં થૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

“તિસ્સો જિનવરો બુદ્ધો-નણ્દારામમ્હિ નિબ્બુતો
તત્થેવ તસ્સ થૂપવરો-તીણિ યોજનમુસ્સિતો”તિ;

તસ્સ અપરભાગે ફુસ્સો નામ બુદ્ધો ઉદપાદિ તદા બોધિસત્તો વિજિતાવિ નામ ખત્તિયો હુત્વા મહારજ્જં પહાય સત્થુ સન્તિકે પબ્બજિત્વા તીણિ પિટકાનિ ઉગ્ગહેત્વા મહાજનસ્સ ધમ્મકથં કથેત્વા સીલપારમિઞ્ચ પૂરેસિ. સોપિ નં બુદ્ધો તથેવ વ્યાકાસિ તસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો વિકિરિંસુ.

તેન વુત્તં

“ફુસ્સો જિનવરો સત્થા-સુનણ્દારામમ્હિ નિબ્બુતો

ધાતુવિત્થારિકં આસિ-તેસુ તેસુ પદેસતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે ઇતો એકનવુતિ કપ્પમત્થકે વિપસ્સિ નામ બુદ્ધો ઉદપાદિ તદા બોધિસત્તો મહિદ્ધિકો મહાનુભાવો અતુલો નામ નાગરાજા હુત્વા સત્તરતન ખચિતં સોવણ્ણમહાપીઠં ભગવતો અદાસિ સોપિ નં ઇતો એકનવુતિકપ્પમત્થકે બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ તસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો ન વિકિરિંસુ સબ્બે દેવમનુસ્સા સન્તિપતિત્વા ધાતુયો ગહેત્વા સત્તયોજનિકં થૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

''વિપસ્સિ જિનવરો વીરો-સુમિત્તારામમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ સો થૂપવરો-સત્તયોજનિકો કતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે ઇતો એકતિંસ કપ્પમત્થકે સિખી વેસ્સભૂતિ દ્વે બુદ્ધા નિબ્બત્તિંસુ સિખિસ્સ ભગવતો કાલે બોધિસત્તો અરિણ્દમો નામ રાજા હુત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ સચિવરં મહાદાનં પવત્તેત્વા સત્તરતન પતિમણ્ડિતં હત્થિરતનં દત્વા હત્થિપ્પમાણં કત્વા કપ્પિય ભણ્ડમદાસિ સોપિ નં ઇતો એકતિંસ કપ્પે બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ, સિખિસ્સ ભગવતો ધાતુયો એકઘના હુત્વા અટ્ઠંસુ, સકલ જમ્બુદીપવાસિનો પન મનુસ્સા ધાતુયો ગહેત્વા તિયોજનુબ્બેધં સત્તરતનમયં હિમગિરિ સદિસ સોભં થૂપમકંસુ.

સિખી મુનિવરો બુદ્ધો-દુસ્સારામમ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ થૂપવરો-તીણિ યોજનમુગ્ગતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે વેસ્સભૂ નામ સત્થા ઉદપાદિ. તદા બોધિસત્તો સુદસ્સનો નામ રાજા હુત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ સચીવરમહાદાનં દત્વા તસ્સ સન્તિકે પબ્બજિત્વા આચારગુણસમ્પન્નો બુદ્ધરતને ચિતતીકાર પીતિ બહુલો અહોસિ સેપિ નં સત્થા ઇતો એકતિંસકપ્પે બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ વ્યાકાસિ વેસ્સભુસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો વિકિરિંસુ.

તેન વુત્તં

''વેસ્સભૂ જિનવરો સત્થા-ખેમારામમ્હિ નિબ્બુતો;
ધાતુવિત્થારિકં આસિ-તેસુ તેસુ પદેસતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે ઇમસ્મિં કપ્પે ચત્તારો બુદ્ધા નિબ્બત્તિંસુ કકુસણ્ધો કોનાગમનો કસ્સપો અમ્હાકં ભગવાતિ કતુસણ્ધસ્સ પન ભગવતો કાલો બોધિસત્તો ખેમો નામ રાજા હુત્વા બુદ્ધપમુખસ્સ સઙ્ઘસ્સ સપત્તચીવરં દાનઞ્ચેવ અઞ્જનાદિ ભેસજ્જાનિ ચ દત્વા સત્થુ ધમ્મદેસનં સુત્વા પબ્બજિ સોપિ નં સત્થા વ્યાકાસિ તસ્સ પન ભગવતો ધાતુયો ન વિકિરિંસુ સબ્બે સન્નિપતિત્વા ધાતુયો ગહેત્વા ગાવુતુબ્બેધં થૂપમકંસુ.

તેન વુત્તં

''કકુસણ્ધો જિનવરો - ખેમારામમ્હિ નિબ્બુતો,

તત્થેવ તસ્સ થૂપવરો-ગાવુતં નભમુગ્ગતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે કોનાગમનો નામ સત્થા ઉદપાદિ તદા બોધિસત્તો પબ્બતો નામ રજા હુત્વા અમચ્ચગણ પરિવુતો સત્થુ સન્તિકે ગન્ત્વા ધમ્મદેસનં સુત્વા બુદ્ધપમુખં ભિક્ખુસઙ્ઘં નિમન્તેત્વા મહાદાનં પવત્તેત્વા પત્તુણ્ણચીનપટ્ટ કોસેય્ય કમ્બલ દુકુલાનિ ચેવ સુવણ્ણપટ્ટકઞ્ચ દત્વા સત્થુ સન્તિકે પબ્બજિ. સોપિ નં સત્થા વ્યાકાસિ તસ્સ ભગવતો ધાતુયો વિકિરિંસુ

તેન વુત્તં

''કોનાગમનો સમ્બુદ્ધો પબ્બતારામમ્હિ નિબ્બુતો,
ધાતુ વિત્થારિકં આસિ-તેસુ તેસુ પદેસતો''તિ;

તસ્સ અપરભાગે કસ્સપો નામ સત્થા ઉદપાદિ. તદા બોધિસત્તો જોતિપાલો નામ માણવો હુત્વા તિણ્ણં વેદાનં પારગુભૂમિયઞ્ચેવ અન્તલિક્ખેવ પાકટો ઘટીકારસ્સ કુમ્ભકારસ્સ મિત્તો અહોસિ. સો તેન સદ્ધિં સત્થારં ઉપસઙ્કમિત્વા ધમ્મ

કથં સુત્વા પબ્બજિત્વા આરદ્ધવીરિયો તીણિ પિટકાનિ ઉગ્ગહેત્વા વત્તા વત્તસમ્પત્તિયા બુદ્ધસાસનં સોભેસિ. સોપિ નં સત્થા વ્યાકાસિ. કસ્સપસ્સ પન સત્થુનો ધાતુયો ન વિકિરિંસુ સકલ જમ્બુદીપવાસિનો મનુસ્સા સન્નિપતિત્વા એકેકં સુવણ્ણટ્ઠિકં કોટિ અગ્ઘનકં રતનવિચિત્તં બહિ રચનત્થં એકેકં અડ્ઢકોટિ અગ્ઘનકં અબ્ભન્તર પૂરણત્થં મનોસિલાય મત્તિકાકિચ્ચં તેલેન ઉદકકિચ્ચં કરોન્તા યોજનુબ્બેધં થુપમકંસુ.

તેન વુત્તં

''મહાકસ્સપો જિનો સત્થા-સેતવ્યાયઞ્હિ નિબ્બુતો,
તત્થેવ તસ્સ જિનથુપો-યોજનુબ્બેધમુગ્ગતો''તિ;

એત્થ ચ

દીપઙ્કરો ચ કોણ્ડઞ્ઞો-મઙ્ગલો સુમનો તથા,
અનોમદસ્સી બુદ્ધો ચ-નારદો પદુમુત્તરો;

સુજાતો પિયદસ્સી ચ-ધમ્મદસ્સિ નરુત્તમો,
સિદ્ધત્થબુદ્ધો તિસ્સો ચ-વિપસ્સિ ચ સિખી તથા;

કકુસણ્ધો કસ્સપો ચાતિ-સોળસેતે મહેસયો,
થુપપ્પમાણમેતેસં પાલિયંયેવ દસ્સિતં;

યસ્મા તસ્મા મયા સાધૂ-તે સબ્બેપિ પકાસિતા,
થૂપા સદ્ધા જના સાધૂ-તે વણ્દેય્યથ સાદરં;

ယેસાનં પન અઙ્ઞં - સુગતાનં હિતેસિનં
ધાતુ વિત્થારિકા આસું - તેસુ તેસુ પદેસતોતિ;

સાધુજન મનોપસાદનત્થાય કતે થૂપવંસે વિજ્જમાનથૂપાનં બુદ્ધાનં થૂપકથા ચેવ સબ્બેસં સન્તિકે અભિનિહારકતાયે. સમત્તા.

કસ્સપસ્સ પન ભગવતો અપરભાગે ઠપેત્વા ઇમં સમ્મા સમ્બુદ્ધં અઞ્ઞો બુદ્ધો નામ નત્થિ. એવં દીપઙ્કરાદીનં ચતુવીસતિયા બુદ્ધાનં સન્તિકે લદ્ધવ્યાકરણો બોધિસત્તો પારમિયો પૂરેત્વા વેસ્સન્તરત્તભાવે ઠિતો-

''અચેતનાયં પથવી-અવિઞ્ઞાય સુખં દુખં,
સાપિ દાનબલો મય્હં-સત્તક્કત્તું પકમ્પથા''તિ;

એવં મહાપથવિ કમ્પનાનિ પુઞ્ઞાનિ કત્વા આયુપરિયોસાને તતો ચુતો તુસિતભવને નિબ્બત્તિ તત્થ અઞ્ઞે દેવે દસહિ ઠાનેહિ અધિગણ્હિત્વા યાવતાયુકં દિબ્બસમ્પત્તિં અનુભવન્તો મનુસ્સગણનાય સત્તહિ દિવસેહિ આયુક્ખયં પાપુણિસ્સતિતિ વત્થાનિ કિળિસ્સન્તિ, માલા મિલાયન્તિ, કચ્છેહિ સેદા મુચ્ચન્તિ, કાયેચેવ દુબ્બણ્ણિયં ઓક્કમતિ. દેવો દેવાસને નાભિરમતીતિ ઇમેસુ પઞ્ચસુ પુબ્બનિમિત્તેસુ ઉપ્પન્નેસુ તાનિ દિસ્વાસુઞ્ઞાવત નો સગ્ગા ભવિસ્સન્તિતિ સંવેગજાતાહિ દેવતાહિ મહાસત્તસ્સ પારમિનં પૂરિતભાવં ઞત્વા ઇમસ્મિં ઇદાનિ અઞ્ઞં દેવલોકં અનુપગન્ત્વા મનુસ્સલોકે ઉપ્પજ્જિત્વા બુદ્ધભાવં પત્તે પુઞ્ઞાનિ કત્વા ચુત ચુતા દેવલોકં પૂરેસ્સન્તીતિ ચિન્તેત્વા.

''યતોહં તુસિતે કાયે-સન્તુસિતો નામહં તદા,
દસસહસ્સિ સમાગન્ત્વા-યાચન્તિ પઞ્જલી મમં;

કાલોયંતે મહાવીર-ઉપ્પજ્જ માતુકુચ્છિયં,
સદેવકં તારયન્તો-બુજ્ઝસ્સુ અમતં પદન્તિ'';

એવં બુદ્ધભાવત્થાય આયાચિતો કાલં-દીપં-દેસં કુલં-જનેત્તિયા આયુપ્પમાણન્તિ ઇમાનિ પઞ્ચ મહાવિલોકનાનિ વિલોકેત્વા કતસન્નિટ્ઠાનો તતો ચુતો સક્યરાજકુલે પટિસણ્ધિંગહેત્વા તત્થ મહાસમ્પત્તિયા પરિહરિયમાનો અનુક્કમેન ભદ્દં યોબ્બનં અનુપાપુણિત્વા તિણ્ણં ઉતૂનં અનુચ્છવિકેસુ તીસુ પાસાદેસુ દેવલોકસિરિં વિય રજ્જસિરિં અનુભવમાનો ઉય્યાનકીળાય ગમનસમયે અનુક્કમેન જિણ્ણ - વ્યાધિ - મતસઙ્ખાતે તયો દેવદૂતે દિસ્વા સંજાત સંવેગા નિવત્તિત્વા ચતુત્થે વારે પબ્બજિતં દિસ્વા સાધુ પબ્બજ્જાતિ પબ્બજ્જાય રુચિં ઉપ્પાદેત્વા ઉય્યાનં ગન્ત્વા તત્થ દિવસં ખેપેત્વા મઙ્ગલ પોક્ખરણિતીરે નિસિન્નો કપ્પક વેસં ગહેત્વા આગતેન વિસ્સકમ્મ દેવપુત્તેન અલઙ્કત પટિયત્તો રાહુલકુમારસ્સ પાતસાસનં સુત્વા પુત્તસિનેહસ્સ બલવભાવં ઞત્વા યાવ ઇમં બણ્ધનં ન વડ્ઢતિ તાવદેવનં છિણ્દિસ્સામીતિ ચિન્તેત્વા સાયં નગરં પવિસન્તો-

''નિબ્બુતા નૂન સા માતા - નિબ્બુતો નૂન સો પિતા,
નિબ્બુતા નૂન સા નારી - યસ્સાયં ઈદિસો પતિ''તિ;

કિસાગોતમિયા નામ પિતુચ્છા ધીતાય ભાસિતં ઇમં ગાથા સુત્વા ઇહં ઇમાય નિબ્બુતપદં સાવિતોતિ ગીવતો સતસહસ્સગ્ઘનકં મુત્તાહારં ઓમુઞ્ચિત્વા તસ્સા પેસેત્વા અત્તનો ભવનં પવિસિત્વા સિરીસયને નિપન્નો નિદ્દાવસ

ગતાનં નાટકાનં વિપ્પકારં દિસ્વા નિબ્બિન્નહદયો છન્નં ઉટ્ઠાપેત્વા કણ્થકં આહારાપેત્વા તં આરુય્હ છન્નસહાયો દસસહસ્સ ચક્કવાળ દેવતાહિ કત પરિવારો મહાભિનિક્ખમના નિક્ખમિત્વા તેનેવ રત્તાવસેસેન તીણિ રજ્જાનિ અતિક્કમ્મ અનોમાય નદિયા પરતીરં પત્વા અસ્સાપિટ્ઠિતો ઓરુય્હ મુત્તરાસિ સદિસે ચાલિકાપુલિણે ઠત્વા છન્નત્વં મય્હં આભરણાનિ ચેવ કણ્થકઞ્ચ આદાય ગચ્છાહિ આભરણાનિ ચ કણ્થકઞ્ચ પટિચ્છાપેત્વા દક્ખિણ હત્થેન મઙ્ગલખગ્ગમાદાય વામહત્થેન મોલિયા સદ્ધિં ચૂળં છિણ્દિત્વા સચે અહં બુદ્ધો ભવિસ્સામિ આકાસે તિટ્ઠતુ નો ચે ભૂમિયં પતતૂતિ આકાસે ખિપિ ચુળામણી બણ્ધનં યોજનપ્પમાણં ઠાનંગન્ત્વા આકાસે અટ્ઠાસિ અથ સક્કો દેવરાજા યોજનિકેન રતનચઙ્ગોટકેન પટિગ્ગહેસિ.

યથાહ

છેત્વાન મોલિં વરગણ્ધવાસિતં
વેહાસયં ઉક્ખિપિ સક્યપુઙ્ગવો,
સહસ્સનેત્તો સિરસા પટિગ્ગહિ
સુવણ્ણ વઙ્ગોટવરેન વાસવો'તિ;

પટિગ્ગહેત્વા ચ પન દેવલોકં નેત્વા સુનેરુ મુદ્ધનિ તિયોજનપ્પમાણં ઇણ્દનીલમણિમયં ચુળામણિ ચેતિયં નામ અકાસિ અથ કસ્સપ બુદ્ધકાલે પોરાણ સહાયકો ઘટિકાર મહાબ્રહ્મા એકં બુદ્ધન્તરં વિનાવાસભાવપ્પત્તેન મત્તભાવો ચિત્તેસિ. અજ્જ મે સહાયકો મહાભિનિક્ખમનં નિક્ખન્તો સમણ પરિક્ખારમસ્સ ગહેત્વા ગચ્છામીતિ-

''તિચીવરઞ્ચ પત્તો ચ વાસિ સૂચિ ચ બણ્ધનં,
પરિસ્સાવન અટ્ઠેતેન-યુત્તયોગસ્સ ભિક્ખુનો''તિ;

ઇમે સમણપરિક્ખારે આહરિત્વા અદાસિ મહાપુરિસો અરહદ્ધજં નિવાસેત્વા ઉત્તમં પબ્બજ્જાવેસં ગણ્હિત્વા સાટકયુગલં આકાસે ખિપિ તં બ્રહ્મા પટિગ્ગહેત્વા બ્રહ્મલોકે દ્વાદસયોજનિકં સબ્બરતનમયં દુસ્સચેતિયમકાસિ.

''કિલેસ અપ્પહીણેપિ=મહાસત્તસ્સ તં ખણે,
યસ્સાનુભાવતો એવં દુસ્સચૂળા હિ પૂજિતા
તસ્મા તમ્મ મહાબોધિ-સત્તાનં પટિપત્તિયં,
ન કરેય્ય મહુસ્સાહંવ-કો હિ નામ બુધો જનો''તિ;

ચૂળામણિદુસ્સ થુપદ્વયકથા

૯. બોધિસત્તો પબ્બજિત્વા અનુક્કમેન રાજગહં ગન્ત્વા તત્થ પિણ્ડાય ચરિત્વા પણ્ડવ પબ્બતપબ્ભારે નિસિન્નો મગધરાજેન રજ્જેન નિમન્તિયમાનો તં પટિક્ખિપિત્વા સબ્બઞ્ઞુતં પત્વા તિસ્સવિજિતં આગમનત્થાયતેનગહિત પટિઞ્ઞો આળારં-ઉદ્દકઞ્ચ ઉપસઙ્કમિત્વા તેસં સન્તિકે અધિગતવિસેસેન અપરિતુટ્ઠો છબ્બસ્સાનિ મહાપધાનં પદહિત્વા વિસાખ પુણ્ણમ દિવસે સેનાનિનિગમે સુજાતાય દિન્નપાયાસં પરિભુઞ્જિત્વા નેરઞ્જરાય નદિયા સુવણ્ણપાતિં પવાહેત્વા નેરઞ્જરાય તીરે મહાવનસણ્ડે નાનાસમાપત્તીહિ દિવાભાગં વિતિનામેત્વા સાયણ્ઙ સમયે સોત્થિયેન દિન્નં તિણમુટ્ઠિં ગહેત્વા કાળેન નાગરાજેન અભિત્થુતગુણો બોધિમણ્ડં આરુય્હ તિણાનિ. સત્થરિત્વા ન તાવીમં પલ્લઙ્કં ભિણ્દિસ્સામિ યાવ મે અનુપાદાય આસવેહિ ચિત્તં વિમુચ્ચિસ્સતી''તિ પટિઞ્ઞં કત્વા પાચીન દાસાભિમુખો નિસીદિત્વા-સૂરિયે અનત્થમિતેયેવ મારબલં વિધમેત્વા પઠમયામે પુબ્બે નિવાસઞાણં મજ્ઝિમયામે ચુતૂપપાતઞાણં પત્વા પચ્છિમયામાવસાને દસબલ ચતુવેસારજ્જાદિ સબ્બગુણપતિમણ્ડિતંસબ્બઞ્ઞુતઞાણં પટિવિજ્ઝિત્વા સત્ત સત્તાહં બોધિસમીપેયેવ વીતિનામેત્વા અટ્ઠમે સત્તાહે અજપાલ નિગ્રોધમૂલે નિસિન્નો ધમ્મગમ્ભીરતા પચ્ચવેક્ખનેન અપ્પોસ્સુક્કતં આપજ્જમાનો દસદહસ્સી મહાબ્રહ્મ પરિવારેન સહમ્પતિ મહાબ્રહ્મુના આયાચિત ધમ્મદેસનો બુદ્ધચક્ખુના લોકં ઓલોકેન્તો બ્રહ્મુનો અજ્ઝેસનં આદાય કસ્સ નુ ખો પઠમં ધમ્મં દેસેય્યન્તિ ઓલોકેન્તો આળારુદ્દકાનં કાલકતભાવં ઞત્વા પઞ્ચવગ્ગીયાનં ભિક્ખુનં બહૂપકારતં અનુસ્સરિત્વા ઉટ્ઠાયાસના કાસિપુરં ગચ્છન્તો અન્તરામગ્ગે ઉપકેન સદ્ધિં મન્તેત્વા આસાળહિપુણ્ણમ દિવસે ઇસિપતને મિગદાયે પઞ્ચ વગ્ગિયાનં ભિક્ખુનં વસનટ્ઠાનં પત્વા તે અનનુચ્છવિકેન આવુસો વાદેન સમુદાચરન્તે અઞ્ઞાપેત્વા ધમ્મચક્કં પવત્તેન્તો અઞ્ઞાકોણ્ડઞ્ઞત્થેરપમુખે અટ્ઠારસ કોટિયો અમતપાનં પાયેસિ.

તતો પટ્ઠાય ચત્તાલીસ સંવચ્છરાનિ ઠત્વા ચતુરાસીતિ ધમ્મક્ખણ્ધ સહસ્સાનિ દેસેત્વા ગણનપથમતીતે સત્તે ભવકન્તારતો સન્તારેત્વા સબ્બબુદ્ધકિચ્ચાનિ નિટ્ઠપેત્વા કુસિનારાયં ઉપવત્તને મલ્લાનં સાલવને યમકસાલાન મન્તરે ઉત્તસીસકં પઞ્ઞત્તે મઞ્ચકે વિસાખપુણ્ણમ દિવસે દક્ખિણેન પસ્સેન સતો સમ્પજાનો અનુટ્ઠાનસેય્યાય નિપજ્જિ. તદા કિર ભગવતો પૂજાય યમકસાલા સબ્બપાલિકુલ્લા મૂલતો પટ્ઠાય યાવ અગ્ગા એકચ્છન્ના અહેસું. ન કેવલઞ્ચ યમકસાલાયેવ સબ્બેપિ રુક્ખસાખા સબ્બપાલિકુલ્લાવ અહેસું.

ન કેવલઞ્ચ તસ્મિંયેવ ઉય્યાને સકલેપિ દસસહસ્સ ચક્કવાળે ફલુપગ રુક્ખા ફલં ગણ્હિંસુ. સબ્બરુક્ખાનં ખણ્ધેસુ ખણ્ધ પદુમાનિ, વલલીસુ વલલિપદુમાનિ. આકાસે ઉલ્લોકપદુમાનિ, પથવિતલં ભિણ્દિત્વા દણ્ડકપદુમાનિ પુપ્ફિંસુ. સબ્બો મહા સમુદ્દો પઞ્ચવણ્ણ પદુમસઞ્છન્નો અહોસિ તિયોજન સહસ્સવિત્થતો પન હિમવા ધનબદ્ધમોરપિઞ્છકલાપો વિય નિરન્તરં માલાદામગવક્ખિતો વિય સુટ્ઠુ પીળેત્વા આબદ્ધપુપ્ફવટંસકો વિય સુપૂરિત પુપ્ફચઙ્ગોટકં વિય ચ અતિરમણીયો અહોસિ.

યમકસાલા ભુમ્મદેવતાનિ સઞ્ચાલિતક્ખવિણ્ધટપા તથાગતસરીરસ્સ ઉપરિપુપ્ફાનિ વિકિરન્તિ. દિબ્બાનિપિ મણ્દારવ પુપ્ફાનિ અન્તલિક્ખા પતન્તિ. તાનિ હોન્તિ સુવણ્ણ વણ્ણાનિ પણ્ણચ્છત્તપ્પમાણાનિ મહાતુમ્બમત્તં રેણુ ગણ્હન્તિ ન કેવલઞ્ચ મણ્દારવ પુપ્ફાનેય, અઞ્ઞાનિપિ સબ્બાનિ પારિચ્છત્તક પુપ્ફાદીનિ સુવણ્ણવઙ્ગોટકાનિ રજતચઙ્ગોટકાનિ ચ પૂરેત્વા પૂરેત્વા તિદસ પુરેપિ બ્રહ્મલોકેપિ ઠિતાહિ દેવતાહિ વિવિધાનિ અન્તરા અવિપ્પકિણ્ણાનેવ હુત્વા આગન્ત્વા પત્તકિંજક્ખ રેણુ ચુણ્ણેહિ તથાગતસ્સ સરીરમેવ ઓકીરન્તિ ન કેવલઞ્ચ

દેવતાનંયેવ નાગ સુપણ્ણ મનુસ્સાનમ્પિ ઉપકપ્પન ચણ્દન ચુણ્ણાનિ ન કેવલઞ્ચ ચણ્દનચુણ્ણાનેવ કાળાનુસારી તગર લોહિતચણ્દનાદિ સબ્બગણ્ધજાતચુણ્ણાનિ, હરિતાલઞ્જન સુવણ્ણ રજત ચુણ્ણાનિ, સબ્બગણ્ધવાસ વિકતિયો સુવણ્ણ રજતાદિસમુગ્ગે પૂરેત્વા ચક્કવાળ મુખવટ્ટિઆદિસુ ઠિતાહિ દેવતાહિ પવિદ્ધા અન્તરા અવિપ્પકિરિત્વા તથાગતસ્સેવ સરીરં ઓકિરન્તિ દિબ્બાનિપિ તુરિયાનિ અન્તલિક્ખે વજ્જન્તિ. ન કેવલઞ્ચ તાનિયેવ સબ્બાનિપિ તન્તિબદ્ધ ચમ્મપરિયોનદ્ધ સુસિરાદિ ભેદાનિ દસસહસ્સચક્કવાળે દેવ-નાગવ-સુપણ્ણ-મનુસ્સાનં તુરિયાનિ એકચક્કવાળે સન્નિપતિત્વા અન્તલિક્ખે વજ્જન્તિ.

વરચારણદેવતા કિર નામેકા દીઘાયુકા દેવતા મહાપુરિસો મનુસ્સપથે નિબ્બત્તિત્વા બુદ્ધો ભવિસ્સતીતિ સુત્વ પટિસણ્ધિદિવસે ગણ્હિત્વા ગમિસ્સામાતિ માલા ગન્થિતું આરભિંસુ તા ગણ્થમાનાવ મહાપુરિસે માતુકુચ્છિયં નિબ્બત્તે તુમ્ભે કસ્સ ગણ્થથાતિ વુત્તા ન તાવ તિટ્ઠાતિ કુચ્છિતો નિક્ખમન દિવસે ગહેત્વા ગમિસ્સામાતિ આહંસુ પુન નિક્ખેન્તોતિ સુત્વા મહાભિનિક્ખમનદિવસે ગમિસ્સામાતિ મહાભિનિક્ખમનં નિક્ખન્તોતિ સુત્વા અભિસમ્બોધિ દિવસે ગમિસ્સામાતિ. અજ્જ અભિસમ્બુદ્ધોતિ સુત્વા ધમ્મચક્કપ્પવત્તનદિવસે ગમિસ્સામાતિ ધમ્મચક્કં પવત્તયીતિ સુત્વા યમકપાટિહારિયદિવસે ગમિસ્સામાતિ. અજ્જ યમકપાટિહારિયં કરીતિ સુત્વા દેવો રોહનદિવસે ગમિસ્સામાતિ. અજ્જ દેવોરોહનં કરીતિ સુત્વા આયુસઙ્ખારોસ્સજ્જને ગમિસ્સામાતિ આયુસઙ્ખારં ઓસ્સજીતિ સુત્વા ન તાવ નિટ્ઠાતિ પરિનિબ્બાનદિવસે ગમિસ્સામાતિ?

અજ્જ ભગવા યમકસાલાનમન્તરે દક્ખિણેન પસ્સેન સતો સમ્પજાનો સીહસેય્યં ઉપગતો બલવ પચ્ચુસમયે પરિનિબ્બાયિસ્સતિ તુમ્હે કસ્સ ગણ્થથાતિ વુત્તા પન કિન્નામેતં અજ્જેવ માતુકુચ્છિયં પટિસણ્ધિં ગણ્હિ અજ્જેવ કુચ્છિતો નિક્ખન્તો, અજ્જેવ મહાભિનિક્ખમનં નિક્ખમિ. અજ્જેવબુદ્ધો અહોસિ અજ્જેવ ધમ્મચક્કં પવત્તયિ. અજ્જેવ યમકપાટિહારિયં અકાસિ. અજ્જેવ દેવલોકા ઓતિનણ્ણા. અજ્જેવ આયુસઙ્ખરં ઓસ્સજિ. અજ્જેવ કિર પરિનિબ્બુતો. નનુ નામ દુતિય દિવસે યાગુપાન કાલમત્તમ્પિ ઠાતબ્બં અસ્સ, દસ પારમિયો પૂરેત્વા બુદ્ધત્તં પત્તસ્સ નામ અનનુચ્છવિકન્તિ અપરિ નિટ્ઠિતાવ માલાયો ગહેત્વા આગમ્મ અન્તો ચક્કવાળે ઓકાસં આલભમાના ચક્કવાળ મુખવટ્ટિયં લભિત્વા આધાવન્તિયો હત્થેન હત્થં ગીવાય ગીવં ગહેત્વા તીણિ રતનાનિ આરબ્ભદ્વત્તિંસમહપુરિસલક્ખણાનિ છબ્બણ્ણરંસિયો દસપારમિયો અદ્ધચ્છટ્ઠાનિ જાતકસતાનિ ચુદ્દસ્સ બુદ્ધઞાણાનિ આરબ્ભ ગાયિત્વા તસ્સ તસ્સ અવસાને સહાય હે સહાય હેતિ વદન્તિ. ઇદમેતં પટિચ્ચવુત્તં-દિબ્બાનિપિ સંગીતાનિ અન્તલિક્ખે વત્તન્તિતિ.

ભગવા પન એવં મહતિયા પૂજાય વત્તમાનયા પઠમયામે મલ્લાનં ધમ્મં દેસેસિ મજ્ઝિમયામે સુભદ્દસ્સ ધમ્મં દેસેત્વા તં મગ્ગફલે પતિટ્ઠાપેસિ પચ્છિમયામે ભિક્ખુ ઓવદિત્વા બલવ પચ્ચૂસ સમયે મહાપથવિં કમ્પેન્તો અનુપાદિસેસાય નિબ્બાનધાતુયા પરિનિબ્બાયિ પરિનિબ્બુતે પન ભગવતિ લોકનાથે આનણ્દત્થેરો મલ્લરાજુનં તં પવત્તિં આરોચેતિ તે સુત્વાવ ગણ્ધમાલં સબ્બઞ્ચ તાલાવચરં પઞ્ચ ચ દુસ્સયુગસતાનિ આદાય ગન્ત્વા ભગવતો સરીરં નચ્ચેહિ - ગીતેહિ - વાદિતેહિ - માલેહિ - ગણ્ધેહિ સક્કરોન્તા ગરુકરોન્તા માનેન્તા - પૂજેન્તા ચેલવિતાનાનિ કરોન્તા મણ્ડલ માલાનિ પટિયાદેન્તા એવં તા દિવસં વીતિનામેસું.

અથ દેવતાનઞ્ચ કોસિનારકાનં મલ્લાનઞ્ચ એતદહોસિ-અતિવિકાલો ખો અજ્જ ભગવતો સરીર ઝાપેતું, સ્વેદાનિ ભગવતો સરીરં ઝપેસ્સામાતિ તથા દુતિયમ્પિ દિવસં વીતિનામેસું. તથા તતિયં ચતુત્થં પઞ્ચમં છટ્ઠમ્પિ દિવસં વીતિનામેસું સત્ત મે દિવસે દેવતા ચ દોસિનારકા મલ્લા ચ ભગવતો સરીરં દિબ્બેહિ માનુસકેહિ ચ

નચ્છેહિ - ગીતેહિ - વાદિતેહિ - માલેહિ - ગણ્ધેહિ સક્કારોન્તો ગરુકરોન્તા માનેન્તા પૂજેન્તા નગરમજ્ઝેન નીહરિત્વા યત્થ મકુટબણ્ધનં નામ મલ્લાનં ચેતિયં તત્થ નિક્ખિપિંસુ

તેન ખો પન સમયેન કુસિનારા યાવ સણ્ધિસમલ સંકટીરાજન્નુમત્તેન ઓધિના મણ્દારવ પુપ્ફેન સત્થતા હોતિ અથ ખો કોસિનારકા મલ્લા ભગવતો સરીરં ચક્કવત્તિસ્સ સરીરં વિય અહતેન વત્થેન વેઠેસું અહતેન વત્થેન વેઠેત્વા વિહતેન કપ્પાસેન વેઠેસું વિહતેન કપ્પાસેન વેઠેત્વા અહતેન વત્થેન વેઠેસું. એતેનેવ નયેન પઞ્ચહિયુગસતેહિ વેઠેત્વા આયસાય તેલદોણિયા પક્ખિપિત્વા અઞ્ઞિસ્સા આયસાય દોણિયા પટિકુજ્જેત્વા સબ્બગણ્ધાનં ચિતકં કરિત્વા ભગવતો સરીરં ચિતકં આરોપેસું. તેન ખો પન સમયેન આયસ્મા મહા કસ્સપો પાવાય કુસિનારં અદ્ધાનમગ્ગ પટિપન્નો હોતિ મહતાભિક્ખુસઙ્ઘેન સદ્ધિં પઞ્ચમત્તેહિ ભિક્ખુસતેહિ તેન ખો પન સમયેન થેરે ચિત્તં પસાદેત્વા સગ્ગે નિબ્બત્તા દેવતા તસ્મિં સમાગમે થેરં અદિસ્વા કુહિન્નુ ખો અમ્હાકં કુલુપગ થેરોતિ આવજ્જેન્તો અન્તરામગ્ગપટિપન્નં દિસ્વા અમ્હાકં કુલુપગ થેરે અવણ્દિતે ચિતકો મા પજ્જલિત્થાતિ અધિટ્ઠિહિંસુ.

અથ ખો ચત્તારો મલ્લપામોક્ખા સીસં નહાતા અહતાનિ વત્થાનિ નિચત્થા વી સંરતનસતિકં ચણ્દનચિતકં આલિમ્પેસ્સામાતિ અટ્ઠપિ સોલસપિ દ્વત્તિંસાપિ જના હુત્વા યમક ઉક્કયો ગહેત્વા તાલવણ્ટેહિ વિજન્તા ભસ્તાનિ ધમન્તા ન સક્કોન્તિયેવ અગ્ગિં ગાહાપેતું. અથ ખો કોસિનારકા મલ્લા ચિતકસ્સ અપજ્જલન કારણં આયસ્મન્તં અનુરુદ્ધં પુચ્છિત્વં દેવતાનં અભિપ્પાયં સુત્વા મહાકસ્સપો કિર ભો પઞ્ચહિ ભિક્ખુસતેહિ સદ્ધિં દસબલસ્સ પાદે વણ્દિસ્સામીતિ આગચ્છતિ તસ્મિં કિર અનાગતે ચિતકો ન પજ્જલતિ કીદિસો ભોસો ભિક્ખુ કાલો ઓદાતો દીઘો રસ્સો એવરૂપે નામ ભો ભિક્ખુમ્હિ ઠિતો કિં દસબલસ્સ પરિનિબ્બાનં નામાતિ દેચિ ગણ્ધમાલાદિ હત્થા પટિપથં ગચ્છિંસુ કેચિ વીથિયો વિચિત્તા કત્વા આગમનમગ્ગં ઓલોકયમાના અટ્ઠંસુ. અથ ખો આયસ્મા મહાકસ્સપો યેન કુસિનારા મક્રુટબણ્ધનં નામ મલ્લાનં ચેતિયં, યેન ભગવતો ચિતકો તેનુપસઙ્કમિ. ઉપસઙ્કમિત્વા એકંસં ચીવરં કત્વા તિક્ખત્તું ચિતકં પદક્ખિણં કત્વા આવજ્જેન્તોવ સલ્લક્ખેસિ-ઇમસ્મિં ઠાને પાદાતિ તતે પાદસમીપે ઠત્વા અભિઞ્ઞાપાદકં ચતુત્થજ્ઝાનં સમાપજ્જિત્વા વુટ્ઠાય અરસહસ્સ પતિમણ્ડિતા દસબલસ્સ પાદા સદ્ધિં કપ્પાસ પટલેહિ પઞ્ચદુસ્સયુગસતાનિ સુવણ્ણદોણિં વણ્દનચિતકઞ્ચ દ્વેધા કત્વા મય્હં ઉત્તમઙ્ગે સિરસિ પતિટ્ઠહન્તૂતિ અધિટ્ઠાસિ સહ અધિટ્ઠાન ચિત્તેન તાનિ દુસ્સયુગાદિનિ દ્વેધા કત્વા વલાહકન્તરા પુણ્ણચણ્દો વિય પાદા નિક્ખમિંસુ.

થેરો વિકસિત રત્તપદુમ સદિસે હત્થે પસારેત્વા સુવણ્ણવણ્ણે સત્થુ પાદે યાવ ગોપ્ફકા બાળ્હં ગહેત્વ અત્તનો સિરવરે પતિટ્ઠાપેસિ મહાજનો તં અચ્છરિયં દિસ્વા એકપ્પહારે નેવ મહાનાદં નદિ. ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા યથારુચિં વણ્દિ. એવ પન થેરેન ચ મહાજનેન ચ તેહિ ચ પઞ્ચહિ ભિક્ખુસતેહિ વણ્દિત મત્તેથેરસ્સ હત્થતો મુઞ્ચિત્વા અલત્તક વણ્ણાનિ ભગવતો પાદતાલાનિ દારુઆદિસુ કિઞ્ચિ અચાલેત્વાવ યથાટ્ઠાને પતિટ્ઠહિંસુ. ભગવતો પાદેસુ નિક્ખમન્તેસુ વા પવિસન્તેસુ વા કપ્પાસઅંસુ વા દસાતન્તુ વા તેલબિણ્દુ વા દારુખણ્ડં વા ઠાના ચલિતં નામ નાહોસિ. સબ્બં યથાટ્ઠાને ઠિતમેવ અહોસિ. ઉટ્ઠહિત્વા પન અત્થઙ્ગતે ચણ્દે વિય સૂરિયે વિય ચ તથાગતસ્સ પાદેસુ અન્તરહિતેસુ મહાજનો મહાકણ્દિતં કણ્દિ. પરિનિબ્બુતકાલતો અધિકતરં કારુઞ્ઞં અહોસિ અથ ખો દેવાતાનુભાવેન પનેસ ચિતકે સમન્તતો એકપ્પહારેનેવ પજ્જલિ. ઝાયમાનસ્સ ભગવતો સરીરસ્સ છવિ ચમ્મ મંસાદીનં નેવ છારિકામત્તમ્પિ અન્તમસો પઞ્ઞાયિત્થ ન મસિ, સુમન મકુલ સદિસા પન ધોતમુત્ત સદિસા સુવણ્ણસદિસા ચ ધાતુયો અવસિસ્સિંસુ.

દીઘાયુક બુદ્ધાનઞ્હિ સરીરં સુવણ્ણક્ખણ્ધસદિસં એકઘનમેવ હોતિ. ભગવા પન અહંન ચિરં ઠત્વા ઠત્વા પરિનિબ્બાયામિ. મય્હં સાસનં ન તાવ સબ્બત્થ વિત્થારિતં, તસ્મા પરિનિબ્બુતસ્સપિ મે સાસસમત્તમ્પિ ધાતું ગહેત્વા અત્તનો અત્તનો વસનટ્ઠાને ચેતિયં કત્વા પરિચરન્તો મહાજનો સગ્ગપરાયનો હોતિતિ ધાતૂનં વિકિરણં અધિટ્ઠાસિ. કતિ પનસ્સ ધાતુયો વિપ્પકિણ્ણા, કતિ ન વિપ્પકિણ્ણાતિ ચતસ્સો દાઠા, દ્વે અક્ખકા, ઉણ્હીસન્તિ ઇમા સત્તધાતુયો ન વિપ્પકિણ્ણા. સેસા વિપ્પકિરિંસુ. તત્થ સબ્બખુદ્દકા ધાતુ સાસપ બીજમત્તા અહોસિ મહાધાતુ મજ્ઝે ભિન્ન તણ્ડુલમત્તા. અતિમહતી મજ્ઝે ભિન્નમુગ્ગ બીજમત્તા અહોસિ.

દડ્ઢે ખો પન ભગવતો સરીરે આકાસતો અગ્ગબાહુમત્તાપિ જઙ્ઘમત્તાપિ તાલક્ખણ્ધમત્તાપિ ઉદકધારા પતિત્વા ચિતકં નિબ્બાપેસિ ન કેવલં આકાસતોયેવ પરિવારેત્વા ઠિતસાલરુક્ખાનમ્પિ સાખત્તર વિટપન્તરેહિ ઉદકધારા નિક્ખમિત્વા નિબ્બાપેસું, ભગવતો ચિતકો મહન્તો, સમન્તા પથવિં ભિણ્દિત્વા તંઙ્ગલસીસમત્તા ઉદકવટ્ટિ એળિક વટંસક સદિસા ગન્ત્વા ચિતકમેવ ગણ્હિ મલ્લરાજાનો ચ સુવણ્ણઘટે રજતઘટે ચ પૂરેત્વા આભત નાનાગણ્ધોદકેન સુવણ્ણ રજતમયેહિ અટ્ઠદન્તકેહિ વિકિરિત્વા ચણ્દનચિતકં નિબ્બાપેસું. તત્થ ચિતકે ઝયમાને પરિવારેત્વા ઠિત સાલરુક્ખાનં સાખન્તરેહિ વિટપન્તરેહિ પત્તન્તરેહિ ચ જાલે ઉગ્ગચ્છન્તે પત્તં વા સાખા વા દટ્ઠા નામ નત્થિ કિપિલ્લિકાપિ મક્કટકાપિ પાણકાપિ જાલાનં અન્તરે નેવ વિચરન્તિ.

આકાસતો પતિત ઉદકધારાસુપિ સાલરુક્ખેહિ નિક્ખન્તૌદકધારાસુપિ પથવિં ભિણ્દિત્વા નિક્ખન્ત ઉદકધારાસુપિ ધમ્મતાવ પમાણં એવં ચિતકં નિબ્બાપેત્વા પન મલ્લરાજાનો સણ્થાગારે ચતુજાતિગણ્ધ પરિભણ્ડં કારેત્વા લાજ પઞ્ચમાનિ પુપ્ફાનિ વિકિરિત્વા ઉપરિ ચેલવિતાનં બણ્ધાપેત્વા સુવણ્ણતારકાહિ ખચેત્વા તત્થ ગણ્ધદામ માલાદામ રતનદામાનિ ઓલમ્બેત્વા સત્થાગારતો યાવ મકુટ બણ્ધન સઙ્ઘાતા સીસપ્પસાધન મઙ્ગલસાલા તાવ ઉભોહિ પસ્સેહિ સાણિકિલઞ્ઞ પરિક્ખેપં કારેત્વા ઉપરિ ચેલવિતાનં બણ્ધાપેત્વા સુવણ્ણતારકાહિ ખચેત્વા તત્થાપિ ગણ્ધદામ માલાદામ રતનદામાનિ ઓલમ્બેત્વા મણિદણ્ડેહિ પઞ્ચવણ્ણધજે ઉસ્સપેત્વા સમન્તા ધજપતાકા પિરિક્ખિપિત્વા સિત્તસમ્મટ્ઠાસુ વીથિસુ કદલિયો પુણ્ણઘટે ચ ઠપેત્વા દણ્ડદીપિકા જાલેત્વા અલઙ્કત હત્થિક્ખણ્ધે સહધાતૂહિ સુવણ્ણદોણિં ઠપેત્વા માલાગણ્ધાદીહિ પૂજેત્વા સાધુકીળં કીળન્તા અન્તોનગરં પવેસેત્વા સણ્થાગારે સરભમય પલ્લઙ્કે ઠપેત્વા ઉપરિ સેતચ્છત્તં ધારયિત્વા સત્તિ હત્થેહિ પુરિસેહિ પરિક્ખિપાપેત્વા હત્થીહિ કુમ્ભેન કુમ્ભં પહરન્તેહિ પરિક્ખિપાપેત્વા તતો અસ્સેહિ ગીવાય ગીવં પહરન્તેહિ તતો રથેહિ આણિકોટિયા આણિકોટિં પહન્તેહિ તતો યોધેહિ બાહૂહિ બાહું પહરન્તેહિ તેસં પરિયન્તે કોટિયા કોટિં પહરમાનેહિ ધનૂહિ પરિક્ખિપાપેસું.

ઇતિ સમન્તા યોજનપ્પમાણં ઠાનં સન્નાહગચ્છિતં વિય કત્વા આરક્ખં સંવિદહિંસુ. કસ્મા પનેતે એવમકંસૂતિ. ઇતો પુરિમેસુ દ્વીસુ સત્તાહેસુ તે ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ ઠાનનિસજ્જોકાસં કરોન્તા ખાદનીય ભોજનીયં સંવિદહન્તા સાધુકીળાય ઓકાસં ન લભિંસુ તતો તેસં અહોસિ - ઇમં સત્તાહં સાધુકીળં કીળિસ્સામ. ઠાનં ખો પનેતં વિજ્જતિ યં અમ્હાકં પમત્તભાવં ઞત્વા કોચીદેવ આગન્ત્વા ધાતુયો ગણ્હય્ય-તસ્મા આરક્ખં ઠપેત્વા કીળિસ્સામાતિ તેન તે એવમકંસુ.

અથ ખો અસ્સોસિ ખો રાજા માગધો અજાતસત્તુ ભગવા કિર કુસિનારાયં પરિનિબ્બુતોતિ કથં અસ્સોસિ પઠમમેવસ્સ અમચ્ચા સુત્વા ચિન્તયિંસુ? સત્થા નામ પરિનિબ્બુતો, ન સો સક્કા પુન આહરિંતુ પોથુજ્જનિક સદ્ધાય પન અમ્હાકં રઞ્ઞા સદિસો નત્થિ. સચે એસ ઇમિનાવ નિયામેન સુણિસ્સતિ, હદયમસ્સ એળિસ્સતિ રાજા

ખો પનમ્ભેહિ અનુરક્ખિતબ્બોતિ તે તિસ્સો સુવણ્ણદોણિયો આહરિત્વા ચતુમધુરસ્સ પૂરેત્વા રઞ્ઞો સન્તિકં ગન્ત્વા એતદવોચું. દ્વે અમ્હેહિ સુપિનકો દિટ્ઠો તસ્સ પટિઘાતત્થં તુમ્હેહિ દુકૂલપટ્ટં નિવાસેત્વા યથા નાસાપુટમત્તં પઞ્ઞાયતિ એવં ચતુમધુરદોણિયં નિપજ્જિતું વટ્ટતીતિ. રાજા અત્થવરકાનં વચનં સુત્વા એવં હોતુ તાતા'તિ સમ્પટિચ્છિત્વા તથા અકાસિ.

અથેકો અમચ્ચો અલઙ્કારં ઓમુઞ્ચિત્વા કેસે પરિકિરિય યાય દિસાય સત્થા પરિનિબ્બુતો તદભિમુખો હુત્વા અઞ્જલિમ્પગ્ગય્હ રાજાનં આહ- દેવમરણતો મુઞ્ચનકસત્તો નામ નત્થિ. અમ્હાકં આયુવદ્ધકેના ચેતિયટ્ઠાનં પુઞ્ઞક્ખેત્તં અભિસેકપિટ્ઠિકા ભગવા સત્થા કુસિનારાયં પરિનિબ્બુતોતિ રાજા સુત્વા વિસઞ્ઞી જાતો ચતુમધુરદોણિ ઉસુમં મુઞ્ચિ રાજાનં ઉક્ખિપિત્વા દુતિયાય દોણિયા નિપજ્જાપેસું સો સઞ્ઞં લભિત્વા તાત કિં વદથાતિ પુચ્છિ. સત્થા મહારાજ પરિનિબ્બુતોતિ, પુન વિસઞ્ઞિ જાતો ચતુમધુરદોણિં ઉસુમં મુઞ્ચિ. અથ નં તતોપિ ઉક્ખિપિત્વા તતિયાય દોણિયા નિપજ્જાપેસું સો પુન સઞ્ઞં પટિલભિત્વા તાત કિં વદથાતિ પુચ્છિ સત્થા મહારાજ પરિનિબ્બુતોતિ. રાજા પુન વિસઞ્ઞી જાતો ચ મધુરદોણિ ઉસુમં મુઞ્ચિ.

અથ નં તતોપિ ઉક્ખિપિત્વા નહાપેત્વા મત્થકે ઘટેહિ ઉદકં આસિઞ્ચિંસુ રાજા સઞ્ઞં પટિલભિત્વા આસના ઉટ્ઠાય ગન્ધપરિભાવીતે મણિવણ્ણકેસે સુવણ્ણફલક વણ્ણાય પિટ્ઠિયં પકિરિત્વા પવાળઙ્કુરવણ્ણાહિ સુવટ્ટિતઙ્ગુલીહિ સુવણ્ણબિમ્બક વણ્ણં ઉરં સંસિબ્બન્તો વિય ગહેત્વા પરિદેવમાનો ઉમ્મત્તકવેસેનેવ અન્તરવીથિં ઓતિણ્ણો સો અલઙ્કત નાટક પરિવુતો નગરા નિક્ખમ્મ જીવકમ્બવનં ગન્ત્વા યસ્મિં ઠાને નિસિન્નેન ભગવતા ધમ્મો દેસિતો તં ઓલોકેત્વા ભગવા સબ્બઞ્ઞુ નનુ મે ઇમસ્મિં ઠાને નિસીદિત્વા ધમ્મં દેસયિત્થ તુમ્હે સોકસલ્લં વિનોદયિત્થ. તુમ્હે મય્હં સોકસલ્લં નીહરિત્થ. અહં તુમ્હાકં સરણં ગતો. ઇદાનિ પન મે પટિવચનમ્પિ ન દેથ ભગવાતિ પુનપ્પુન પરિદેવિત્વા નનુ ભગવા અહં અઞ્ઞદા એવરૂપે કાલે તુટ્ઠે મહાભિક્ખુસઙ્ઘપરિવારા જમ્બુદીપતલે ચારિકં ચરથાતિ સુણામ ઇદાનિ પન અહં તુમ્હાકં અનનુરૂપં અયુત્તં પવત્તિં સુણામીતિ એવમાદીનિ ચ વત્તા સટ્ઠિમત્તાહિ ગાથાહિ ભગવતો ગુણં અનુસ્સરિત્વા ચિન્તેસિ મમ પરિદેવિતે નેવ ન સિજ્ઝતિ. દસબલસ્સ ધાતુયો આહરાપેસ્સામિતિ મલ્લરાજુનં દૂતઞ્ચ પણ્ણઞ્ચ પાહેસિ.

ભગવાપિ ખત્તિયો, અહમ્પિ ખત્તિયો, અહમ્પિ અરહામિ ભગવતો સરીરાનં થૂપઞ્ચ મહઞ્ચ કારેતુન્તિ પેસેત્વા પન સચે દસ્સન્તિ સુણ્દરં, નો ચે દસ્સન્તિ આહરણુપાયેન આહરિસ્સામીતિ ચતુરઙ્ગિનિં સેનં સન્નય્હિત્વા સયમ્પિ નિક્ખન્તોયેવ યથા ચ અજાતસત્તુ એવં વેસાલિયં લિચ્છવિરાજાનો કપિલવત્થુમ્હિ સક્યરાજાનો અલ્લકપ્પકે બુલયો રામગામકે કોળિયા વેઠદીપકે બ્રાહ્મણો પાવાયઞ્ચ મલ્લા દૂતં પેસેત્વા સયમ્પિ ચતુરઙ્ગિનિયા સેનાય નિક્ખમિંસુયેવ તત્થ પાચેય્યકા સબ્બેહિ આસન્નતરા કુસિનારાતો તિગાવુતન્તરે નગરે વસન્તિ. ભગવાપિ પાવં પવિસિત્વા કુસિનારં ગતો. મહાપરિહારા પનેતે રાજાનો પરિહારા કારેન્તાવ પચ્છતો જાતા. તે સબ્બેપિ સત્તનગરવાસિનો આગત્ત્વા અમ્હાકં ધાતુયો વા દેન્તુ યુદ્ધં વાતિ કુસિનારા નગરં પરિવારયિંસુ.

તતો મલ્લરાજાનોએતદવોચું-ભગવાઅમ્હાકંગામક્ખેત્તે પરિનિબ્બુતો, ન મયં સત્થુ સાસનં પહિણિમ્હ ન ગત્ત્વા આનયિમ્હ. સત્થા પસ સયમેવ આગન્ત્વા સાસનં પેસેત્વા અમ્હે પક્કોસપેસિ તુમ્હેપિ ખો પન યં તુમ્હાકં ગામક્ખેત્તે રતનં ઉપ્પજ્જતિ ન તં અમ્હાકં દેથ સદેવકે લોકે બુદ્ધરતનસમં રતનં નામ નત્થિ, એવરૂપં. ઉત્તમં રતનં લભિત્વા મયં ન દસ્સમાતિ એવં તે કલહં વડ્ઢેત્વા ન ખો પન તુમ્હેહિયેવ માતુ થનતો ખિરં પીતં, અમ્હેહિપિ પીતં તુમ્હેયેવ પુરિસા અમ્હે ન પુરિસા હોતુ હોતૂતિ અઞ્ઞમઞ્ઞં અહંકારં કત્વા સાસન પટિસાસનં પેસેન્તા

અઞ્ઞમઞ્ઞં માનગજ્જિતં ગજ્જિંસુ યુદ્ધે પન સતિ કોસિનારકાનંયેવ જયો અભવિસ્સ, કસ્મા ધાતુપાસનત્થં આગતા દેવતા તેસં પક્ખાઅહેસું.

તતો દોણો બ્રાહ્મણો ઇમં વિવાદં સુત્વા એતે રાજાનો ભગવતે પરિનિબ્બુતટ્ઠાને વિવિદં કરોન્તિ ન ખો પનેતં પતિરૂપં અલં ઇમિના કલહેન ચૂપસમેસ્સામિ ન ન્તિ ઉણ્ણતપ્પદેસે ઠત્વા દ્વેભાણવારપરિમાણં દોણગજ્જિતં નામ અવોચ તત્થ પઠમકભાણવારે તાવ એકપદમ્પિ તે ન જાનિંસુ દુતિયક ભાણવાર પરિયોસાને'આચરિયસ્સ વિય ભોસદ્દો, આચરિયસ્સ વિય ભો સદ્દો'તિ સબ્બે ની રવા અહેસું સકલજમ્બુદીપતલે કિર કુલઘરે જાતો યેભુય્યેન તસ્સ ન અન્તેવાસિકો નામ નત્થિ અથ સો તે અત્તનો વચનં સુત્વા તુણ્હીભૂતે વિદિત્વા પુન એતદવોચ

> ''સુણન્તુ ભોન્તો મમ એકવાક્યં
> અમ્હાકં બુદ્ધો અહુ ખન્તિવાદો,
> ન હિ સાધયં ઉત્તમ પુગ્ગલસ્સ
> સરીરભઙ્ગે સિયા સમ્પહારો
> સબ્બેવ ભોન્તો સહિતા સમગ્ગા
> સમ્મોદમાના કરોમટ્ઠભાગે,
> વિત્થારિકા હોન્તુ દિસાયુ થૂપા
> બહુજ્જનો ચક્ખુમતો પસન્નો''તિ;

તત્રાયમત્થો ''અમ્હાકં બુદ્ધો અહુ ખન્તિવાદો''તિ બુદ્ધભૂમિં અપ્પત્વાપિ પારમિયો પૂરેન્તો ખન્તિવાદ તાપસકાલે ધમ્મપાલકુમાર કાલે છદ્દન્તહત્થિકાલે ભૂરિદત્ત નાગરાજ કાલે ચમ્પેય્ય નાગરાજ કાલે સઙ્ખપાલ નાગરાજ કાલે મહાકપિકાલે અઞ્ઞેસુપિ બહૂસુ જાતકેસુ પરેસુ કોપં અકત્વા ખન્તિમેવ અકાસિ. ખન્તિમેવ વણ્ણયિ, કિમઙ્ગ પન એતરહિ ઇટ્ઠાનિટ્ઠેસુ તાદિલક્ખણં પત્તો સબ્બથાપિ અમ્હાકં બુદ્ધો ખન્તિવાદો અહોસિ.

તસ્સ એવં વિધસ્સ ન હિ સાધય ઉત્તમપુગ્ગલસ્સ સરીરભઙ્ગે સિયા સમ્પહારો, ''ન હિ સાધયન્તિ''ન હિ સાધુ અયં, ''સરીરભઙ્ગેતિ સરીર ભઙ્ગનિમિત્તં ધાતુકોટ્ઠાસહેતૂતિ અત્થો ''સિયા સમ્પહારો''તિ આયુધ સમ્પહારો ન હિ સાધુ સિયાતિ વુત્તં હોતિ. ''સબ્બેવ ભોન્તો સહિતા''તિ સબ્બેવ ભવન્તો સહિતા ભોથ મા ભિજ્જિત્થ. ''સમગ્ગાતિ'' કાયેન વાચાય ચ એકસન્નિપાતા એકવચના સમગ્ગા ભોથ ''સમ્મોદમાના''તિ ચિત્તેનાપિ અઞ્ઞમઞ્ઞં મોદમાના ભોથ.'કરોમટ્ઠભાગે''તિ ભગવતા સરીરાનિ અટ્ઠભાગે કરોમ. ''ચક્ખુમતો''તિ પઞ્ચહિ ચક્ખુહી ચક્ખુતા બુદ્ધસ્સ, ન કેવલં તુમ્હેયેવ બહુજ્જનો પસન્નો તેસુ એકોપિ લદ્ધુ અયુત્તો નામ નત્થિતિ બહું કારણં વત્વા સઞ્ઞાપેસિ.

અથ સબ્બેપિ રાજાનો એવમાહંસુ-તેન હિ બ્રાહ્મણ ત્વઞ્ઞેવ ભગવતો સરીરાનિ અટ્ઠધા સમં સુવિભત્તં વિભજાહીતિ. એવં ભોતિ ખો દોણો બ્રાહ્મણો તેસં રાજૂનં પટિસ્સુત્વા ધાતુયો સમં સુવિભત્તં વિભજિ.

તત્રાયમનુક્કમો દોણો કિર તેસં પટિસ્સુત્વા સુવણ્ણદોણિં વિવરાપેસિ. રાજાનો આગન્ત્વા દોણિયં યેવતા સુવણ્ણવણ્ણા ધાતુયો દિસ્વા ભગવા સબ્બઞ્ઞુ પુબ્બે મયં તુમ્હાકં દ્વત્તિંસ લક્ખણ પતિમણ્ડિતં છબ્બણ્ણબુદ્ધરસ્મિખચિતં સુવણ્ણવણ્ણં સરીરં અદ્દસામ ઇદાનિ પન સુવણ્ણવણ્ણા ધાતુયોવ અવસિટ્ઠા જાતા, ન યુત્તમિદં ભગવા તુમ્હાકન્તિ પરિદેવિંસુ. બ્રાહ્મણો તસ્મિં સમયે તેસં પમત્તભાવં ઞત્વા દક્ખિણદાઠં ગહેત્વા વેઠન્તરે

ઠપેસિ અથ પચ્છા સમં સુવિભત્તં વિભજિ. સબ્બાપિ ધાતુયો પાકતિક નાળિયા સોળસ નાળિયો અહેસું. એકેક નગરવાસિનો દ્વે દ્વે નાળિયો લભિંસુ.

બ્રાહ્મણસ્સ પન ધાતુયો વિભજન્તસ્સેવ સક્કોદેવાનમિન્દો કેન નુ ખો સદેવકસ્સ લોકસ્સ કઙ્ખાચ્છેદનાય ચતુસચ્ચકથાય પચ્ચયભૂતા ભગવતો દક્ખિણદાઠા ગહિતાતિ ઓલોકેન્તો બ્રાહ્મણેન ગહિતાતિ દિસ્વા બ્રાહ્મણો દાઠાય અનુચ્છવિકં સક્કારં કાતું ન સક્ખિસ્સતિ ગણ્હામિ નન્તિ વેઠન્તરતો ગહેત્વા સુવણ્ણ ચઙ્ગોટકે ઠપેત્વા દેવલોકં નેત્વા ચુળામણી ચેતિયે પતિટ્ઠાપેસિ બ્રાહ્મણોપિ ધાતુયો વિભજિત્વા દાઠં અપસ્સન્તો કેન મે ઠા ગહિતાતિ પુચ્છિતુમ્પિ નાસક્ખિ. નનુ તયા ધાતુયો વિભજિતા, કિં ત્વં પઠમંયેવ અત્તનો ધાતૂહિ અત્થિભાવં ન અઞ્ઞાસીતિ, અત્તનિ દોસારોપનં સમ્પસ્સમાનો મય્હમ્પિ કોટ્ઠાસં દેથાતિ વત્તુમ્પિ નાસક્ખિ.

તતો અયં સુવણ્ણકુમ્ભોપિ ધાતુગતિકોયેવ યેન તથાગતસ્સ ધાતુયો મિનિતા. ઇમસ્સાહં થૂપં કરિસ્સામીતિ ચિન્તેત્વા ઇમં મે ભોન્તો કુમ્ભં દદન્તૂતિ આહ તતો રાજાનો બ્રાહ્મણસ્સ કુમ્ભમદંસુ પિપ્ફલિવનિયાપિ ખો મોરિયા ભગવતો પરિનિબ્બુતભાવં સુત્વા ભગવાપિ ખત્તિયો, મયમ્પિ ખત્તિયો મયમ્પિ, અરહામ લભિતું ભગવતો સરીરાનં ભાગન્તિ દૂતં પેસેત્વા યુદ્ધ સજ્જા નિક્ખમિત્વા આગતા તેસં રાજાનો એવમાહંસુ - નત્થિ ભગવતો સરીરાનં ભાગો, વિભત્તાનિ ભગવતો સરીરાનિ ઇતો અઙ્ગારં ગરથાતિ. તે તતો અઙ્ગારં હરિંસુ.

અથ ખો રાજા અજાતસત્તુ કુસિનારાય ચ રાજગહસ્સ ચ અન્તરે પઞ્ચવીસતિ યોજનમગ્ગં અટ્ઠ ઉસભવિત્થતં સમતલં કારેત્વા સાદિસં મલ્લરાજાનો મકુટબણ્ધનસ્સ ચ સણ્થાગારસ્સ ચ અન્તરે પૂજં કારેસું તાદિસં પઞ્ચવીસતિયોજનેપિ મગ્ગે પૂજા કારેત્વા લોકસ્સ અનુક્કણ્ઠનત્થં સબ્બત્થ અન્તરાપણે પસારેત્વા સુવણ્ણદોણિયં પક્ખિત્તધાતુયો સત્તિપઞ્જરેન પરિક્ખિપાપેત્વા અત્તનો વિજિતે પઞ્ચયોજનસત પરિમણ્ડલે મનુસ્સે સન્નિપાતાપેસિ.

તે ધાતુયો ગહેત્વા કુસિનારાતો ધાતુકીળં કીળન્તા નિક્ખમિત્વા યત્થ યત્થ વણ્ણવન્તાનિ પુપ્ફાનિ પસ્સન્તિ, તત્થ તત્થ ધાતુયો સત્તિ અન્તરે ઠપેત્વા તેસં પુપ્ફાનં ખીણકાલે ગચ્છન્તિ. રથસ્સ ધુરટ્ઠાનં પચ્છિમટ્ઠાને સમ્પત્તે સત્ત દિવસે સાધુકીળં કીળન્તિ એવં ધાતુયો ગહેત્વા આગચ્છન્તાનં સત્તવસ્સાનિ સત્તમાસાનિ સત્ત ચ દિવસાનિ વિતિવત્તાનિ મિચ્છાદિટ્ઠિકા સમણસ્સ ગોતમસ્સ પરિનિબ્બુત કાલતો પટ્ઠાય બલક્કારેન સાધુકીળિકાય ઉપદ્દુતમ્હા, સબ્બે નો કમ્મન્તા નટ્ઠાતિ ઉજ્ઝાયન્તા મનં પદૂસેત્વા છળાસીતિસહસ્સમત્તા અપાયે નિબ્બત્તા, ખીણાસવ આવજ્જિત્વા મહાજનો મનં પદૂસેત્વા અપાયે નિબ્બત્તોતિ સક્કં દેવરાજાનં દિસ્વા ધાતુ આહરણુપાયં કરિસ્સામાતિ તસ્સ સન્તિકં ગન્ત્વા તમત્થં આરોચેત્વા ધાતુ આહરણુપાયં કારોહિ મહારાજાતિ આહંસુ. સક્કો આહ ''પુથુજ્જનો નામ અજાતસત્તુના સમો સદ્ધો નત્થિ, ન સો મમ વચનં કરિસ્સતિ અપિ ચ ખો મારવિભિસકસદિસં વિભીસકં દસ્સેસ્સામિ યક્ખ ગાહક ખિપનક અરોચકે કરિસ્સામિ તુમ્હે 'મહારાજ અમનુસ્સા કુપિતા, ધાતુયો આહરાપેથાતિ'. વદેય્યાથ એવં સો આહરાપેસ્સતીતિ. અથ ખો સક્કો તં સબ્બં અકાસિ.

થેરાપિ રાજાનં ઉપસઙ્કમિત્વા મહારાજ અમનુસ્સા કુપિતં, ધાતુયો આહરાપેહીતિ ભણિંસુ રાજા ન તાવ ભન્તે મય્હં ચિત્તં તુસ્સતિ. એવં સન્તેપિ આહરતૂતિ આહ સત્તમે દિવસે ધાતુયો આહરિંસુ. એવં આહતધાતુયો ગહેત્વા રાજા રાજગહે થુપમકાસિ ઇતરેપિ રાજાનો અત્તનો અત્તનો બલાનુરૂપેન નીહરિત્વા સકસકટ્ઠાને થૂપમકંસુ. દોણિપિ બ્રાહ્મણો પિપ્ફલીવનિયાપિ મોરિયા સકસકટ્ઠાને થૂપમકંસૂતિ.

એકો થૂપો રાજગહે - એકો વેસાલિયા પુરે,

એકો કપિલવત્થુસ્મિં - એકો ચ અલ્લકપ્પકે;

એકો થૂપો રામગામે - એકો ચ વેઠદીપકે,
એકો પાચેય્યકે મલ્લે - એકો ચ કુસિનારકે;

યે તે સારીરિકા થૂપા - જમ્બુવદીપે પતિટ્ઠિતા;
અઙ્ગારકુમ્ભથૂપેહિ - દસ થૂપા ભવન્તિ તે;

દસાપિ થૂપા પુરિસુત્તમસ્સ યે-
યથાનુરૂપં નરરાજ પૂજિતા,
સબ્બેન લોકેન સદેવકેન તે-
નમસ્સનેય્યાય ભવન્તિ સબ્બદાતિ;

દસથૂપકથા

૧૦. એવં પતિટ્ઠિતેસુ પન થૂપેસુ મહાકસ્સપત્થેરો ધાતૂનં અન્તરાયં દિસ્વા અજાતસત્તું ઉપસઙ્કમિત્વા મહારાજ એકં ધાતુનિધાનં કાતું વટ્ટતિતિ આહ સાધુ ભન્તે નિધાનકમ્મં તાવ મમ હોતુ, ધાતુયો પન કથં આહરાપેમિતિ. ન મહારાજ ધાતુ આહરણં તુય્હં ભારો, અમ્હાકં ભારોતિ. સાધુ ભન્તે તુમ્હે ધાતુયો આહરથ. અહં ધાતુનિધાનં કરિસ્સામીતિ. થેરો તેસં તેસં રાજકુલાનં પરિચરણમત્તકમેવ ઠપેત્વા સેસેધાતુયો આહરિ.

રામગામે પન ધાતુયો નાગા ગણ્હિંસુ તાસં અન્તરાયો નત્થિ, અનાગતે લઙ્કાદીપે મહાવિહારે મહાચેતિયમ્હિ નિધિયિસ્સ નીતિ. તા ન આહરિત્થ, સેસેહિ સત્તહિ નગરેહિ આહરિત્વા રાજગહસ્સ પાચીન દક્ખિન દિસાભાગે ઠપેત્વા ઇમસ્મિં ઠાને યો પાસાણો અત્થિ, સો અન્તરધાયતુ, પંસુ સુવિસુદ્ધા હોતુ, ઉદકઞ્ચ મા ઉટ્ઠહતૂતિ અધિટ્ઠાસિ.

રાજા તં ઠાનં ખણાપેત્વા તતો ઉદ્ધટ પંસુના ઇટ્ઠિકા કારેત્વા અસીતિ મહાસાવકાનં થૂપે કારેતિ ઇધ રાજા કિં કારેહીતિ પુચ્છન્તાનમ્પિ મહાસાવકાનંચેતિયા નીતિ વદન્તિ ન કોચિ ધાતુનિધાનભાવં જાનાતિ અસીતિહત્થગમ્ભીરે પન તસ્મિં પદેસે જાતે હેટ્ઠા લોભસત્થરં સત્થરાપેત્વા તત્થ થૂપારામે ચેતિય ઘરપ્પમાણં તમ્બલોહમયં ગેહં કારાપેત્વા અટ્ઠ હરિ ચણ્ડનાદિમયે કરણ્ડે ચ થૂપે ચ કારાપેસિ.

અથ ખો ભગવતો ધાતુયો હરિચણ્દન કરણ્ડે પક્ખિપિત્વા તં હરિચણ્દનં કરણ્ડં અઞ્ઞસ્મિં હરિચણ્દન કરણ્ડે તમ્પિ અઞ્ઞસ્મિન્તિ એવં અટ્ઠ હરિચણ્દન કરણ્ડે એકતો કત્વા એતેનેવ ઉપાયેન અટ્ઠ કરણ્ડે અટ્ઠસુ હરિચણ્દન થૂપેસુ અટ્ઠ હરિચણ્દનથૂપે અટ્ઠસુ લોહિતચણ્દન કરણ્ડેસુ, અટ્ઠ લોહિતચણ્દનકરણ્ડે અટ્ઠસુ લોહિતચણ્દનથૂપેસુ, અટ્ઠલોહિત ચણ્દનથૂપે અટ્ઠસુ દન્તકરણ્ડેસુ, અટ્ઠ દન્તકરણ્ડે અટ્ઠસુ દન્તથૂપેસુ, અટ્ઠદન્તથૂપે અટ્ઠસુસબ્બ રતનકરણ્ડેસુ, અટ્ઠ સબ્બ રતનકરણ્ડે અટ્ઠસુ સબ્બરતનથૂપેસુ, અટ્ઠ સબ્બરતન થૂપે અટ્ઠસુ સુવણ્ણકરણ્ડેસુ. અટ્ઠસુવણ્ણકરણ્ડે અટ્ઠસુ સુવણ્ણથૂપેસુ, અટ્ઠસુવણ્ણથૂપે અટ્ઠસુરજતકરણ્ડેસુ, અટ્ઠ રજતકરણ્ડે અટ્ઠસુ રજતથૂપેસે અટ્ઠ રજતથૂપે અટ્ઠસુ મણિકરણ્ડેસુ અટ્ઠમણિકરેણ્ડઅટ્ઠસુવણ્ણથૂપેસુ, અટ્ઠ મણિથૂપે અટ્ઠસુ લોહિતઙ્ક કરણ્ડેસુ, અટ્ઠલોહિતઙ્ક કરણ્ડે અટ્ઠસુ લોહિતઙ્કથૂપેસુ, અટ્ઠ લોહિતઙ્કથૂપે અટ્ઠસુ મસારગલ્લથૂપેસુ, અટ્ઠ મસારગલ્લથૂપે અટ્ઠસુ ફલિક કરણ્ડેસુ, અટ્ઠ ફળિક કરણ્ડે અટ્ઠસુ ફળિકથૂપેસુ પક્ખિપિ સબ્બ ઉપરિમં ફળિકચેતિયં થૂપારામ ચેતિયપ્પમાણં અહોસિ.

તસ્સ ઉપરિસબ્બરતનમયં ગેહં કારેસિ તસ્સ ઉપરિ સુવણ્ણમયં, તસ્સ ઉપરિ રજતમયં, તસ્સ ઉપરિ તમ્બલોહમયં ગેહં કારેસિ તત્થ સબ્બરતનમયં વાલુકં ઓકિરિત્વા જલજ થલજ પુપ્ફાનં સહસ્સાનિ વિપ્પકિરિત્વા અદ્ધચ્છટ્ઠાનિ જાતકસતાનિ આસીતિ મહાથેરે સુદ્ધોદન મહારાજાનં મહામાયાદેવિં સત્ત સહજાતે સબ્બાનેતાનિ સુવણ્ણમયાનેવ કારેસિ પઞ્ચપઞ્ચસતે સુવણ્ણરજતમયે પુણ્ણઘટે ઠપાપેસિ પઞ્ચસુવણ્ણધજસતે પઞ્ચસતે સુવણ્ણદીપકે ચ કારાપેત્વા સુગણ્ધતેલસ્સ પૂરેત્વા તેસુ દુકૂલવટ્ટિયો ઠપેસિ.

અથાયસ્મા મહાકસ્સપો માલા મા મિલાયન્તુ. ગણ્ધા મા વિનસ્સન્તુ, દીપા મા વિજ્ઝાયન્તૂતિ અધિટ્ઠહિત્વા સુવણ્ણપટ્ટઅક્ખરાનિ છિણ્દાપેસિ. અનાગતે પિયદાસો નામ કુમારો છત્તં ઉસ્સાપેત્વા અસોકો નામ ધમ્મરાજા ભવિસ્સતિ સો ઇમં ધાતુયો વિત્થારિકા કરિસ્સતીતિ રાજા સબ્બપસાધનેહિ પૂજેત્વા આદિતો પટ્ઠાય દ્વારં પિદહન્તો

નિક્ખમિ તમ્બલોહદ્વારં પિદહિત્વા આવિઞ્જન રજ્જુયં કુઞ્ચિકમુદ્દિકં બન્ધિ તત્થેવ મહન્તં મણિક્ખણ્ડં ઠપેસિ અનાગતે દળિદ્દરાજાનો ઇમં મણિં ગહેત્વા ધાતૂનં સક્કારં કરોન્તૂતિ અક્ખરાનિ છિણ્દાપેસી.

સક્કો દેવરાજા વિસ્સકમ્મં આમન્તેત્વા’તાત, અજાતસત્તુના ધાતુનિધાનં કતં. એત્થ આરક્ખં ઠપેહિ’તિ પહિણિ સો આગન્ત્વા વાળસઙ્ઘાટયન્તં યોજેસિ. કટ્ઠરૂપકાનિ તસ્મિં ધાતુગબ્ભે ફળિકવણ્ણ ખગ્ગે ગહેત્વા વાતસદિસેન વેગેન અનુપરિયાયન્તં યોજેત્વા એકાય એવ આણિવા બન્ધિત્વા સમન્તતો ગિઞ્જક વસથાકારેન સિલાપરિક્ખેપં કત્વા ઉપરિ એકાય પિદહિત્વા પંસું પક્ખિપિત્વા ભૂમિં સમં કત્વા તસ્સુપરિ પાસાણથૂપં પતિટ્ઠાપેસિ.

ધાતુનિધાન કથા

૧૧. એવં નિટ્ઠિતે ધાતુનિધાને યાવતાયુકં ઠત્વા થેરો પરિનિબ્બુતો, રાજાપિ યથાકમ્મં ગતો, તેપિ મનુસ્સા કાલકતા, અપરભાગે પિયદાસો કુમારો છત્તં ઉસ્સાપેત્વા અસોકો નામ ધમ્મ રાજા હુત્વા તા ધાતુયો ગહેત્વા જમ્બુદીપે ચતુરાસીતિયા ચેતિય સહસ્સેસુ પતિટ્ઠાપેસિ. કથં બિણ્ડુસારસ્સ કિર એકસતં પુત્તા અહેસું તે સબ્બે અસોકો અત્તના સદ્ધિં એકમાતિકં તિસ્સ કુમારં ઠપેત્વા ઘાતેસિ. ઘાતેન્તો ચત્તારિ વસ્સાનિ અનભિસિત્તો રજ્જં કારેત્વા ચતુન્નં વસ્સાનં અચ્ચયેન તથાગતસ્સ પરિનિબ્બાનતો દ્વિન્નં વસ્સસતાનં ઉપરિ અટ્ઠારસમે વસ્સે સકલજમ્બુદીપે એકરજ્જાભિસેકં પાપુણિ.

અભિસેકાનુભાવેન ઇમા રાજિદ્ધિયો આગતા મહાપથવિયા હેટ્ઠા યોજનપ્પમાણે આણા પવત્તિ, તથા ઉપરિ આકાસે, અનોતત્તદહતો અટ્ઠહિ કાજેહિ સોળસ પાનીયઘટે દિવસે દિવસે દેવતા આહરન્તિ. યતો સાસને ઉપ્પન્નસદ્ધો હુત્વા અટ્ઠ ઘટે ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ અદાસિ દ્વે ઘટે સટ્ઠિમત્તાનં તિપિટક ભિક્ખુનં દ્વેઘટે અગ્ગમહેસિયા અસણ્ધિમિત્તાય ચત્તારો ઘટે અત્તના પરિભુઞ્જિ. દેવતા એવ હિમવન્તે નાગલતા દન્તકટ્ઠ નામ અત્થિ સિનિદ્ધા મુદુકં રસવન્તં, તં દિવસે દિવસે આભિરન્તિ યેન રઞ્ઞો ચ અગ્ગમહેસિયા ચ સોળસન્નં નાટકસહસ્સાનં સટ્ઠિમત્તાનં ભિક્ખુસહસ્સાનં દેવસિકં દન્તપોણકિચ્ચં નિપ્ફજ્જિ.

દેવસિકમેવસ્સ દેવતા અગદામલકં અગદહરીટકં સુવણ્ણવણ્ણઞ્ચ ગણ્ધસમ્પન્નં અમ્બપક્કં આહરન્તિ તથા છદ્દન્ત દહતો પઞ્ચવણ્ણં નિવાસન પારુપણં, પીતકવણ્ણં હત્થપુઞ્છનક પટ્ટંદિબ્બઞ્ચજાનકં આહરન્તિ દેવસિકમેવ પનસ્સ અનુલેપગણ્ધં પારુપનત્થાય અસુત્તમયિકં સુમનપુપ્ફપટં મહારહઞ્ચ અઞ્જનં નાગભવનતો નાગરાજાનો આહરન્તિ. છદ્દન્તદહેયેવ ઉટ્ઠિતસ્સ સાલિનો નવ વાહ સહસ્સાનિ દિવસે દિવસે સુવા આહરન્તિ. મૂસિકા નિત્થુસ કણે કરોન્તિ એકોપિ ખણ્ડતણ્ડુલો ન હોતિ. રઞ્ઞો સબ્બટ્ઠાનેસુ અયમેવ તણ્ડુલો પરિભોગં ગચ્છતિ. મધુમક્ખિકા મધું કરોન્તિ. કમ્મારસાલાસુ અચ્છા કૂટં પહરન્તિ. દીપિકા ચમ્માનિ ચાલેન્તિ કરવીક સકુણા આગત્ત્વા મધુરસ્સરં વિકુજેન્તા રઞ્ઞો બલિકમ્મં કરોન્તિ.

ઇમાહિ ઇદ્ધીહિ સમન્નાગતો રાજાએક દિવસં સુવણ્ણ સઙ્ખલિક બણ્ધનં પેસેત્વા ચતુન્નં બુદ્ધાનં અધિગત રૂપદસ્સનં કપ્પાયુકં મહાકાળ નાગરાજાનં આનયિત્વા સેતચ્છત્તસ્સ હેટ્ઠા મહારહે પલ્લઙ્કે નિસીદાપેત્વા અનેક સતવણ્ણેહિ જલજ થલજ પુપ્ફેહિ સુવણ્ણપુપ્ફેહિ ચ પૂજં કત્વા સબ્બાલઙ્કાર પતિમણ્ડિતેહિ ચ સોળસહિ નાટક સહસ્સેહિ સમન્તતો પરિક્ખિપિત્વા અનન્તઞાણસ્સ તાવ મે સદ્ધમ્મવર ચક્કવત્તિનો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ રૂપં ઇમેસં અક્ખીનં આપાથં કરોહીતિ નિબ્બત્તાસીતિ અનુબ્યઞ્જન પતિમણ્ડિતં દ્વત્તિંસ મહા પુરિસ લક્ખણ સસ્સિરીકતાય વિકસિત કમલુપ્ફલ પુણ્ડરીક પતિમણ્ડિતમિવ સલિલતલં તારાગણરંસિજાલ વિસરવિપ્ફુતસોભાસમુજ્જલમિવગગનતલં નીલ-પીત-લોહિતાદિ ભેદ વિચિત્તવણ્ણરંસિ વિનદ્ધ બ્યામપ્પભા પરિક્ખેપ વિલાસિતાય સઞ્ઝપ્પભાનુરાગ ઇણ્દધનુ વિજ્જુલ્લતા પરિક્ખિત્તમિવ કનકગિરિ સિખરં નાનાવિરાગ વિમલકેતુમાલા સમુજ્જલિતચારુમત્થકસોભં નયનરસાયનમિવ બ્રહ્મદેવ-મનુજ નાગ-યક્ખ ગણાનં બુદ્ધરૂપં પસ્સન્તો સત્તદિવસં અક્ખિપૂજં નામ અકાસિ

રાજા કિર અભિસેકં પાપુણિત્વા તીણિયેવ સંવચ્છરાનિ બાહિરક પાસણ્ડં પરિગણ્હિ ચતુત્થે સંવચ્છરે બુદ્ધસાસને પસીદિનં બ્રાહ્મણ જાતિય પાસણ્ડાનઞ્ચ પણ્ડરઙ્ગ પરિબ્બાજકાનઞ્ચ સટ્ઠિસહસ્સમત્તાનં નિચ્ચભત્તં પટ્ઠપેસિ.

અસોકો પિતરા પવત્તિતં દાનં અત્તનો અન્તેપુરે તથેવ દદમાનો એકદિવસં સીહપઞ્જરે ઠિતો ઉપસમ પરિબાહિરેન આચારેન ભુઞ્જમાને અસંયતિણ્દ્રિયે અવિનિત ઇરિયાપથે દિસ્વા ચિન્તેસિ ઈદિસં દાનં ઉપપરિક્ખિત્વા યુત્તટ્ઠાને દાતું વટ્ટતિતિ એવં ચિન્તેત્વા અમચ્ચે આહ. ગચ્છથ ભણે અત્તનો અત્તનો સાધુસમ્મતે સમણ બ્રાહ્મણે અન્તેપુરં અતિહરથ, દાનં દસ્સામાતિ અમચ્ચા સાધુ દેવાતિ રઞ્ઞો પટિસ્સુત્વા તે તે પણ્ડરઙ્ગ પરિબ્બાજકાજીવક નિગણ્ઠાદયો આનેત્વા ઇમે મહારાજ અમ્હાકં અરહન્તોતિ આહંસુ.

અથ રાજા અન્તેપુરે ઉચ્ચાવચાનિ આસનાનિ પઞ્ઞાપેત્વ આગચ્છન્તૂતિ વત્વા આગતાગતે આહ અત્તનો અત્તનો અનુરૂપે આસને નિસીદથાતિ એકચ્ચે ભદ્દપીઠકે એકચ્ચે ફલકપીઠકેસે નિસીદિંસુ. તં દિસ્વા રાજા નત્થિ એતેસં અન્તેસારોતિ ઞત્વા તેસં અનુરૂપં ખાદનીયં ભોજનીયં દત્વા ઉય્યોજેસિ.

એવં ગચ્છન્તે કાલે એક દિવસં સીહપઞ્જરે ઠિતો અદ્દસ નિગ્રોધ સામણેરં રાજઙ્ગણેન ગચ્છન્તં દન્તં ગુત્તં સન્તિણ્દ્રિયં ઇરિયાપથ સમ્પન્નં. કો પનાયં નિગ્રોધો નામ, બિણ્દુસાર રઞ્ઞો જેટ્ઠપુત્તસ્સ સુમનરાજ કુમારસ્સ પુત્તો. તત્રાયં આનુપુબ્બી કથા-બિણ્દુસાર રઞ્ઞો કિર દુબ્બલકાલેયેવ અસોક કુમારો અત્તના લદ્ધં ઉજ્જેનિરજ્જં પહાય આગન્ત્વા સબ્બં નગરં અત્તનો હત્થગતં કત્વા સુમન રાજકુમારં અગ્ગહેસિ.

તં દિવસમેવ સુમનસ્સ રાજકુમારસ્સ સુમના નામ દેવી પરિપુણ્ણગબ્ભા અહોસિ. સા અઞ્ઞાતકવેસેન નિક્ખમિત્વા અવિદૂરે અઞ્ઞતરં ચણ્ડાલગામં સણ્ધાય ગચ્છન્તિ, જેટ્ઠક ચણ્ડાલસ્સ ગેહતો અવિદૂરે એકસ્મિં નિગ્રોધ રુક્ખે અધિવત્થાય દેવતાય ઇતો સુમનેતિ વહન્તિયા સદ્દં સુત્વા તસ્સા સમીપં ગતા દેવતા અત્તનો આનુભાવેન એકં સાલં નિમ્મિણિત્વા એત્થ વસાહિતિ પદાસિ. સા તં સાલં પાવિસિ. ગતદિવસેયેવ પુત્તં વિજાયિ.

સા તસ્સ નિગ્રોધ દેવતાય પરિગ્ગહિતત્તા નિગ્રોધોત્વેવ નામં અકાસિ. જેટ્ઠક ચણ્ડાલો દટ્ઠદિવસતોપ્પભૂતિ તં અત્તનો સામિધીતરં વિય મઞ્ઞમાનો નિબદ્ધં વટ્ટં પટ્ઠપેસિ. રાજધીતા તત્થ સત્ત વસ્સાનિ વસિ. નિગ્રોધકુમારોપિ સત્તવસ્સિકો જાતો તદા મહાવરુણત્થેરો નામ એકો અરહા દારકસ્સ હેતુસમ્પદં દિસ્વા વિહરમાનો સત્તવસ્સિકોદાનિ દારકો કાલો નં પબ્બાજેતુન્તિ ચિન્તેત્વા રાજધીતયા આરોચાપેત્વા નિગ્રોધકુમારં પબ્બાજેસિ. કુમારો ખુરગ્ગેયેવ અરહત્તં પાપુણિ. સો એકદિવસં પાતોવ સરીરં પટિજગ્ગિત્વા આચરિયુપજ્ઝાનં વત્તં કત્વા પત્તચીવરમાદાય માતુઉપાસિકાય ગેહદ્વારં ગચ્છામીતિ નિક્ખમિ માતુ નિવેસનટ્ઠાનઞ્ચસ્સ દક્ખિણદ્વારેન નગરં પવિસિત્વા નગરમજ્ઝેન ગન્ત્વા પાચીનદ્વારેન નિક્ખમિત્વા ગન્તબ્બં હોતિ તેન ચ સમયેન અસોકો ધમ્મરાજા પાચીન દિસાભિમુખો સીહપઞ્જરે ચઙ્કમતિ.

તં ખણંયેવ સિગ્રોધો સામણેરો રાજઙ્ગણં પાપુણિ સન્તિણ્દ્રિયો સન્તમાનસો યુગમત્તં પેક્ખમાનો. તેન વુત્તં. એકદિવસં સીહપઞ્જરે ઠિતો અદ્દસ નિગ્રોધસામણેરં રાજઙ્ગણેન ગચ્છન્તં દન્તં ગુત્તં સન્તિણ્દ્રિયં ઇરિયાપથ સમ્પન્નન્તિ. દિસ્વા પનસ્સ એતદહોસિ? અયં જનો સબ્બોપિ વિક્ખિત્તચિત્તોહન્તમગપટિભાગો, અયમ્પન દારકો અવિક્ખિત્તચિત્તો અતિવિયસ્સ અલોકિત વિલોકિતં સમ્મિઞ્જન પસારણઞ્ચ સોભતિ, અદ્ધા એતસ્સ અબ્ભન્તરે લોકુત્તરધમ્મો ભવિસ્સતીતિ રઞ્ઞો સહદસ્સનેનેવ સામણેરે ચિત્તં પસીદિ. પેમં સણ્ઠહિ કસ્મા? પુબ્બે કિર પુઞ્ઞ કરણકાલે એસ રઞ્ઞો જેટ્ઠભાતા વાણિજકો અહોસિ.

અથ રાજા સઞ્જાતપેમો સબહુમાનો સામણેરં પક્કોસથાતિ અમચ્ચે પેસેસિ અતિચિરાયતીતિ પુન દ્વે તયો પેસેસિ તુરિતં આગચ્છતૂતિ સામરણેરો અત્તનો પકતિયા એવ અગમાસિ રાજા પતિરૂપાસનં ઞત્વા નિસીદથાતિ આહ. ઇતો ચિતો ચ ઓલોકેત્વા નત્થિદાનિ અઞ્ઞો ભિક્ખુતિ સમુસ્સિત સેતચ્છત્તં રાજપલ્લઙ્કં ઉપસઙ્કમિત્વા પત્તગહણત્થાય રઞ્ઞો આકારં દસ્સેસિ. રાજા તં પલ્લઙ્કં સમીપં ગચ્છન્તં દિસ્વા એવં ચિન્તેસિ. અજ્જેવદાનિ અયં સામણેરો ઇમસ્સ ગેહસ્સ સામિકો ભવિસ્સતિ. સામણેરો રઞ્ઞો હત્થે પત્તં દત્વા પલ્લઙ્કં અભરુહિત્વા નિસીદિ.

રાજા અત્તનો અત્થાય સમ્પાદિતં સબ્બં યાગુ-કજ્જક ભત્ત વિકતિં ઉપનામેસિ. સામણેરો અત્તનો યાપનમત્તમેવ સમ્પટિચ્છિ. ભત્તકિચ્ચાવસાને રાજા આહ સત્થારા તુમ્હાકં દિન્નોવાદં જાનાથાતિ જાનમિ મહારાજ એકદેસેનાતિ. તાત, મય્હમ્પિ નં કથેહીતિ સાધુ મહારાજાતિ રઞ્ઞો અનુરૂપં ધમ્મપદે અપ્પમાદ વગ્ગં અનુમોદનત્થાય અભાસિ.

રાજા પન અપ્પમાદો અમતપદં, પમાદો મચ્ચુનો પદન્તિ સુત્વ ચ, અઞ્ઞાતં તાત પરિયોસાપેહીતિ આહ અનુમોદનાવસાને દ્વત્તિંસ ધુરભત્તાનિ લભિત્વા પુન દિવસે દ્વત્તિંસ ભિક્ખુ ગહેત્વા રાજન્તેપુરં પવિસિત્વા ભત્તકિચ્ચમકાસિ રાજા અઞ્ઞેપિ દ્વત્તિંસ ભિક્ખુ તુમ્હેહિ સદ્ધિંયેવ ભિક્ખં ગણ્હન્તૂતિ એતેનેવ ઉપાયેન દિવસે દિવસે વડ્ઢાપેન્તે સટ્ઠિ સહસ્સાનં બ્રાહ્મણ પરિબ્બાજકાનં ભત્તં ઉપચ્છિણ્દિત્વા અન્તો નિવેસને સટ્ઠિસહસ્સાનં ભિક્ખુનં નિચ્ચભત્તં પટ્ઠપેસિ, નિગ્રોધત્થેર ગતેનેવ પસાદેન, નિગ્રોધત્થેરોપિ રાજાનં સપરિસં તીસુ સરણેસુ પઞ્ચસુ ચ સીલેસુ પતિટ્ઠાપેત્વા બુદ્ધસાસને પોથુજ્જનિકેન પસાદેન અચલપ્પસાદં કત્વા પતિટ્ઠાપેસિ.

પુન રાજ અસોકારામં નામ મહાવિહારં કારપેત્વા સટ્ઠિસહસ્સાનં ભિક્ખૂનં ભત્તં પટ્ઠપેસિ. સકલજમ્બુદીપે ચતુરાસીતિયા નગરસહસ્સેસુ ચતુરાસીતિ વિહારસહસ્સાનિ કારાપેસિ. ચતુરાસીતિ ચેતિયસહસ્સ પતિમણ્ડિતાનિ ધમ્મેનેવ નો અધમ્મેન, એકદિવસં કિર રાજા અસોકારામે મહાદાનં દત્વા સટ્ઠિસહસ્સ સઙ્ઘસ્સ ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ મજ્ઝે નિસજ્જ સઙ્ઘં ચતૂહિ પચ્ચયેહિ પવારેત્વા ઇમં પઞ્હં પુચ્છિ ભન્તે ભગવતો દેસિત ધમ્મો નામ કિત્તકો હોતીતિ. મહારાજ નવ અઙ્ગાનિ, ખણ્દતો ચતુરાસીતિ ધમ્મક્ખણ્ધ સહસ્સાનીતિ.

રાજા ધમ્મે પસીદિત્વા એકેકં ધમ્મક્ખણ્ધં એકેકેન વિહારેન પૂજેસ્સામીતિ એકદિવસમેવ છન્નવુતિ કોટિધનં વિસ્સજ્જેત્વા અમચ્ચે આણાપેસિ. એથ ભણે એકેકસ્મિં નગરે એકમેકં વિહારં કારેન્તા ચતુરાસીતિયા નગરસહસ્સેસુ ચતુરાસીતિ વિહારસહસ્સાનિ કારાપેથાતિ સયઞ્ચ અસોકારામે અસોક મહાવિહારત્થાય કમ્મં પટ્ઠપેસિ.

સઙ્ઘો ઇણ્દગુત્તત્થેરં નામ મહિદ્ધિયં મહાનુભાવં ખીણાસવં નવકમ્માધિટ્ઠાયકં અદાસિ. થેરો યં યં ન નિટ્ઠાતિ તં તં અત્તનો આનુભાવેન નિટ્ઠાપેસિ. એવં તીહિ સંવચ્છરેહિ વિહારકમ્મં નિટ્ઠાપેસિ. એકદિવસમેવ સબ્બનગરેહિ પણ્ણાનિ આગમિંસુ અમચ્ચા રઞ્ઞો આરોચેસું. નિટ્ઠિતાનિ દેવ ચતુરાસીતિ વિહારસહસ્સાનીતિ અથ રાજા ભિક્ખુસઙ્ઘં ઉપસઙ્કમિત્વા ભન્તે મયા ચતુરાસીતિ વિહારસહસ્સાનિ કારિતાનિ ધાતુયોકુતો લભિસ્સામીતિ પુચ પુચ્છિ.

મહારાજ ધાતુનિધાનં નામ અત્થીતિ સુણોમ. ન પન પઞ્ઞાયતિ અસુકટ્ઠાનેતિ રાજા રાજગહે ચેતિયં ભિણ્દાપેત્વા ધાતું અપસ્સન્તો પટિપાકતિયં કારેત્વા ભિક્ખુ-ભિક્ખુનિયો-ઉપાસક-ઉપાસિકાયોતિ ચતસ્સો પરિસા ગહેત્વા વેસાલિં ગતો. તત્રાપિ અલભિત્વા કપિળવત્થું, તત્રાપિ અલભિત્વા રામગામં ગતો, રામગામે નાગા

ચેતિયં ભિણ્દિતું ન અદંસુ. ચેતિયે નિપતિત કુદ્દાલો ખણ્ડાખણ્ડં હોતિ એવં તત્રાપિ અલભિત્વા અલ્લકપ્પં-પાવં-કુસિનારન્તિ સબ્બત્થ ચેતિયાતિ ભિણ્દિત્વા ધાતું અલભિત્વા પટિપાકતિકાનિ કત્વા રાજગહં ગન્ત્વા ચતસ્સો પરિસા સન્નિપાતેત્વા અત્થિ કેનચિ સુતપુબ્બં અસુકટ્ઠાને નામ ધાતુ નિધાનન્તિ પુચ્છિ.

તત્થેકો વિસંવસ્સ સતિકો થેરો અસુકટ્ઠાને ધાતુનિધાનન્તિ ન જાનામિ. મય્હં પન પિતામહત્થેરો મયિ સત્તવસ્સિકકાલે માલાચઙ્ગોટકં ગાહાપેત્વા એહિ સામણેર, અસુક ગચ્છન્તરે પાસાનથૂપો અત્થિ, તત્થ ગચ્છામાતિ ગન્ત્વા પૂજેત્વા ઇમં ઠાનં ઉપધારેતું વટ્ટતિ સામણેરોતિ આહ. અહં એત્તકમેવ જાનામિ મહારાજાતિ આહ.

રાજા એતદેવ ઠાનન્તિ વત્વા ગચ્છે હરાપેત્વા પાસાણથૂપં પંસુઞ્ચ અપનેત્વા હેટ્ઠા સુધાભૂમિં અદ્દસ. તતો સુધઞ્ચ ઇટ્ઠકાયો ચ હરાપેત્વા અનુપુબ્બેન પરિવેણા ઓરુય્હ સત્ત રતનવાલિકં અસીતિ હત્થાનિ ચ કટ્ઠરૂપાનિ સમ્પરિવત્તન્તાનિ અદ્દસ. સો યક્ખ દાસકે પક્કોસાપેત્વા બલિકમ્મં કારેત્વાપિ નેવ અન્તં ન કોટિં પઞ્ઞન્તો દેવતા નમસ્સમાનો અહં ઇમા ધાતુયો ગહેત્વા ચતુરાસીતિયા વિહારસહસ્સેસુ નિદહિત્વા સક્કારં કરોમિ મા દેવતા અન્તરાયં કરેન્તૂતિ આહ.

સક્કો દેવરાજા ચારિકં ચરન્તો તં દિસ્વા વિસ્સકમ્મં આમન્તેત્વા આહ. તાત, અસોકો ધમ્મરાજા ધાતુયો નીહરિસ્સામીતિ પરિવેણં ઓતિણ્ણો, ગન્ત્વા કટ્ઠરૂપાનિ હારેહીતિ સો પઞ્ચચૂળગામ દારકવેસેનાગન્ત્વા રઞ્ઞો પુરતો ધનુકહત્થો ઠત્વા હારેમિ મહારાજાતિ આહ. હર તાતાતિ. સરં ગહેત્વા સણ્ધિમ્હિયેવ વિજ્ઝિ, સબ્બં વિપ્પકિરીયિત્થ.

અથ રાજા આચિઞ્ઞને બદ્ધ કુઞ્ચિક મુદ્દિકં ગણ્હિ, મણિક્ખણ્ધં પસ્સિ, અનાગતે દળિદ્દરાજાનો ઇમં મણિં ગહેત્વા ધાતૂનં સક્કારં કરોન્તૂતિ પન અક્ખરાનિ દિસ્વા કુજ્ઝિત્વા માદિસં નામ રાજાનં દળિદ્દરાજાતિ ચત્તુ યુત્તન્તિ પુનપ્પુન ઘટેત્વા દ્વારં વિચરિત્વા અન્તોગેહં પવિટ્ઠો. અટ્ઠારસ વસ્સાધિકાનં દ્વિન્નં વસ્સસતાનં ઉપરિ આરોપિતદીપા તથેવ પજ્જલન્તિ નિલુપ્પલ પુપ્ફાનિ તં ખણં આહરિત્વા આરોપિતાનિ વિય, પુપ્ફસણ્થરો તં ખણં સણ્થતો વિય, ગણ્ધા તં મુહુત્તં પિંસિત્વા ઠપિતા વિય.

રાજા સુવણ્ણપટ્ટં ગહેત્વા અનાગતે પિયદાસોનામ કુમારો છત્તં ઉસ્સાપેત્વા અસોકો નામ ધમ્મરાજા ભવિસ્સતિ સો ઇમા ધાતુયો ગહેત્વા વિત્થારિકા કરિસ્સતીતિ વાચેત્વા દિટ્ઠો’હં અય્યોન મહાકસ્સપત્થેરેનાતિ વત્વા વામહત્થં આભુજિત્વા દક્ખિણહત્થેન અપ્પોઠેસિ.

સો તસ્મિં ઠાને પરિચરણક ધાતુમત્તકમેવ ઠપેત્વા સેસધાતુયો સબ્બા ગહેત્વા ધાતુઘરં પુબ્બે પિહિતનયેનેવ પિદહિત્વા સબ્બં યથા પકતિયાવ કારેત્વા ઉપરિ પાસાણચેતિયં પતિટ્ઠાપેત્વા ચતુરાસીતિયા વિહારસહસ્સેસુધાતુયો પતિટ્ઠાપેસિ એવં જમ્બુદીપતલે અસોકો ધમ્મરાજા ચતુરાસિતિ ચેતિય સહસ્સાનિ કારાપેસિ.

સબ્બે થૂપા સબ્બલોકેકદીપા સબ્બેસં યે સગ્ગમોક્ખાવહા ચ, હિત્વા સબ્બં કિચ્ચમઞ્ઞં જનેન વણ્દય્યા તે સબ્બથા સબ્બકાલન્તિ.

ચતુરાસીતિ સહસ્સ થૂપકથા

૧૨. એવં અસોકો ધમ્મરાજા ચતુરાસીતિ વિહારસહસ્સમહં કત્વા મહાથેરો વણ્દિત્વા પુચ્છિ દાયાદોમ્હિ ભન્તે બુદ્ધસાસનેʼતિ. કિસ્સ દાયાદો ત્વં મહારાજ, બાહિરકો ત્વં સાસનસ્સાતિ. ભન્તે છન્નવુતિકોટિધનં વિસ્સજ્જેત્વા ચતુરાસીતિ વિહારસહસ્સાનિ સચેતિયાનિ કારાપેત્વા અહં ન દાયાદો, અઞ્ઞે કો દાયાદોતિ, પચ્ચય દાયકો નામ ત્વં મહારાજ, યો પન અત્તનો પુત્તઞ્ચ ધીતરઞ્ચ પબ્બાજેતિ, અયં સાસને દાયાદો નામાતિ.

એવં વુત્તે અસોકો રાજા સાસને દાયાદભાવં પત્થયમાનો અવિદૂરે ઠિતં મહિણ્દકુમારં દિસ્વા સક્ખિસ્સસિત્વં તાત પબ્બજિતુન્તિ આહ. કુમારો પકતિયા પબ્બજિતુકામો રઞ્ઞો વચનં સુત્વા અતિવિય પામોજ્જજાતો પબ્બજામિ દેવ, મં પબ્બાજેત્વા સાસને દાયાદો હોથાતિ આહ તેન ચ સમયેન રાજધીતા સઙ્ઘમિત્તાપિ તસ્મિં ઠાને ઠિતા હોતિ તં દિસ્વા આહ-ʼત્વમ્પિ અમ્મ પબ્બજિતું સક્ખિસ્સસીʼતિ, સાધુ તાતાતિ સમ્પટિચ્છિ. રાજા પુત્ત ન મનં લભિત્વા પહટ્ઠચિત્તો ભિક્ખુસઙ્ઘં ઉપસઙ્કમિત્વા ભન્તે ઇમે દારકે પબ્બાજેત્વા મં સાસને દાયાદં કરોથાતિ સઙ્ઘો રઞ્ઞો વચનં સમ્પટિચ્છિત્વા કુમારં મોગ્ગલિપુત્ત તિસ્સત્થેરેન ઉપજ્ઝાયેન મહાદેવત્થેરેન ચ આચરિયેન પબ્બજ્જાપેસિ. મજ્ઝન્તિકત્થેરેન આચરિયેન ઉપસમ્પાદેસિ ઉપસમ્પદામાલકેયેવ સહપટિસમ્ભિદાહિ અરહત્તં પાપુણિ.

સઙ્ઘમિત્તાયપિ રાજધીતાય આચરિયા આયુપાલત્થેરિ નામ, ઉપજ્ઝાયા પન ધમ્મપાલત્થેરી નામ અહોસિ. અથ મહિણ્દત્થેરો ઉપસમ્પન્ન કાલતોપ્પભૂતિ અત્તનો ઉપજ્ઝાયસ્સેવ સન્તિકે ધમ્મઞ્ચ વિનયઞ્ચ પરિયાપુણન્તો દ્વેપિ સઙ્ગિતિયો આરુળ્હં તિપિટક સઙ્ગહીતં સાટ્ઠકથં થેરવાદં તિણ્ણં વસ્સાનં અબ્ભન્તરે ઉગ્ગહેત્વા અત્તનો ઉપજ્ઝાયસ્સ અન્તેવાસિકાનં સહસ્સમત્તાનં ભિક્ખૂનં પામોક્ખં અહોસિ.

તેન ખો પન સમયેન મોગ્ગલિપુત્તતિસ્સત્થેરો કત્થ નુ ખો અનાગતે સાસનં સુપ્પતિટ્ઠિતં ગવેય્યાતિ ઉપપરિક્ખન્તો પચ્ચન્તિમેસુ જનપદેસુ સુપ્પતિટ્ઠિતં ભવિસ્સતીતિ ઞત્વા તેસં તેસં ભિક્ખૂનં ભારં કત્વા તે તે ભિક્ખુ તત્થ તત્થ પેસેસિ.

મજ્ઝન્તિકત્થેરં કસ્મીર ગણ્ધાર રટ્ઠંપેસેસિ ત્વં એતં રટ્ઠં ગન્ત્વા તત્થ સાસનં પતિટ્ઠાપેહીતિ મહાદેવત્થેરં તથેવ વત્વા મહિંસકમણ્ડલં પેસેસિ. રક્ખિતત્થેરંવનવાસીં, યોનકધમ્મરક્ખિતત્થેરં અપરન્તકં, મહાધમ્મરક્ખિતત્થેરં મહારટ્ઠં મહારક્ખિતત્થેરં યોનક લોકં. મજ્ઝિમત્થેરં હિમવન્તદેસ ભાગં, સોણત્થેરં-ઉત્તરત્થેરઞ્ચ સુવણ્ણભૂમિં. અત્તનો સદ્ધિવિહારિકં મહિણ્દત્થેરં ઇટ્ટિયત્થેરેન ઉત્તિયત્થેરેન ભદ્દસાલત્થેરેન સમ્બલત્થેરેન ચ સદ્ધિં તમ્બપણ્ણિદીપં ગન્ત્વા એત્થ સાસનં પતિટ્ઠાપેથાતિ. સબ્બેપિ તં તં દિસાભાગં ગચ્છન્તા અત્તપઞ્ચમા અગમિંસુ સબ્બેપિ થેરા ગતગતટ્ઠાને મનુસ્સે પસાદેત્વા સાસનં પતિટ્ઠાપેસું.

મહિણ્દત્થેરો પન તમ્બપણ્ણિદીપં ગન્ત્વા સાસનં પતિટ્ઠાપેહીતિ ઉપજ્ઝાયેન ભિક્ખુસઙ્ઘેન ચ અજ્ઝિટ્ઠો કાલો નુ ખો મે તમ્બપણ્ણિદીપં ગન્તું નોતિ ઉપધારેન્તો મુટસીવરઞ્ઞો મહલ્લકભાવં ચિન્તેસિ. અયં મહારાજા મહલ્લકો, ન સક્કા ઇમં ગણ્હિત્વા સાસનં પગ્ગહેતું, ઇદાનિ પનસ્સ પુત્તો દેવાનમ્પિયતિસ્સો રજ્જં કારેસ્સતિ. તં ગણ્હિત્વા સક્કા ભવિસ્સતિ સાસનં પગ્ગહેતું, હણ્દ યાવ સો સમયો આગચ્છતિ તાવ ઞાતકે ઓલોકેમ, પુનʼદાનિ ઇમં જનપદં આગચ્છેય્યામ વા ન વાતિ.

સો એવં ચિન્તેત્વા ઉપજ્ઝાયઞ્ચ ભિક્ખુસઙ્ઘઞ્ચ વણ્દિત્વા અસોકારામતો નિક્ખમ્મ તેહિ ઇટ્ટિયાદીહિ ચતૂહિ થેરેહિ સઙ્ઘમિત્તાય પુત્તેન સુમનસામણેરેન ભણ્ડુકેનક ચ ઉપાસકેન સદ્ધિં રાજગહનગર ઉપવત્તકે દક્ખિણ ગિરિજનપદે ચારિકં ચરમાનો ગ્રાતકે ઓલોકેન્તો છ માસે અતિક્કામેસિ અથાનુપુબ્બેન માતુનિવેસનટ્ઠાનં વેટિસ નગરં નામ સમ્પત્તો સમ્પત્તઞ્ચ પન થેરં દિસ્વા થેરમાતા દેવી પાદે સિરસા વણ્દિત્વા ભિક્ખં દત્વા થેરં અત્તના કતં વેટિસગિરિ વિહારં નામ આરોપેસિ.

થેરો તસ્મિં વિહારે નિસન્નો ચિન્તેસિ અમ્હાકં ઇધ કત્તબ્બ કિચ્ચં નિટ્ઠિતં. સમયો નુ ખો ઇદાનિ લઙ્કાદિપં ગન્તુન્તિ. તતો ચિન્તેસિ-અનુભવતુ તાવ મે પિતરા પેસિતં અભિસેકં દેવાનમ્પિયતિસ્સો રતનત્તયગુણઞ્ચ સુણાતુ, છણત્થઞ્ચ નગરતો નિક્ખમિત્વા મિસ્સકપબ્બતં અભિરૂહતુ તદા તં તત્થ દક્ખિસ્સામાતિ. અથાપરં એકમાસં તત્થેવ વાસં કપ્પેસિ.

માસાતિક્કમે સક્કોદેવાનમિણ્દો મહિણ્દત્થેરં ઉપસઙ્કમિત્વા એતદવોચ.' કાલકતો ભન્તે મુટસીવરાજા, ઇદાનિ દેવાનમ્પિયતિસ્સ રાજા રજ્જં કારેતિ. સમ્માસમ્બુદ્ધેન ચ તુમ્હે વ્યાકતા અનાગતે મહિણ્દો નામ ભિક્ખુ તમ્બપણ્ણિદીપં પસાદેસ્સતી'તિ. તસ્મા તિહ વો ભન્તે કાલો દીપવરં ગમનાય, અહમ્પિ વો સહાયો ભવિસ્સામી.

થેરો તસ્સ વચનં સમ્પટિચ્છિત્વાઅત્તસત્તમો વેટિસ પબ્બતવિહારા વેહાસં ઉપ્પતિત્વ અનુરાધપુરસ્સ પુરત્થિમાય દિસાય મિસ્સકપબ્બતે પતિટ્ઠહિ યં એતરહિ ચેતિયપબ્બતોતિપિ સઞ્જાનન્તિ તસ્સમિં દિવસે તમ્બપણ્ણિદિપે જેટ્ઠમૂલ નક્ખત્તં નામ હોતિ રાજા નક્ખત્તં ઘોસાપેત્વા છણં કરોથાતિ અમચ્ચે આણાપેત્વા ચત્તાલીસ પુરિસ સહસ્સપરિવારો નગરમ્ભા નિક્ખમિત્વા યેન મિસ્સકપબ્બતો તેન પાયાસિ મિગવં કીળિતુકામો અથ તસ્મિં પબ્બતે અધિવત્થા દેવતા રઞ્ઞો થેરે દસ્સેસ્સામીતિ રોહિત મિગરૂપં ગહેત્વા અવિદૂરે તિણપણ્ણાનિ ખાદમાના વિય ચરતિ.

રાજા દિસ્વા અયુત્તં દાનિ પમત્તં વિજ્ઝિતુન્તિ જીયં પોઠેસિ. મગો અમ્બત્થલમગ્ગં ગહેત્વા પલાયિતું આરભિ રાજાપિ પિટ્ઠિતો પિટ્ઠિતો અનુબણ્ધન્તો અમ્બત્થલમેવ આરુહિ. મિગો થેરાનં અવિદૂરે અન્તરધાયિ.

મહિણ્દત્થેરો રાજાનં અવિદૂરે આગચ્છન્તં'મમંયેવ રાજા પસ્સતુ, મા ઇતરે'તિ અધિટ્ઠહિત્વા'તિસ્સ! તિસ્સ! ઇતો એહી'તિ આહ. રાજા સુત્વા ચિન્તેસિ-ઇમસ્મિં તમ્બપણ્ણિદીપે જાતો મં તિસ્સોતિ નામં ગહેત્વા આલપિતું સમત્થો નામ નત્થિ. અયમ્પન છિન્નભિન્નપટધરો ભણ્ડુકાસાવ વસનો મં નામેન આલપતિ, કો નુ ખો અયં ભવિસ્સતિ મનુસ્સો વા અમનુસ્સો વાતિ. થેરો આહ.

સમણા મયં મહારાજ - ધમ્મરાજસ્સ સાવકા,
તવેવ અનુકમ્પાય - જમ્બુદીપા ઇધાગતાતિ;

તેન સમયેન દેવાનમ્પિયતિસ્સ રાજા ચ અસોકધમ્મરાજા ચ અદિટ્ઠ સહાયકા હોન્તિ. દેવાનમ્પિયતિસ્સ રઞ્ઞે ચ પુઞ્ઞાનુભાવેન છાતપબ્બતપાદે એકસ્મિં વેળુગુમ્બે તિસ્સો વેળુયટ્ઠિયો નિબ્બત્તિંસુ એકા લતાયટ્ઠિ નામ, એકા પુપ્ફયટ્ઠિ નામ એકા સકુણયટ્ઠિ નામ. તાસુ લતાયટ્ઠિ સયં રજતવણ્ણા હોતિ તં અલઙ્કરિત્વા ઉપ્પન્નલતા કઞ્ચન વણ્ણા ખાયતિ પુપ્ફયટ્ઠિયં પન નીલ-પીત-લોહિત-ઓદાત-કાળવણ્ણાનિ પુપ્ફાનિ સુચિભત્તવણ્ટ પત્ત કિઞ્જક્ખા

હુત્વા ખાયન્તિ સકુણયટ્ઠિયં હંસકુક્કુટ-જીવંજીવકાદયો સકુણા નાનાપ્પકારાનિ ચ ચતુપ્પદાનિ સજીવાનિ વિય ખાયન્તિ સમુદ્દતોપિસ્સ મુત્તા-મણિ-વેળુરિયાદિ અનેકવિહિતં રતનં ઉપ્પજ્જિ.

તમ્બપણ્ણિયં પન અટ્ઠમુત્તં ઉપ્પજ્જિંસુ-ભયમુત્તા ગજમુત્તા રથમુત્તા આમલકમુત્તા ચલયમુત્તા અઙ્ગુલીવેઠકમુત્તા કકુધફલમુત્તા પાકતિકમુત્તાતિ સો તા ચ યટ્ઠિયો તા ચ મુત્તાયો અઞ્ઞ બહું રતનં અસોકસ્સ ધમ્મરઞ્ઞો પણ્ણાકારત્થાય પેસેસિ. અસોકોપિ પસીદિત્વા પઞ્ચ રાજકકુધભણ્ડાનિચેવ અઞ્ઞે ચ અભિસેકત્થાય બહૂપણ્ણાકારે પહિણિ. ન કેવલઞ્ચ એતં આમિસ પણ્ણાકારં, ઇમં કિર ધમ્મ પણ્ણાકારમ્પિ પેસેસિ.

“અહં બુદ્ધઞ્ચ ધમ્મઞ્ચ-સઙ્ઘઞ્ચ સરણં ગતો,
ઉપાસકત્તં વેદેસિં-સક્યપુત્તસ્સ સાસને,
ઇમેસુ તીસુ વત્થૂસુ-ઉત્તમેસુ નરુત્તમ,
ચિત્તં પસાદયિત્વાન-સદ્ધાય સરણં વજા'તિ;”

રાજા અવિરસુતં સાસનપવત્તિં અનુસ્સરમાનો થેરસ્સ તં “સમણામયં મહારાજ ધમ્મરાજસ્સ સાવકા“તિ વચનં સુત્વા અય્યા નુ ખો આગતાતિ તાવદેવ આવુધં નિક્ખિપિત્વા એકમન્તં નિસીદિ સમ્મોદનીયં કથં કથયમાનો, સમ્મોદનીયકથં કુરુમાનેયેવ તસ્મિં તાનિપિ ચત્તાલીસ પુરિસસહસ્સાનિ આગન્ત્વા તં પરિવારેસું. તદા થેરો ઇતરેપિ જને દસ્સેસિ.

રાજા દિસ્વા ઇમે કદા આગતાતિ પુચ્છિ મયા સદ્ધિંયેવ મહા રાજાતિ. ઇદાનિ પન જમ્બુદીપે અઞ્ઞોપિ એવરૂપા સમણા સન્તીતિ. મહારાજ એતરહિ જમ્બુદીપો કાસાવ પજ્જોતો ઇસિવાતપરિવાતો, તસ્મિં-

“તે વિજ્જા ઇદ્ધિપત્તા ચ ચેતોપરિયાય કોચિદા,
ખીણાસાવ અરહન્તો-બહૂ બુદ્ધસ્સ સાવકાતિ”;

અથ રાજા ભન્તે સ્વે રથં પેસેસ્સામિ. તં અભિરૂહિત્વા આગચ્છેય્યાથાતિ વત્વા પક્કાકમિ થેરો અચિરપક્કન્તસ્સ રઞ્ઞો સુમણસામણેરં આમન્તેસિ એહિ ત્વં સુમન ધમ્મસવનકાલં ઘોસેહીતિ સામણેરો અભિઞ્ઞાપાદકં ચતુત્થજ્ઝાનં સમાપજ્જિત્વા વુટ્ઠાય અધિટ્ઠહિત્વા સમાહિતેન ચિત્તેન સકલતમ્બપણ્ણિદીપં સાચેન્તો ધમ્મસવનકાલં ઘોસેસિ.

સામણેરસ્સ સદ્દં સુત્વા ભુમ્મા દેવતા સદ્દમનુસ્સાવેસુ, એતેનુપાયેન યાવ બ્રહ્મલોકા સદ્દો અબ્ભુગ્ગચ્છિ. તેન સદ્દેન મહાદેવતા સન્નિપાતો અહોસિ થેરો મહન્તં દેવતા સન્તિપાતં દિસ્વા સમચિત્તસુત્તન્તં કથેસિ. કથા પરિયોસાને અસઙ્ખેય્યાનં દેવાનં ધમ્માભિસમયો અહોસિ. બહૂ નાગ સુપણ્ણા ચ સરણેસુ પતિટ્ઠહિંસુ. અથ તસ્સા રત્તિયા અચ્ચયેન રાજા થેરાનં રથં પેસેસિ. થેરા ન મયં રથં આરુહામ. ગચ્છ ત્વં, પચ્છા મયં આગચ્છિસ્સામાતિ વત્વા વેહાસં અબ્ભુગ્ગન્ત્વા અનુરાધપુરસ્સ પચ્છિમદિસાય પઠમક ચેતિયટ્ઠાને ઓતરિંસુ.

રાજાપિ સારથિં પેસેત્વા અન્તો નિવેસને મણ્ડપં પટિયાદેત્વા ચિન્તેસિ' નિસીદિસ્સન્તિ નુ ખો અય્યા આસને ન નિસીદિસ્સન્તી“તિ. તસ્સેવં ચિન્તયન્તસ્સેવ સારથિ નગરદ્વારં પત્વા અદ્દસ થેરે પઠમતરં આગન્ત્વા

કાયબણ્ધનં બણ્ધિત્વા ચીવરં પારુપન્તે, દિસ્વા અતિવિય પસન્નમાનસો હુત્વા આગન્ત્વા રઞ્ઞો આરોચેસિ આગતા દેવ થેરાતિ.

રાજા રથં આરુળ્હાતિ પુચ્છિ ન આરૂળ્હા દેવ, અપિ ચ પચ્છતો નિક્ખમિત્વા પઠમતરં આગન્ત્વા પાચીનદ્વારે ઠિતાતિ. રાજા રથં ન આરુભિંસૂતી સુત્વા તેન હિ ભણે ભુમ્મત્થરણ સઙ્ખેપેન આસનાનિ પઞ્ઞાપેથાતિ વત્વા પટિપથા આગમાસિ અમચ્ચા પથવિયં તટ્ટિકં પઞ્ઞાપેત્વા ઉપરિ કોજવકાદીનિ વિચિત્તત્થરણાનિ પઞ્ઞાપેસું રાજાપિ ગન્ત્વા થેરે વણ્દિત્વા મહિણ્દત્થેરસ્સ હત્થતો પત્તં ગહેત્વા મહતિયા પૂજાય ચ સક્કારેન ચ થેરે પણીતેન ખાદનીયેન ભોજનીયેન સહત્થા સન્તપ્પેત્વા અનુલાદેવી પમુખા પઞ્ચ ઇત્થિસતાનિ થેરાનં અભિવાદનં પૂજાસક્કારઞ્ચ કારોનતૂતિ પક્કોસાપેત્વા એકમન્તં નિસીદિ. થેરો રઞ્ઞો સપરિજનસ્સ ધમ્મરતનવસ્સં વસ્સેન્તો પેતવત્થું-વિમાનવત્થું-સચ્ચસંયુત્તઞ્ચ કથેસિ. તં સુત્વા તાનિપિ પઞ્ચ ઇત્થિસતાનિ સોતાપત્તિફલં સચ્છિકરિંસુ.

તદા નાગરા થેરાનં ગુણે સુત્વા થેરે દટ્ઠું ન લભામાતિ ઉપક્કોસન્તિ અથ રાજા ઇધ ઓકાસો નત્થીતિ ચિન્તેત્વા,'ગચ્છથ ભણે હત્થિસાલં પટિજગ્ગિત્વા વાલુકં ઓકિરિત્વા પઞ્ચવણ્ણાનિ પુપ્ફાનિ વિકિરિત્વા વિતાનં બણ્ધિત્વા મઙ્ગલ હત્થિટ્ઠાને થેરાનં આસનાનિ પઞ્ઞાપેથા'તિ આહ, અમચ્ચા તથા અકંસુ.

થેરો તત્થ ગન્ત્વા નિસીદિત્વા દેવદૂતસુત્તન્તં કથેસિ કથા પરિયોસાને પાણસહસ્સં સોતાપત્તિફલે પતિટ્ઠહિ તથા હત્થિસાલા સમ્બાધાતિ દક્ખિણદ્વારે નણ્દનુય્યાને આસનં પઞ્ઞાપેસું. થેરો તત્થ નિસીદિત્વા આસિવિસોપમ સુત્તન્તં કથેસિ. તમ્પિ સુત્વા પાણસહસ્સં સોતાપત્તિફલં પટિલભિ એવં આગતદિવસતો દુતિયદિવસે અડ્ઢતેય્યાનં પાણસહસ્સાનં ધમ્માભિસમયો અહોસિ.

થેરસ્સ નણ્દનવને આગતાગતાહિ કુલિત્થીહિ કુલસુણ્હાહિ કુલકુમારીહિ સદ્ધિં સમોદમાનસ્સેવ સાયણ્હસમયો જાતો, થેરો કાલં સલ્લક્ખેત્વા ગચ્છામિ'દાનિ મિસ્સક પબ્બતન્તિ ઉટ્ઠહિ. અમચ્ચા મહામેઘવનુય્યાને થેરે વાસેસું રાજાપિ ખો તસ્સા રત્તિયા અચ્ચયેન થેરસ્સ સમીપં ગન્ત્વા સુખસયિતભાવં પુચ્છિત્વા કપ્પતિ ભન્તે ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ આરામોતિ પુચ્છિ. થેરો કપ્પતિ મહારાજાતિ આહ.

રાજા તુટ્ઠો સુવણ્ણ ભિંકારં ગહેત્વા થેરસ્સ હત્થે ઉદકં પાતેત્વા મહામેઘવનુય્યાનં અદાસિ થેરો પુનદિવસેપિ રાજગેહેયેવ ભુઞ્જિત્વા નણ્દનવને અનમતગ્ગિયાનિ કથેસિ. પુન દિવસે અગ્ગિક્ખણ્ધોપમ સુત્તન્તં કથેસિ. એતેનેવ ઉપાયેન સત્ત દિવસાનિ કથેસિ અડ્ઢ નયમાનં પાણસહસ્સાનં ધમ્માભિસમયો અહોસિ. સત્તમે દિવસે પન થેરો અન્તોપુરે રઞ્ઞો અપ્પમાદ સુત્તન્તં કથયિત્વા ચેતિયગિરિમેવ અગમાસિ.

અથ ખો રાજા થેરો આયાચિતો સયમેવાગતો, તસ્મા તસ્સ અનાપુચ્છા ગમનમ્પિ ભવેય્યાતિ ચિન્તેત્વા રથં અભિરૂહિત્વા, ચેતિયગિરિં અગમાસિ મહતા રાજાનુભાવેન ગન્ત્વા થેરાનં સન્તિકં ઉપસઙ્કમન્તો અતિવિય કિલન્તરૂપો હુત્વા ઉપસઙ્કમિ. તતો નં થેરો આહ કસ્મા ત્વં મહારાજ એવં કિલમ માનો આગતોતિ. તુમ્હે મમ ગાળ્હં ઓવાદં દત્વા ઇદાનિ ગન્તુકામા નુખોતિ જાનનત્થં ભન્તેતિ. ન મયં મહારાજ ગન્તુકામા, અપિ ચ વસ્સુપનાયિક કાલોનમાયં સમણેન નામ વસ્સુપનાયિકં ઠાનં ઞાતું વટ્ટતીતિ. રાજાપિ ખો તંખણંયેવ કરણ્ડક ચેતિયઙ્ગણં પરિક્ખિપિત્વા અટ્ઠસટ્ઠિયા લેણેસુ કમ્મં પટ્ઠપેત્વા નગરમેવ અગમાસિ.

તેપિ થેરો મહાજનં ઓવદમાના ચેતિયગિરિમ્હિ વસ્સં વસિંસુ. અથાયસ્મા મહામહિણ્દો વુત્થવસ્સો પવારેત્વા કત્તિકપુણ્ણમાયં ઉપોસથદિવસે રાજાનં એતદવોચ ચિરદિટ્ઠો નો મહારાજ સમ્માસમ્બુદ્ધો અભિવાદન પચ્ચુપટ્ઠાન અઞ્જલિ કમ્મ સામીચિ કમ્મ કરણટ્ઠાનં નત્થિ, તેનમ્હં ઉક્કણ્ઠિતાતિ તનુ ભન્તે તુમ્હે અવોચુત્થ પરિનિબ્બુતો સમ્માસમ્બુદ્ધોતિ કિઞ્ચાપિ મહારાજ પરિનિબ્બુતો, અથસ્સ સરીરધાતુયો તિટ્ઠન્તીતિ. અઞ્ઞા તમ્ભન્તે થૂપં પતિટ્ઠાપેમિ ભૂમિભાગં વિચિનથાતિ. અપિ ચ ધાતુયો કુતો લચ્છામીતિ સુમનેન સદ્ધિં મન્તેહિ મહારાજાતિ રાજા સુમનં ઉપસઙ્કમિત્વા પુચ્છિ'કુતોદાનિ ભન્તેધાતુયો લચ્છામા'તિ સુમનો આહ-અપ્પોસ્સુક્કો ત્વં મહારાજ, વીથિયો સોધાપેત્વા ધજ પતાક પુણ્ણઘટાદીહિ અલઙ્કારાપેત્વા સપરિજ્જનો ઉપોસથં સમાદિયિત્વા સબ્બતાલાવચરે ઉપટ્ઠપેત્વા મઙ્ગલહત્થિં સબ્બાલઙ્કારેહિ પતિમણ્ડિતં કારેત્વા ઉપરિ વસ્સ સેતચ્છત્તં ઉસ્સાપેત્વા સાયણ્હસમયે મહાનાગવનુય્યાનાભિમુખો યા હિ અદ્ધા તસ્મિં ઠાને ધાતુયો લચ્છસિતિ, રાજા સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિ. થેરો ચેતિયગિરિમેવ અગમિંસુ.

તત્રાયસ્મા મહિણ્દત્થેરો સુમન સામણેરમાહ- ગચ્છ ત્વં સામણેર જમ્બુદીપે અય્યકં અસોકધમ્મરાજાનં ઉપસઙ્કમિત્વા મમ વચનેન એવં વદેહિ'સહાયો તે મહારાજ દેવાનમ્પિય તિસ્સો બુદ્ધસાસને પસન્નો થૂપં પતિટ્ઠાપેતુકામો તુમ્હાકં કિર હત્થે ભગવતો પરિભુત્તપત્તો ચેવધાતુ ચ અત્થિ, તમ્મે દેથા'તિ તં ગહેત્વા સક્કં દેવરાજાનં ઉપસઙ્કમિત્વા તુમ્હાકં કિર મહારાજ હત્થે દ્વે ધાતુયો અત્થિ દક્ખિણદાઠા ચ દક્ખિણક્ખકઞ્ચ, તતોતુમ્હે દક્ખિણદાઠંપૂજેથ, દક્ખિણક્ખકં પન મય્હં દેથાતિ, એવઞ્ચ નં વદેહિ કસ્મા ત્વં મહારાજ અમ્હે તમ્બપણ્ણિદીપં પહિણિત્વા પમજ્જિત્થાતિ.

સાધુ ભન્તેતિ ખો સુમનો થેરસ્સ વચનં સમ્પટિચ્છિત્વા તાવદેવ પત્તચીવરમાદાય વેહાસમબ્ભુગ્ગન્ત્વા પાટલિપુત્તદ્વારે ઓરુય્હ રઞ્ઞો સન્તિકં ગન્ત્વા તમત્થં આરોચેસિ રાજા તુટ્ઠો સામણેરસ્સ હત્થતો પત્તં ગહેત્વા ભોજેત્વા ભગવતો પત્તં ગણ્ધેહિ ઉબ્બટ્ટેત્વા વરમુત્તસદિસાનં ધાતૂનં પૂરેત્વા અદાસિ.

સો તું ગહેત્વા સક્કં દેવરાજાનં ઉપસઙ્કમિ સક્કો દેવારાજા સામણેરં દિસ્વા કિં ભન્તે સુમન આહિણ્ડસીતિ આહ. ત્વં મહારાજ અમ્હે તમ્બપણ્ણિદીપં પહિણિત્વા કસ્મા પમજ્જસીતિ, તપ્પમજ્જામિ ભન્તે, વદેહિ કિં કરોમીતિ. તુમ્હાકં કિર હત્થે દ્વે ધાતુયો અત્થિ દક્ખિણદાઠા ચ દક્ખિણક્ખકઞ્ચ, તતો તુમ્હે દક્ખિણદાઠં પૂજેથ દક્ખિણક્ખકં પન મય્હં દેથાતિ. સાધુ ભન્તેતિ ખો સક્કો દેવાનમિણ્દો યોજનપ્પમાનં મણિથૂપં ઉગ્ઘાટેત્વા દક્ખિણક્ખકં નીહરિત્વા સુમનસ્સ અદાસિ.

સો તં ગહેત્વા ચેતિયગિરિમ્હિયેવ પતિટ્ઠાસિ અથ ખો મહિણ્દપમુખા સબ્બે તે મહાનાગા અસોકધમ્મરાજેન દિન્ન ધાતુયો ચેતિયગિરિયમ્હિયેવ પતિટ્ઠાપેત્વા દક્ખિણક્ખકં આદાય વડ્ઢમાનકચ્છાયાય મહાનાગ વનુય્યાનમગમંસુ. રાજાપિ ખો સુમનેન વુત્તપ્પકારં પૂજાસક્કારં કત્વા હત્થિક્ખણ્ધવરગતો સાયં મઙ્ગલહત્થિમત્થકે સેતચ્છત્તં ધારયમાનો મહાનાગ વનુય્યાનં સમ્પાપુણિ.

અથસ્સ એતદહોસિ- સચે અયં સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ ધાતુ, છત્તં અપનમતુ, મઙ્ગલહત્થિ જણ્ણુકેહિ ભૂમિયં પતિટ્ઠાહતુ, ધાતુ ચઙ્ગોટકં મય્હં મત્થકે પતિટ્ઠહતૂતિ સહ રઞ્ઞો ચિત્તુપ્પાદેન છત્તં અપનમિ હત્થિજણ્ણુકેહિ પતિટ્ઠહિ ધાતુચઙ્ગોટકં રઞ્ઞો મત્થકે પતિટ્ઠહિ રાજા અમતેનેવાભિસિત્તગત્તો પરમેન પીતિપામોજ્જેન સમન્નાગતો હુત્વા પુચ્છિ ધાતું ભન્તે કિં કરોમીતિ. હત્થિકુમ્ભિયેવ તાવ મહારાજ ઠપેહીતિ. રાજા ધાતુવઙ્ગોટકં હત્થિકુમ્ભે ઠપેસિ.

પમુદિતો નાગો કુઞ્ચનાદં નદિ મહામેઘો ઉટ્ઠહિત્વા પોક્ખરવસ્સં વસ્સિ ઉકદપરિયન્તં કત્વા મહાભૂમિચાલો અહોસિ પચ્ચન્તેપિ નામ સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ ધાતુયો પતિટ્ઠહિસ્સન્તીતિ.

અથ સો હત્થિનાગો અનેક તાલાવચરપરિવુતો અતિવિય ઉળારેન પૂજાસક્કારેન સક્કરિયમાનો પચ્છિમદિસાભિમુખો હુત્વા અપસક્કન્તો યાવ નગરસ્સ પુરત્થિમ દ્વારં તાવ ગન્ત્વા પુરત્થિમેન દ્વારેન નગરં પવિસિત્વા સકલનગરે ઉળારાય પૂજાય કયિરામાનાય દક્ખિણદ્વારેન નિક્ખમિત્વા થૂપારામસ્સ પચ્છિમદિસાભાગે પભેજવત્થુ નામ કિર અત્થિ તત્થ ગન્ત્વા પુન થૂપારામાભિમુખો એવ પટિનિવત્તિ. સો ચ પુરિમકાનં તિણ્ણં સમ્માસમ્બુદ્ધાનં ધમ્મકરકં કાયબણ્ધનં ઉદકસાટીકં પતિટ્ઠાપેત્વા કતચેતિયટ્ઠાનં હોતી. તદેતં વિનટ્ઠેસુપિ ચેતિયેસુ દેવતાનુભાવેન કણ્ટક સમાકિણ્ણસાખાહિ નાનાગચ્છેહિ પરિવુતં તિટ્ઠતિ. મા નં કોચિ ઉચ્ચિટ્ઠા સુવિમલ કચવરેહિ સણ્દુસેસીતિ.

અથ તસ્સ હત્થિનો પુરતો ગન્ત્વા રાજપુરિસા સબ્બ ગચ્છે છિણ્દિત્વા ભૂમિં સોધેત્વા તં હત્થતલસદિસં અકંસુ. હત્થિનાગો ગન્ત્વા તં ઠાનં પુરતો કત્વા તસ્સ પચ્છિમદિસાભાગે બોધિરુક્ખટ્ઠને અટ્ઠાસિ. અથસ્સ મત્થકતો ધાતું ઓરોપેતું આરભિંસુ નાગો ઓરોપેતું ન દેતિ. થેરં પુચ્છિ, કસ્મા ભન્તે નાગો ધાતું ઓરોપેતું ન દેતીતિ

આરુળ્હં મહારાજ ઓરોપેતું ન વટ્ટતિતિ. તસ્મિઞ્ચ કાલે અભયવાપિયા ઉદકં જિન્નં હોતિ સમન્તા ભૂમિ ફલિતા સુઉદ્ધરા મત્તિકપિણ્ડા. તતો મહાજનો સીઘસીઘં મત્તિકં આહરિત્વા હત્થકુમ્ભપ્પમાણં વત્થુમકાસિ. તાવદેવ થૂપકરણત્થં ઇટ્ઠિકા કાતું આરભિંસુ. યાવ ઇટ્ઠિકા પરિનિટ્ઠન્તિ તાવ હત્થિનાગો કતિપાહં દિવા બોધિરુક્ખટ્ઠાને હત્થિસાલાયં તિટ્ઠતિ. રત્તિયં થૂપપતિટ્ઠાન ભૂમિયં પરિયાયતિ.

અથ વત્થું વિનાપેત્વા રાજા થેરં પુચ્છિ, કીદિસો ભન્તે થૂપો કાતબ્બોતિ. વીહિરાસિ સદિસો મહારાજાતિ, સાધુ ભન્તેતિ રાજા જઙ્ઘપ્પમાણં થૂપં ચિનાપેત્વા ધાતુઓરોપનત્થાય મહાસક્કારં કારેસિ.

તતો સકલનાગરા ચ જાનપદા ચ ધાતુમ્હ દસ્સનત્થં સન્તિપતિંસુ સન્નિપતિતે ચ તસ્મિં મહાજને દસબલસ્સ ધાતુ હત્થિકુમ્ભતો સત્તતાલપ્પમાનં વેહાસમબ્ભુગ્ગન્ત્વા યમકપાટિહારિયં દસ્સેસિ. તેહિ તેહિ ધાતુપ્પદેસેહિ છબ્બણ્ણરંસિયો ઉદકધરા ચ અગ્ગિક્ખણ્ધા ચ પવત્તન્તિ. સાવત્થિયં ગણ્ડમ્બમૂલે ભગવતા દસ્સિત પાટિહારિય સદિસં એવ પાટિહારિયં અહોસિ. તઞ્ચ ખો નેવ થેરાનુભાવેનન દેવતાનુભાવેન, અપિ ચ ખો બુદ્ધાનંયેવ આનુભાવેન ભગવા કિર ધરમાનોવ અધિટ્ઠાસિ - તમ્બપણ્ણિદીપે અનુરાધપુરસ્સ દક્ખિણદિસાભાગે પુરિમકાનં તિણ્ણં બુદ્ધાનં ચેતિયટ્ઠાને મમ દક્ખિણક્ખકધાતુ પતિટ્ઠાન દિવસે યમકપાટિહારિયં હોતૂતિ.

એવં અચિન્તિયા બુદ્ધા-બુદ્ધધમ્મા અચિન્તિયા,
અચિન્તિયેસુ પસન્નાનં-વિપાકો હોતિ અચિન્તિયોતિ;

ધાતુસરીરતો નિક્ખન્ત ઉદકફુસિતેહિ સકલેહિ તમ્બપણ્ણિદીપતલે ન કોચિ અફુટ્ઠોકાસો નામ અહોસિ. એવમસ્સ તં ધાતુ સરીરં ઉદકફુસિતેહિ તમ્બપણ્ણિત્થલસ્સ પરિદાહં વૂપસમેત્વા મહાજનસ્સ પાટિહારિયં દસ્સેત્વા ઓતરિત્વા રઞ્ઞો મત્થકે પતિટ્ઠાસિ રાજા સફલં મનુસ્સત્તપટિલાભં મઞ્ઞમાનો મહન્તં સક્કારં કત્વા ધાતું પતિટ્ઠાપેસિ. સહ ધાતુપતિટ્ઠાનેન મહાભૂમિચાલો અહોસિ નિટ્ઠિતે પન થૂપે રાજા ચ રાજા ભાતિકા ચ દેવિયો ચ દે-નાગ-યક્ખાનં વિમ્હયકરં પચ્ચેકં થૂપમકંસુ.

એવં જિનો ધાતુસરીરકેન
ગતોપિ સન્તિં જનતાહિતઞ્ચ,
સુખઞ્ચ ધમ્મા બહુધા કરેય્ય
ઠિતો હિ નાથોનુકરં કરેય્ય;

સાધુજન મનોપસાદનત્થાય કતે થૂપવંસે થૂપારામ કથા,

૧૩. નિટ્ઠિતાય પન ધાતુપૂજાય પતિટ્ઠિતે ધાતુવરે મહિણ્દત્થેરો મહામેઘવનુય્યાનમેવ ગન્ત્વાવાસં કપ્પેસિ. તસ્મિં ખો પન સમયે અનુલાદેવી પબ્બજિતુકામા હુત્વા રઞ્ઞો આરોચેસિ. રાજા તસ્સા વચનં સુત્વા થેરં એતદવોચ? ભન્તે અનુલાદેવી પબ્બજિતુકામા, પબ્બાજેથ નન્ત ન મહારાજ અમ્હાકં માતુગામં પબ્બાજેતું કપ્પતિ. પાટલિપુત્તે પન મય્હં ભગિનિ સઙ્ઘમિત્તા થેરી નામ અત્થિ, તં પક્કોસાપેહિ મહારાજ, ઇમસ્મિઞ્ચ દીપે પુરિમકાનઞ્ચ તિણ્ણં સમ્માસમ્બુદ્ધાનં બોધિ પતિટ્ઠંસિ અમ્હાકમ્પિ ભગવતો સરસ રંસિજાલ વિસ્સજ્જનકેન બોધિના પતિટ્ઠાતબ્બં, તસ્મા સાસનં પહિણેય્યસિ યથા સઙ્ઘમિત્તા બોધિં ગહેત્વા આગચ્છેય્યાતિ.

રાજા થેરસ્સ વચનં સમ્પટિચ્છિત્વા અમચ્ચેહિ સદ્ધિં મન્તેન્તો અરિટ્ઠં નામ અત્તનો ભાગિનેય્યં આહ સક્ખિસ્સસિ ત્વં તાત પાટલીપુત્તં ગન્ત્વા મહાબોધિના સદ્ધિં અય્યં સઙ્ઘમિત્તત્થેરિં આનેતુન્તિ સક્ખિસ્સામિ દેવ સચે મે પબ્બજ્જં અનુજાનિસ્સસીતિ.

ગચ્છ તાત થેરિં આનેત્વા પબ્બજ્જાહીતિ. સો રઞ્ઞો ચ થેરિસ્સ ચ સાસનં ગહેત્વા થેરસ્સ અધિટ્ઠાનવસેન એકદિવસે ન જમ્બુકોલપટ્ટનં ગન્ત્વા નાવં અભિરૂહિત્વ સમુદ્દં અતિક્કમિત્વા પાટલીપુત્તં ગન્ત્વા રઞ્ઞો સાસનં આચિક્ખિ-પુત્તો તે દેવ મહિણ્દથેરો એવમાહ. સહાયસ્સ કિર તે દેવાનમ્પિયતિસ્સસ્સ ભાતુજાયા અનુલાદેવી નામ પબ્બજિતુકામા, તં પબ્બાજેતું અય્યં સઙ્ઘમિત્તત્થેરિં પહિણેય્યાથ, અય્યાય એવ ચ સદ્ધિં મહાબોધિન્તિ.

થેરસ્સ સાસનં આરોચેત્વા સઙ્ઘમિત્તત્થેરિં ઉપસઙ્કમિત્વા એવમાહ. અય્યે તુમ્હાકં ભાતા મહિણ્દત્થેરો મં તુમ્હાકં સન્તિકં પેસેસિ દેવાનમ્પિયતિસ્સ રઞ્ઞો ભાતુજાયા અનુલાદેવી નામ પઞ્ચહિ કઞ્ઞાસતેહિ પઞ્ચહિ ચ અન્તેપુરિસા સતેહિ સદ્ધિં પબ્બજિતુકામાતિ, તં કિર આગન્ત્વા પબ્બાજેથાતિ.

સા તાવ દેવ તુરિત તુરિતા ગન્ત્વા રઞ્ઞા તૈમત્થં આરોચેત્વા ગચ્છામહં મહારાજ તમ્બપણ્ણિદીપન્તિ આહ.

તેન હિ અમ્મ મહાબોધિં ગહેત્વા ગચ્છાહીતિ વત્વા પાટલીપુત્તતો યાવ મહાબોધિ તાવ મગ્ગં પટિજગ્ગાપેત્વા સત્તયોજનાયામય તિયોજન વિત્થતાય મહતિયા સેનાય પાટલિપુત્તતો નિક્ખમિત્વા અરિયસઙ્ઘં આદાય મહાબોધિસમીપં અગમાસિ.

સેનાય સમુસ્સિત ધજપતાકં નાનારતન વિચિત્તં અનેકાલઙ્કાર પતિમણ્ડિતં નાનાવિધ કુસુમ સમાકિણ્ણં અનેક તુરિય સંઘટ્ઠં મહાબોધિં પરિક્ખિપિ તતો રાજા પુપ્ફ-ગણ્ધ-માલાદીહિ પૂજેત્વા તિક્ખત્તું પદક્ખિણં કત્વા અટ્ઠસુ ઠાનેસુ વણ્દિત્વા ઉટ્ઠાય અઞ્જલિમ્પગ્ગય્હ ઠત્વા સચ્ચવચનકિરિયાય બોધિં ગણ્હિતુકામો રતનપીઠં આરુય્હ તુલિકં ગહેત્વા મનોસિલાય લેખં કત્વા યદિ મહાબોધિના લઙ્કાદીપે પતિટ્ઠાતબ્બં, યદિ ચાહં બુદ્ધસાસને નિબ્બેમતિકો

ભવેય્યં, મહાબોધિ સયમેવ ઇમસ્મિં સુવણ્ણકટાહે પતિટ્ઠહતૂતિ સચ્ચકિરિયમકાસિ સહ સચ્ચકિરિયાય બોધિસાખા મનોસિલાય પરિચ્છિન્નટ્ઠાનેહિ છિણ્દિત્વા ગણ્ધ કલલ પૂરસ્સ સુવણ્ણકટાહસ્સ ઉપરિ અટ્ઠાસિ.

તતો રાજા મહાબોધિં બોધિમણ્ડતો મહન્તેન સક્કારેન પાટલીપુત્તં આનેત્વા સબ્બપરિહારાનિ દત્વા મહાબોધિં ગઙ્ગાય નાવં આરોપેત્વા સયમ્પિ નગરતો નિક્ખમિત્વા વિઝ્ઝાટવિં સમતિક્કમ્મ અનુપુબ્બેન સત્તદિવસેહિ તામલિત્તિં અનુપ્પત્તો અન્તરમગ્ગે દેવ-નાગ-મનુસ્સા ઉળારં મહાબોધિ પૂજમકંસુ.

રાજાપિ સમુદ્દતીરે સત્તદિવસાનિ મહાબોધિં ઠપેત્વા મહન્તં સક્કારં કત્વા બોધિમ્પિ સંઙ્ઘમિત્તત્થેરિમ્પિ સપરિવારં નાવં આરોપેત્વા ગચ્છતિ વતરે દસબલસ્સ સરસ રંસિજાલા મુઞ્ચમાનો મહાબોધિ રુક્ખોતિ કણ્દિત્વા અઞ્જલિમ્પગ્ગહેત્વા અસ્સૂનિ પવત્તયમાનો અટ્ઠાસિ સાપિ ખો મહાબોધિ સમરૂળ્હનાવા પસ્સતો પસ્સતો મહારાજસ્સ મહાસમુદ્દતલં પક્ખણ્દિ મહાસમુદ્દેપિ સમન્તા યોજનં વીચિ વૂપસન્તા પઞ્ચવણ્ણાનિ પદુમાનિ પુપ્ફિતાનિ અન્તલિક્ખે દિબ્બતુરિયાનિ વજ્જિંસુ આકાસે જલ થલ સન્નિસ્સિતાહિ દેવતાહિ પવત્તિતા અતિવિય ઉળાર પૂજા અહોસિ. એવં મહતિયા પૂજાય સા નાવા જમ્બુકોલપટ્ટનં પાવિસિ.

દેવાનમ્પિયતિસ્સ મહારાજાપિ ઉત્તરદ્વારતો પટ્ઠાય યાવ જમ્બુકોલપટ્ટના મગ્ગં સોધાપેત્વા અલઙ્કારાપેત્વા નગરતો નિક્ખમન દિવસે ઉત્તરદ્વાર સમીપે સદ્દસાલાવત્થુસ્મિં ઠિતો તાય વિભૂતિયા મહાસમુદ્દે આગચ્છન્તંયેવ મહાબોધિં થેરસ્સાનુભાવેન દિસ્વા તુટ્ઠમાનસો નિક્ખમિત્વા સબ્બં મગ્ગં પઞ્ચવણ્ણેહિ પુપ્ફેહિ ઓકિરન્તો અન્તરન્તરા પુપ્ફઅગ્ઘિયાનિ ઠપેન્તો એકાહેનેવ જમ્બુકોલપટ્ટનં ગન્ત્વા સબ્બતાલાવચર પરિવુતો પુપ્ફ ધૂપગણ્ધાદીહિ પૂજયમાનો ગલપ્પમંનં ઉદકં ઓરુય્હ આગતો વત રેદસબલસ્સ સરસ રંસિજાલં વિસ્સજ્જનકો બોધિરુક્ખોતિ પસન્નચિત્તો મહાબોધિં ઉક્ખિપિત્વા ઉત્તમઙ્ગે સિરસ્મિં પતિટ્ઠપેત્વા મહાબોધિં પરિવારેત્વા આગતેહિ સોળસહિ જાતિસમ્પન્નકુલેહિ સદ્ધિં સમુદ્દતો પચ્ચુત્તરિત્વા સમુદ્દતીરે બોધિં ઠપેત્વા તીણિ દિવસાનિ સકલ તમ્બપણ્ણિ રજ્જેન પૂજેસિ.

અથ ચતુત્થે દિવસે મહાબોધિં આદાય ઉળારં પૂજં કુરુમાનો અનુપુબ્બેન અનુરાધપુરં સમ્પત્તે અનુરાધપુરેપિ મહાસક્કારં કત્વા ચાતુદ્દસી દિવસે વડ્ઢમાનકચ્છાયાય મહાબોધિં ઉત્તરદ્વારેન પવેસેત્વા નગરમજ્ઝેન અતિહરિત્વા દક્ખિણદ્વારેન નિક્ખમિત્વા દક્ખિણદ્વારતો પઞ્ચધનુ સતિકે ઠાને યત્થ અમ્હાકં સમ્માસમ્બુદ્ધો નિરોધ સમાપત્તિં સમાપજ્જિત્વા નિસીદિ. પુરિમકા ચ તયો સમ્માસમ્બુદ્ધા સમાપત્તિં અપ્પેત્વા નિસીદિંસુ. યત્થ ચ કકુસણ્ધસ્સ ભગવતો સિરીસબોધિ, કોનાગમનસ્સ ભગવતો ઉદુમ્બરબોધિ, કસ્સપસ્સ ભગવતો નિગ્રોધબોધિ, પતિટ્ઠાપેસિ - તસ્મિં મહામેઘવનુય્યાનસ્સ તિલકભૂતે કતભૂમિ પરિકમ્મે રાજવત્થુદ્વારકોટ્ઠકટ્ઠાને મહાબોધિં પતિટ્ઠાપેસિ.

એવં લઙ્કાહિતત્થાય-સાસનસ્સચ વુદ્ધિયા,
મહામેઘવને રમ્મે-મહાબોધિ પતિટ્ઠિતોતિ;

બોધિ આગમનકથા

૧૪. અનુલાદેવી પઞ્ચહિ કઞ્ઞાસતેહિ પઞ્ચહિ અન્તેપુરિસા સતેહીતિ માતુગામસહસ્સેન સદ્ધિં સઙ્ઘમિત્તત્થેરિયા સન્તિકે પબ્બજિત્વા નચિરસ્સેવ સપરિવારા અરહત્તે પતિટ્ઠાસિ. અરિટ્ઠોપિ ખો રઞ્ઞો ભાગિનેય્યો પઞ્ચહિ પુરિસ સતેહિ સદ્ધિં થેરસ્સ સન્તિકે પબ્બજિત્વા સપરિવારો નચિરસ્સેવ અરહત્તે પતિટ્ઠાસિ. અથેકદિવસં રાજા બોધિં વણ્દિત્વા થેરેન સદ્ધિં થૂપારામં ગચ્છતિ. તસ્સ લોહપાસાદટ્ઠાનં સમ્પત્તસ્સ પુરિસા પુપ્ફાનિ આહરિંસુ રાજા થેરસ્સ પુપ્ફાનિ અદાસિ. થેરો પુપ્ફેહિ લોહપાસાદટ્ઠાનં પૂજેસિ પુપ્ફેસુ ભૂમિયા પતિત મત્તેસુ મહાભૂમિચાલો અહોસિ?

રાજા કસ્મા ભન્તે ભૂમિ ચલિતાનિ પુચ્છિ. ઇમસ્મિં મહારાજ ઓકાસે અનાગતે સઙ્ઘસ્સ ઉપોસથાગારં ભવિસ્સતિ. તસ્સેતં પુબ્બનિમિત્તન્તિ આહ. પુન તસ્સ મહાચેતિયટ્ઠાનં સમ્પત્તસ્સ ચમ્પક પુપ્ફાનિ અભિહરિંસુ. તાનિપિ રાજા થેરસ્સ અદાસિ. થેરો મહાચેતિયટ્ઠાનં પુપ્ફેહિ પૂજેત્વા વણ્દિ તાવદેવ મહાપથવી સંકમ્પિ. રાજા ભન્તે કસ્મા પથવી કમ્પિત્થાતિ પુચ્છિ. મહારાજ ઇમસ્મિં ઠાને અનાગતે બુદ્ધસ્સ ભગવતો અસદિસો મહાથૂપો ભવિસ્સતિ. તસ્સેતં પુબ્બનિમિત્તન્તિ આહ. અહમેવ કરોમિ ભન્તેતિ. અલં મહારાજ તુમ્હાકં અઞ્ઞં બહું કમ્મં અત્થિ. તુમ્હાકં પન નન્તા દુટ્ઠગામણી અભયો નામ કારેસ્સતીતિ.

અથ રાજા સચે ભન્તે મય્હં નન્તા કરિસ્સતિ. કતંયેવ મયાતિ દ્વાદસહત્થં પાસાણત્થમ્હં આહરાપેત્વા દેવાનમ્પિયતિસ્સ રઞ્ઞો નત્તા દુટ્ઠગામણિ અભયો નામ ઇમસ્મિં પદેસે થૂપં કરોતીતિ અક્ખરાનિ લિખાપેત્વા પતિટ્ઠાપેસીતિ અથ દેવાનમ્પિયતિસ્સરાજા ચેતિયપપ્પતે નિહિતા સમ્માસમ્બુદ્ધ ભુત્ત પત્ત પૂરેત્વા આહટા ધાતુયોહત્થિક્ખણ્ઘેન આહરાપેત્વા સકલતમ્બપણ્ણિદીપે યોજને યોજને થૂપં કારેત્વા ધાતુયો પતિટ્ઠાપેસિ ભગવતો પત્તં પન રાજ ગેહેયવ ઠપેત્વા પૂજમકાસીતિ.

નિધાપેત્વાન સમ્બુદ્ધ-ધાતુયો પત્તમત્તકા,
કારાપેસિ મહારાજ-થૂપે યોજન યોજનેતિ;

યોજનથૂપ કથા

અથ રાજા અઞ્ઞાનિ ચ બહૂનિ પુઞ્ઞકમ્માનિ કત્વા ચત્તાલીસ વસ્સાનિ રજ્જં કારેસિ. તસ્સ અચ્ચયેન તં કનિટ્ઠો ઉત્તિય રાજા દસવસ્સાનિ રજ્જં કારેસિ. તસ્સ અચ્ચયેન તં કનિટ્ઠો મહાસીવો દસવસ્સાનેવ રજ્જં કારેસિ તસ્સ અચ્ચયેન તસ્સાપિ કનિટ્ઠો સૂરતિસ્સો દસવસ્સાનેવ રજ્જં કારેસિ તતો અસ્સનાવિક પુત્તા દ્વે દમિળા સૂરતિસ્સં ગહેત્વા દ્વેવીસ વસ્સાનિ ધમ્મેન રજ્જં કારેસું. તે ગહેત્વા મુટસીવસ્સ રઞ્ઞો પુત્તો અસેલો નામ દસવસ્સાનિ રજ્જં કારેસિ અથ ચોળરટ્ઠતો અગન્ત્વા એળારો નામ દમિલો અસેલ ભૂપતિં ગહેત્વા ચતુચત્તાલીસ વસ્સાનિ રજ્જં કારેસિ એળારં ગહેત્વા દુટ્ઠગામણિ અભયો રાજા અહોસિ.

તદત્થદીપનત્થં અયમનુપુબ્બકથા

૧૫. દેવાનમ્પિયતિસ્સ રઞ્ઞો કિર દુતિયભાતિકો ઉપરાજા મહાનાગો નામ અહોસિ. અથ રઞ્ઞો દેવી અત્તનો પુત્તસ્સ રજ્જં ઇચ્છન્તિ તરચ્છનાવા વાપિં કરોન્તસ્સ ઉપરાજસ્સવિસેન અમ્બં યોજેત્વા અમ્બમત્થકે ઠપેત્વા પેસેસિ દેવિયિ પુત્તે, ઉપરાજેન સદ્ધિં ગતો ભાજને વિવટે સયમેવ અમબં ગહેત્વા ખાદિત્વા કાલમકાસિ ઉપરાજા તં કારણં ઞત્વા દેવિયા ભીતો તતોયેવ અત્તનો દેવિઞ્ચ બલવાહનઞ્ચ ગહેત્વા રોહણં અગમાસિ. તસ્સ અગ્ગમહેસિ અન્તરામગ્ગે યટ્ઠાલવિહારે નામ પુત્તં વિજાયિ તસ્સ તિસ્સોતિ ભાતુનામ'મકંસિ.

સો તતો ગન્ત્વા મહાગામે વસન્તો રોહણે રજ્જં કારેસિ તસ્સ અચ્ચયેન તસ્સ પુત્તો યટ્ઠાલતિસ્સો મહાગામેયેવ રજ્જં કારેસિ. તસ્સ અચ્ચયેન તસ્સાપિ પુત્તો ગોઠાભયો નામ તત્થેવ રજ્જં કારેસિ. ગોઠાભયસ્સ પુત્તો કાકવણ્ણતિસ્સો નામ તત્થેવ રજ્જં કારેસિ. કાકવણ્ણતિસ્સ રઞ્ઞો કિર કલ્યાણિતિસ્સ રઞ્ઞો ધીતા વિહારમહાદેવી નામ અગ્ગમહેસિ અહોસિ સા રઞ્ઞો પિયા અહોસિ મનાપા. રાજા તાય સદ્ધિં સમગ્ગવાસં વસન્તો પુઞ્ઞાનિ કરોન્તો વિહાસિ. અથેકદિવસં દેવી રાજગેહેયેવ ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ મહાદાનં દત્વા સાયણ્હસમયે ગણ્ધમાલાદીનિ ગાહાપેત્વા ધમ્મં સોતું વિહારંગતા, તત્થ નિપન્નં બાળ્હગિલાનં આસન્નમરણં સીલવન્તં સામણેરં દિસ્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા અત્તનો સમ્પત્તિં વણ્ણેત્વા મમ પુત્તભાવં પત્થેથ ભન્તેતિ યાચિ.

સો ન ઇચ્છિ, યાપિ પુનપ્પુન યાચિયેવ. સામણેરોપિ એવં સન્તે સાસનાનુગ્ગહં કાતું સક્કાતિસમ્પટિચ્છિત્વા ગતિનિમિત્તવસેન ઉપટ્ઠિતમ્પિ દેવલોકં છડ્ડેત્વા નિકન્તિવસેન સુવણ્ણ સિવિકાય ગચ્છન્તિયા દેવિયા કુચ્છિમ્હિ પટિસણ્ધિં ગણ્હિ.

સા દસમાસચ્ચયેન પુત્તં વિજાયિ. તસ્સ ગામણિ અભયોતિ નામં કરિંસુ. અપરભાગે અપરમ્પિ તસ્સ તિસ્સોતિ નામં કરિંસુ. ગામણિ કુમારો કમેન વડ્ઢન્તો સોળસ વસ્સિકો હુત્વા હત્થસ્સ થરા સિપ્પેસુ કોવિદો તેજોબલ પરક્કમ સમ્પન્નો અહોસિ. અથ ખો કાકવણ્ણતિસ્સ રાજા નણ્ધિમિત્તો-સુરનિમ્મલો-મહાસેનો-ગોઠયિમ્બરો-થેરપુત્તાભ- યો-ભરણો-વેળુસુમનો-ખઞ્ચદેવો-કુસ્સદેવો-લભિય્યવસભોતિ ઇમે દસામહાયોધે પુત્તસ્સ સન્તિકે ઠપેત્વા વાસેસિ.

તેસં ઉપ્પત્તિકથા મહાવંસતો ગહેતબ્બા રાજા દસમહાયોધાનં પુત્તસ્સ સક્કારસમંસક્કારં કારેસિ તિસ્સકુમારં જનપદ રક્ખનત્થાય દીઘવાપિયં ઠપેસિ અથેકદિવસં ગામિણી કુમારો અત્તનો બલવાહન સમ્પત્તિં દિસ્વા દમિળેહિ સદ્ધિં યુજ્ઝિસ્સામીતિ રઞ્ઞો કથાપેસિ. રાજા પુત્તં અનુરક્ખન્તો અલં ઓરગઙ્ગન્તિ નિવારેસિ. સો યાવ તતિયં કથાપેસિ રાજા કુજ્ઝિત્વા હેમસઙ્ખલિકં કરોથ બણ્ધિત્વા રક્ખિસ્સામીતિ. અભયો પિતુ રઞ્ઞો કુજ્ઝિત્વા પલાયિત્વા મલયં અગમાસિ તતો પટ્ઠાય પિતરિ દુટ્ઠત્તા દુટ્ઠગામણીતિ પઞ્ઞાતો રાજા પુત્તાનં કલહટ્ઠાનં આગમનત્થાય યોધેહિ સપથં કારેસિ.

અથ કાકવણ્ણતિસ્સ રાજા ચતુસટ્ઠિવિહારે કારેત્વા ચતુસટ્ઠિ સંવચ્છરાનેવ ઠત્વા કાલમકાસિ તિસ્સકુમારો પિતુકાલકતભાવં સુત્વા દીઘવાપિતો આગન્ત્વા પિતુ સરીરકિચ્ચં કારેત્વા માતરં - કણ્ડુલ હત્થિઞ્ચ ગહેત્વા ભાતુ ભયા દીઘવાપિં અગમાસિ. અમચ્ચા સન્નિપતિત્વા તં પવત્તિં વત્વા દુટ્ઠગામણિતિસ્સ સન્તિકં પેસેસું. સો તં સાસનં સુત્વા ભુત્તસાલં આગમ્મ ભાતુ સન્તિકં દૂતે પેસેત્વા તતો મહાગામં આગન્ત્વા અભિસેકં પત્વા માતરં

કણ્ડુલહત્થિઞ્ચ પેસેતૂતિ યાવ તતિયં ભાતુ સન્તિકં લેખા પેસેત્વા અપેસન ભાવં ઞત્વા યુદ્ધાય નિક્ખમિ. કુમારોપિ યુદ્ધસજ્જોહુત્વાનિક્ખમિ. ચુળઙ્ગણિય પિટ્ઠિયં દ્વિન્નં ભાતૂનં મહાયુદ્ધં અહોસિ.

તે કિર યોધા સપથસ્સ કતત્તા તેસં યુદ્ધે સહાયા ન ભવિંસુ. તદા રઞ્ઞો અનેકસહસ્સ મનુસ્સા મરિંસુ. રાજા પરજ્જિત્વા તિસ્સામચ્ચં દિઘતુણિકં વળવઞ્ચ ગહેત્વા પલાયિ. કુમારો પચ્છતો પચ્છતો અનુબણ્ધિ. અન્તરે ભિક્ખુ પબ્બતં માપેસું. તં દિસ્વા કુમારો ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ કમ્મન્તિ ઞત્વા નિવત્તિ રાજા પલાયિત્વા કપ્પણ્દકર નદિયા જલમાલતિત્થં નામ ગન્ત્વં છાતોમ્હિતિ આહ. અમચ્ચો સુવણ્ણસરકે પક્ખિત્તભત્તા નિહરિત્વા અદાસિ.

રાજા કાલં સલ્લક્ખેત્વા સઙ્ઘસ્સ દત્વા ભુઞ્જામિતિ સઙ્ઘસ્સ-અમચ્ચસ્સ-વળવાય-અત્તનો ચાતિ ચતુભાગં કત્વા કાલા ઘોસાપેસિ તદા પિયઙ્ગુદિપતો કુટુમ્બિયતિસ્સત્થેરો નામ આગન્ત્વા પુરતો અટ્ઠાસિ. રાજા થેરં દિસ્વા પસન્નમાનસો સઙ્ઘસ્સ ઠપિતભાગં અત્તનો ભાગઞ્ચ થેરસ્સ પત્તે પક્ખિપિં અમચ્ચોપિ અત્તનો ભાગં પક્ખિપિ વળવાપિ દાતુકામા અહોસિ. તસ્સાભિપ્પાયં ઞત્વા અમચ્ચો તસ્સાપિ ભાગં પત્તે પક્ખિપિ.

ઇતિ સો રાજા થેરસ્સ પરિપુણ્ણ ભત્તપત્તં અદાસિ. થેરો પત્તં ગહેત્વા ગન્ત્વા ગોતમત્થેરસ્સ નામ અદાસિ. સો પઞ્ચસત ભિક્ખુ ભોજેત્વા પુન તતો લદ્ધેહિ ભાગેહિ પત્તપૂરેત્વા આકાસે ખિપિ પત્તો ગન્ત્વા રઞ્ઞો પુરતો અટ્ઠાસિ તિસ્સો પત્તં ગહેત્વા રાજાનં ભોજેત્વા તતો સયં ભુઞ્જિત્વા વળવં ભોજેસિ. તતો રાજા સન્નાહં ચુમ્બટકં કત્વા પત્તં વિસ્સજ્જેસિ. તતો ગન્ત્વા થેરસ્સ હત્થે પતિટ્ઠાસિ, રાજા પુન મહાગામં આગન્ત્વા સેનં સઙ્કડ્ઢિવો સટ્ઠિસહસ્સબલા ગહેત્વા પુન ભાતરા સદ્ધિં યુજ્ઝિ તદા કુમારસ્સ અનેક સહસ્સં મનુસ્સા પતિંસુ.

કુમારો પલાયિત્વા વિહારં પવિસિત્વા મહાથેરસ્સ ગેહં પાવિસિ.

રાજા પચ્છતો પચ્છતો અનુબણ્ધન્તો વિહારં પવિટ્ઠભાવં ઞત્વા નિવત્તિ પચ્છા થેરા તે ઉભો ભાતરો અઞ્ઞમઞ્ઞં ખમાપેસું. તદા રાજા સસ્સકમ્માનિ કારેતું તિસ્સકુમારં દીઘવાપિમેવ પહિણિત્વા સયમ્પિ ભેરં ચરાપેત્વા સસ્સકમ્માનિ કારેસિ. અથ મહાજનસ્સ સઙ્ગહંકત્વા કુન્તે ધાતું નિધાપેત્વા બલવાહન પરિવુતો તિસ્સારામં ગન્ત્વા સઙ્ઘં વણ્દિત્વા ભન્તે સાસનં જોતેતું પારગઙ્ગં ગમિસ્સામિ સક્કારેતું અમ્હેહિ સહગામિનો ભિક્ખુ દેથાતિ આહ.

સઙ્ઘો પઞ્ચસતભિક્ખુ અદાસિ. રાજા ભિક્ખુસઙ્ઘં ગહેત્વા કણ્ડુલહત્થિમારુય્હ યોધેહિ પરિવુતો મહતા બલકાયેન યુદ્ધાય નિક્ખમિત્વા મહિયઙ્ગણં આગનન્ત્વા તત્થ દમિળેહિ સદ્ધિં યુજ્ઝન્તો મહિયઙ્ગણે કઞ્ચુક થૂપં કારેસિ. તસ્સ થૂપસ્સ વિભાવનત્થં અયમાનુપુબ્બકથા.

૧૬. ભગવા કિર બોધિતે નવમે માસે ઇમં દીપમાગન્ત્વા ગઙ્ગાતીરે તિયોજનાયતે યોજનવિત્થતે મહાનાગવનુય્યાને યક્ખસમાગમં આગન્ત્વા તેસં યક્ખાનં ઉપરિભાગે મહિયઙ્ગણ થૂપસ્સ ઠાને વેહાસયં ઠિતો વુટ્ઠિ વાતણ્ધકારાદીહિ યક્ખે સન્તાસેત્વા તેહિ અભયં યાચિતો તુમ્હાકં અભયં દસ્સામિ તુમ્હે સમગ્ગા મય્હં નિસીદનટ્ઠાનં દેથાતિ આહ.

યક્ખા, મારિસ તે ઇમં સકલદીપં દેમિ. અભયં નો દેહીતિ આહંસુ. તતો ભગવા તેસં ભયં અપનુદિત્વા તેહિ દિન્નભભૂમિયં ચમ્મખણ્ડં પત્થરિત્વા તત્થ નિસિન્નો તેજોકસિણં સમાપજ્જિત્વા ચમ્મખણ્ડં સમન્તતો જાલેત્વા

વટ્ટેસિ. તે ચમ્મખણ્ડેન અભિભૂના સમન્તતો સાગર પરિયન્તે રાસિભૂતા અહેસું ભગવા ઇદ્ધિબલેન ગિરિદીપં નામ ઇધાનેત્વા તત્થ યક્ખે પવેસેત્વા દીપં યથાઠ્ઠાને ઠપેત્વા ચમ્મખણ્ડં સઙ્ખિપિ તદા દેવતા સમાગમો અહોસિ. તસ્મિં સમાગમે ભગવા ધમ્મં દેસેસિ-તદા.

“નેકેસં પાણકોટીનં-ધમ્માભિસમયો અહૂ,
સરણેસુ ચ સીલેસુ-ઠિતા આસું અસઙ્ખિયા;

સોતાપત્તિફલં પત્વા-સેલે સુમનકૂટકે,
મહાસુમન દેવિણ્દો-પૂજિયં યાચિ પૂછિયં;

સિરં પરામસિત્વાન-નિલામલસિરોરુહે,
પાણિમત્તે અદા કેસે તસ્સ પાણિહિતો જિનો;

સો તં સુવણ્ણિચઙ્ગોટં-ચરેનાદાય સત્થુનો, નિસિન્નઠ્ઠાન રચિતે-નાનારતનસઞ્ચયે.

ઉચ્ચતો સત્તરતને-ઠપેત્વાન સિરોરુહે,
તં ઇણ્દનીલ થૂપેન-પિદહેસિ નમસ્સિ ચ”;

પરિનિબ્બુતે પન ભગવતિ ધમ્મસેનાપતિ સારિ પુત્તત્થેરસ્સ અન્તેવાસિકો સરભૂ નામેકો થેરો ચિતકતો ગીવઠ્ઠિધાતુ ગહેત્વા ભિક્ખુ સઙ્ઘપરિવુતો આગન્ત્વા તસ્મિંયેવ ચેતિયે પતિઠ્ઠાપેત્વા મેઘવણ્ણપાસાણેહિ છાદેત્વા દ્વાદસ હત્થુબ્બેધં થૂપં કારેત્વા પક્કામિ. અથ દેવાનમ્પિયતિસ્સ રઞ્ઞો ભાતા ચૂળાભયો નામ તં અબ્ભુતં ચેતિયં દિસ્વા તિંસહત્થુબ્બેધં ચેતિયં કારેસિ. ઇદાનિ દુઠ્ઠગામણીપિ અભયરાજા મહિયઙ્ગણં આગન્ત્વા તત્થ દમિળે મદ્દન્તો અસિતિહત્થુબ્બેધં કઞ્ચુકચેતિયં કારેત્વા પૂજમકાસિ.

એવમચ્ચાયિકં કમ્મં-કરોન્તાપિ ગુણાકરા, કરોન્તિ પુઞ્ઞં સપ્પઞ્ઞા-સંસારભસ ભીરુકાતિ.

મહિયઙ્ગન થૂપકથા

૧૭. તતો રાજા દમિળેહિ સદ્ધિં યુજ્ઝિત્વા છત્તદમિળં ગણ્હિત્વા તત્ર બહુ દમિળે ઘાતેત્વા અમ્બતિત્થં આગન્ત્વા અમ્બદમિળં ચતૂહિ માસેહિ ગણ્હિ. તતો ઓરુય્હ મહબ્બલે સત્તદમિળે એકાહેનેવ ગણ્હિ તતો અન્તરસોબ્ભે મહાકોટ્ટ દમિળં-દોણગામે ગવર દમિળં-હાલકોલે મહિસ્સરિય દમિળં-નાળિસોબ્ભે નાળિક દમિળં-દિઘાભસગલ્લમ્હિ દિઘાભય દમિળં ગણ્હિ. તતો કચ્છતિત્થે કિઞ્ચિસીસ દમિળં ચતૂહિ માસેહિ ગણ્હિ તતો વેઠ નગરે તાળ દમિળં, ભાણકદમિળઞ્ચ-વહિટ્ટે વહિટ્ટ દમિળં=ગામણિમ્હિ ગામણિ દમિળં-કુમ્બુગામમ્હિ કુમ્બુ દમિળં-નણ્દિક ગામમ્હિ નણ્દિક દમિળં-ખાણુગામમ્હિ ખાણુ દમિળં-તમ્બુન્નગામકે માતુલ ભાગિનેય્યે દ્વે દમિળે ગણ્હિ તદા-

“અજાનિત્વા સકં સેનં-ઘાતેન્તિ સજના ઇતિ,
સુત્વાન સચ્ચકિરિયં-અકરિ તત્થ ભુપતિ;

રજ્જસુખાય વાયામો-નાયં મમ કદાપિ ચ,
સમ્બુદ્ધસાસનસ્સેવ-ઠપનાય અયં મમ;

તેન સચ્ચેન મે સેના-કાયોપગત ભણ્ડકં,
જાલવણ્ણંવ હોતૂતિ-તં તથેવ તદા અહુ;”

એવં રાજા ગઙ્ગાતીરે દમિળે ઘાતેસિ. ઘાતિત સો સબ્બે આગન્ત્વા વિજિત નગરે પવિસિંસુ. તદા રાજા વિજિત નગરં ગણ્હિતું વીમંસનત્થાય આગચ્છન્તં નણ્ઘિમિત્તં દિસ્વા કણ્ડુલં મુઞ્ચેસિ. કણ્ડુલોપિ તં ગણ્હિતું આગઞ્છિ તદા નણ્ઘિમિત્તો હત્થેતહિ ઉભો દન્તે બાળ્હં ગહેત્વા પીળેત્વા ઉક્કુટિકં નિસીદાપેસિ. રાજા ઉભો વિમંસેત્વા વિજિતનગરં આગતો. તતો દક્ખિણદ્વારે યોધાનં મહાસઙ્ગામો અહોસિ પુરત્થિમદ્વારે વેળુસુમનો અસ્સં આરુય્હ બહૂ દમિળે ઘાતેસિ દમિળા અન્તો પિવિસિત્વા દ્વારં થકેસું. તતો રાજા યોઘે વિસ્સજ્જેસિ, કણ્ડુલહત્થિ નણ્ઘિમિત્તો સુરનિમ્મલો ચ દક્ખિણદ્વારે કમ્મં કરિંસુ મહાસોણો ગોઠયિમ્બરો થેરપુત્તાભયો ચાતિ ઇમે તયો ઇતરેસુ તીસુ દ્વારેસુ કમ્મં કરિંસુ.

તઞ્ચ નગરં પરિખાત્તય પરિક્ખિત્તં, દળ્હ પાકાર ગોપુરં, અયો દ્વારયુત્તં અહોસિ કણ્ડુલો જાણુહિ ઠત્વા સિલા સુધા ઇટ્ટકા ભિણ્દિત્વા અયોદ્વારં પાપુણિ તદા દમિળા ગોપુરે ઠત્વા નાનાવુધાનિ ખિપિંસુ પક્ક અયોગુળે ચેવપક્કટ્ઠિત સિલેસઞ્ચ હત્થિપિટ્ઠિયં પક્ખિપિંસુ? તદા કણ્ડુલો વેદનટ્ટો ઉદકટ્ઠાનં ગન્ત્વા ઉદકે ઓગાહિ. તદા ગોઠયિમ્બરો ન ઇદં સુરાપાનં ભવતિ. અયોદ્વાર વિઘાટનં નામ, ગચ્છ દ્વારં વિઘાટેહીતિ આહ. તં સુત્વા જાતાભિમાતો કુઞ્ચનાદં કત્વા ઉદન ઉગ્ગમ્મ થલે અટ્ઠાસિ અથ હત્થિવેજ્જો સિલેસં ધોવિત્વા ઓસધં અકાસિ. તતો રાજા હત્થિં આરુય્હ પાણિના કુમ્ભે પરામસિત્વા સકલ લઙ્કાતલે રજ્જં તવ દમ્મીતિ તોસેત્વા વરભોજનં ભોજેત્વા વણં સાટકેન વેઠેત્વા સુવમ્મીતં કત્વા વમ્મપિટ્ઠિયં મહિસચમ્મં સત્તગુણં કત્વા બણ્ધિત્વા તસ્સુપરિ તેલચમ્મં બણ્ધિત્વા તં વિસ્સજ્જેસિ સો અસનિ વિયગજ્જન્તો ગન્ત્વા દાઠાહિ પદરં વિજ્ઝિત્વા પાદેન ઉમ્મારં હનિ. દ્વારં બાહાહિ સદ્ધિં અયોદ્વારં મહાસદ્દેન ભૂમિયં પતિ. ગોપુરે દબ્બસમ્ભારં પન હત્થિપિટ્ઠિયં પતન્તં દિસ્વા નણ્ઘિમિત્તો બાહાહિ પહરિત્વા પવટ્ટેસિ તદા કણ્ડુલો દાઠાપીળનવેરં છડ્ડેસિ.

તતો કણ્ડુલો અત્તનો પિટ્ઠિં આરૂહનત્થાય નણ્ધિમિત્તં ઓલોકેસિ. સો તયા કતમગ્ગેન ન પવિસિસ્સામીતિ અટ્ઠારસ હત્થુબ્બેધં પાકારં બાહુના પહરિત્વા અટ્ઠુસહપ્પમાણં પાકારપ્પદેસં પાતેત્વા સુરનિમ્મલં ઓલોકેસિ સોપિ તેન કતમગ્ગં અનિચ્છન્તો પાકારં લઙ્ઘીત્વા નગરબ્ભન્તરે પતિ ગોઠયિમ્બરોપિ - સોણોપિ - થેરપુત્તાભયોપિ એકેક દ્વારં ભિણ્દિત્વા પવિસિંસુ-તતો.

> ''હત્થિ ગહેત્વા રથચક્કં-મિત્તો સકટ પઞ્જરં,
> નાળિકેરતરું ગોઠો-નિમ્મલો ખગ્ગમુત્તમં;
>
> તાલરુક્ખં મહાસોણો-થેરપુત્તો મહાગદં,
> વિસું વિસું વીથિગતા-દમિળે નત્થ ચુણ્ણયું'';

એવં વિજિતનગરં ચતૂહિ માસેહિ ભિણ્દિત્વા દમિળે મારેત્વા તતો ગરિલોકં નામ ગન્ત્વા ગિરિય દમિળં અગ્ગહેસિ. તતો મહેલ નગરં ગન્ત્વા ચતૂહિ માસેહિ મહેલ રાજાનં ગણ્હિં તતો રાજા અનુરુધપુરં ગચ્છન્તો પરિતોકાસપબ્બતે નામ ખણ્ધાવારં નિવાસેત્વા તત્થ તળાકં કારેત્વા જેટ્ઠમૂલમાસમ્હિ ઉદકકીળં કીળિ. એળારોપિ દુટ્ઠગામણિસ્સ આગતભાવં સુત્વા અમચ્ચેહિ સદ્ધિં મન્તેત્વા સ્વે યુદ્ધં કરિસ્સામાતિ નિચ્છયં અકાસિ પુનદિવસે સન્નદ્ધો મહાપબ્બત હત્થિં આરુય્હ મહા બલકાય પરિવુતો નિક્ખમિ. ગામણીપિ માતરા સદ્ધિં મન્તેત્વા દ્વત્તિંસ બલ કોટ્ઠકે કારેત્વા છત્તધરે રાજરૂપકે તત્થ તત્થ ઠપેસિ. અબ્ભન્તર કોટ્ઠકે સયં અટ્ઠાસિ.

તતો સઙ્ગામે વત્તમાને એળાર રઞ્ઞો દીઘજત્તુ નામ મહા યોધો ખગ્ગફલકં ગહેત્વા ભૂમિતો અટ્ઠારસ હત્થં નભમુગ્ગન્ત્વા રાજરૂપં છિણ્દિત્વા પઠમં બલ કોટ્ઠકં ભિણ્દિ એવં સેસેપિ બલકોટ્ઠકે ભિણ્દિત્વા મહાગમણિના ઠતં બલકોટ્ઠકં આગમિ. તદા સુરનિમ્મલો રઞ્ઞો પરિગચ્છન્તં દિસ્વા અત્તનો નામં સાવેત્વા તં અક્કોસિ તં સુત્વા દીઘજન્તુ પઠમં ઇમં મારેમીતિ કુજ્ઝિત્વા આકસમબ્ભુગ્ગન્ત્વા અત્તનોપરિ ઓતરન્તં દિસ્વા સરનિમ્મલો અત્તનો ફલકં ઉપનામેસિ. ઇતરોપિ ફલકેન સદ્ધિં તં ભિણ્દિસ્સ મીતિ ચિન્તેત્વા ફલકં પહરિ. ઇતરો ફલકં મુઞ્ચિ, દીઘજન્તુ ફલકં છિણ્દન્તો ભૂમિયં પતિ. સુરનિમ્મલો તં સત્તિયા પહરિ, કુસ્સદેવો તં ખણે સઙ્ખં ધમિ, અસનિસદ્દો વિય અહોસિ ઉમ્માદપ્પત્તા વિય મનુસ્સા અહેસું. તતો દમિળ સેના ભિજ્જિત્થ, એળારો પલાયિત્થ તદાપિ બહુ દમિળે ઘાતેસું.

> ''તત્થ વાપિજલં આસિ-હતાનં લોહિતાવિલં,
> તસ્મા કુલત્થવાપીતિ-નામતો વિસ્સુતા અહૂ;
>
> ચરાપેત્વા તહિં ભેરિં-દુટ્ઠગામિણિ ભૂપતિ,
> ન હનિસ્સતુ એળારં-મં મુઞ્ચિય પરો ઇતિ;
>
> સન્નદ્ધો સયમારુય્હ-સન્નદ્ધં કણ્ડુલં કરિં,
> એળારં અનુબણ્ધન્તો-દક્ખિણદ્વાર માગમિ;
>
> પુરે દક્ખિણભાગમ્હિ-ઉભો યુજ્ઝિંસુ ભૂમિપા,
> તોમરં ખિપિ એળારો-ગામણિ તં અવઞ્ચયિ;
>
> વિજ્ઝાપેસિ ચ દન્તેહિ-તં હત્થિં સકહત્થિના,

તોમરં ખિપિ એળારો-સહત્થિ તત્થ સો પતિ;

તતો વિજિત સઙ્ગામો-સયોગ્ગબલવાહનો,
લઙ્કા એકાતપત્તં સો-કત્વાન પાવિસિ પુરં;"

અથ રાજા નગરે ભેરિં ચરાપેત્વા સમન્તા યોજનપ્પમાણે મનુસ્સે સન્નિપાતેત્વા એળાર રઞ્ઞો સરીરં મહન્તં સક્કારં કારેત્વા કૂટાગારેન નેત્વા ઝાપેત્વા તત્થ તેચિયં કારેત્વા પરિહારમદાસિ. અજ્જપિ રાજાનો તં પદેસમ્પત્વા ભેરિં ન વાદાપેન્તિ. એવં દુટ્ઠગામણિ અભય મહારાજા દ્વત્તિંસ દમિળ રાજાનો મારેત્વા લઙ્કાદીપં એકચ્છત્તમકાસિ.

યદા દુટ્ઠગામણિ વિજિતં નગરં ગણ્હિ તદા દીઘજન્તુ યોધો એળારં ઉપસઙ્કમિત્વા અત્તનો ભાગિનેય્યસ્સ ભલ્લુકસ્સ યોધ ભાવં આચિક્ખિત્વા ઇધાગમનત્થાય તસ્સ સન્તિકં પેસેસિ. ભલ્લુકોપિ એળારસ્સ દડ્ઢદિવસતો સત્તમે દિવસે સટ્ઠિયા પુરિસ સહસ્સેહિ સદ્ધિં ઓતિણ્ણો રઞ્ઞો મતભાવં સુત્વાપિ લજ્જાય યુજ્ઝિસ્સામીતિ મહાતિત્થતો નિક્ખમિત્વા કોલમ્બહાલકે નામ ગામે ખણ્ધાવારં નિવેસેસિ. રાજાપિ તસ્સા'ગમનં સુત્વા સન્નદ્ધો કણ્ડુલં આરુય્હ યોધપરિવુતો મહતા બલકાયેન અભિનિક્ખમિ. કુસ્સદેવોપિ પઞ્ચાવુધ સન્નદ્ધો રઞ્ઞો પચ્છિમાસને નિસીદિ. ભલ્લુકોપિ પઞ્ચાવુધ સન્નદ્ધો હત્થિં આરુય્હ રાજાભિમુખો અગચ્છિ. તદા કણ્ડુલો તસ્સ વેગમણ્દ ભાવત્થં સનિકં સનિકં પચ્ચોસકકિ સેનાપિ હત્થિના સદ્ધિં તથેવ પચ્ચોસકકિ.

રાજા કુસ્સદેવં આહ અયં હત્થિ પુબ્બે અટ્ઠવીસતિયા યુદ્ધેસુ અપચ્ચોસકકિત્વા ઇદાનિ કસ્મા પન પચ્ચોસક્કતીતિ. સો આહાદેવ. અમ્હાકમેવ જયો અયં ગજો જયભૂમિં અવેક્ખન્તો પચ્ચોસક્કતિ જયભૂમિં પત્વા ઠસ્સતીતિ? નાગોપિ પચ્ચોસકકિત્વ પુર દેવસ્સ પસ્સે મહાવિહાર સીમન્તે અટ્ઠાસિ.

તતો ભલ્લુકો રાજાભિમુખા આગન્ત્વા રાજાનં ઉપ્પણ્ડેસિ રાજાપિ ખગ્ગતલેન મુખં પિધાય તં અક્કોસિ રઞ્ઞો મુખે વિજ્ઝિસ્સામીતિ સરં ખિપિ. સો ખગ્ગતલ માગચ્ચભૂમિયં પતિ, ભલ્લુકો મુખે વિદ્ધસ્મિતિ સઞ્ઞાય ઉક્કુટ્ઠિ, અકાસિ તદા રઞ્ઞો પચ્છિમાસને નિસિન્નો કુસ્સદેવો રઞ્ઞો કુણ્ડલં ઘટેન્તો તસ્સ મુખે કણ્ડં પાતેસિ રઞ્ઞો પાદે કત્વા પતમાનસ્સ જાણુમ્હિ અપરેન કણ્ડેન વિજ્ઝિત્વા રઞ્ઞો સીસં કત્વા પાતેસિ. રાજા લદ્ધજયો નગરં આગન્ત્વા સરં આહરાપેત્વા પુઙ્ખેન ઉજુકં ઠપાપેત્વા તં પમાણં કહાપણરાસિં કત્વા કુસ્સદેવસ્સ અદાસિ.

એવં લઙ્કારજ્જં એકચ્છત્તં કત્વા રાજા યોધાનં યથાનુરૂપં ઠાનન્તરં અદાસિ. થેરપુત્તાભયો પન દીયમાનં ઠાનન્તરં ન ગણ્હિ કસ્મા ન ગણ્હસિતિ પુચ્છિનો યુદ્ધં અત્થિ મહારાજાતિ આહં. ઇદાનિ એકરજ્જે કતે કિં નામ યુદ્ધન્તિ પુચ્છિતે કિલેસ ચોરેહિ યુજ્ઝિસ્સ મીતિ આહ. રાજા પુનપ્પુનં નિવારેસિ સોપિ પુનપ્પુન યાચિત્વા રાજાનુઞ્ઞાય પબ્બજિત્વા વિપસ્સનાય કમ્મં કરોન્તો અરહત્તં પત્વા પઞ્ચ ખીણાસવસત પરિવારો અહોસિ.

તતો રાજા અત્તનો પાસાદતલે સિરીસયનગતો મહતિં સમ્પત્તિં ઓલોકેત્વા અક્ખોભિણિ સેનાઘાતં અનુસ્સરિ. અનુસ્સરન્તસ્સ રઞ્ઞો મહન્તં દેમનસ્સં ઉપ્પજ્જિ સગ્ગ મગ્ગન્તરાયો મે ભવેય્યાતિ.

તદા પિયઙ્ગુદીપે અરહન્તો રઞ્ઞો પરિચિતક્કં ઞત્વા તં અસ્સાસેતું અટ્ઠ અરહન્તે પેસ્સે. તે આગન્ત્વા આગતભાવા નિવેદેત્વા પાસાદતલં અભિરુહિંસુ રાજા થેરે વણ્દિત્વા આસને નિસીદાપેત્વા આગત કારણં પુચ્છિ.

થેરાપિ આગત કારણં વત્વા રઞ્ઞો તેન કમ્મુના સગ્ગ-મોક્ખન્તરાયભાવં બોધેત્વ પક્કમિંસુ રાજા તેસં વચનં સુત્વા અસ્સાસં પટિલભિત્વા વણ્દિત્વા (તે વિસ્સજ્જેત્વા) સિરિસયનગતો પુન ચિન્તેસિ.

માતિપિતરો ખો પન મા ચો કદાચિપિ વિના સઙ્ઘેન આહારં ભુઞ્જથાતિ અમ્હેહિ સપથં કારેસું ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ અદત્વા ભુત્તં અત્થિ નુ ખો નત્થિતિ ચિન્તયન્તો સતિસમ્મોસેન સઙ્ઘસ્સ અદત્વા પાતરાસકાલે પરિભુત્તં એકંયેવ મરિચવટ્ટિં અદ્દસ. દિસ્વા ચ અયુત્તં મયા કતં દણ્ડકમ્મં મે કાતબ્બન્તી ચિન્તેસિ અથ રાજા છત્તમઙ્ગલ સત્તાહે વીતિવત્તે મહતા રાજાનુભાવેન મહન્તેન કીળાવિધાનેન ઉદકકીળં કીળિતું અભિસિત્તાનં રાજુનં ચારિત્તાનુ પાલનત્થઞ્ચ તિસ્સવાપિં અગમાસિ. રઞ્ઞો સબ્બં પરિચ્છદં ઉપાહનછત્તાનિ ચ મરિચવટ્ટિ વિહારટ્ઠાનમ્હિ ઠપયિંસુ.

તત્રાપિ થૂપટ્ઠાને રાજપુરિસા રઞ્ઞો સધાતુકં કુન્તં ઉજુકં ઠપેસું. રાજા દિવસભાગં ઓરોધ પરિવુતો કીળિત્વા સાયણ્હે જાતે નગરં ગમિસ્સામ કુન્તં વટ્ઠેથાતિ આહ. રાજપુરિસા કુન્તં ગણ્હન્તા ચાલેતું નાસક્ખિંસુ રાજસેન, તં અચ્છરિયં દિસ્વા સમાગન્ત્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેસિ રાજાપિ મહન્તં અચ્છરિયં દિસ્વા હટ્ઠમાનસો સમન્તા આરક્ખં સંવિદહિત્વા નગરં પાવિસિ.

તતો રાજા કુન્તં પરિક્ખિપાપેત્વા ચેતિયં તં પરિક્ખિપાપેત્વા વિહારઞ્ચ કારેસિ. વિહારો તીહિ સંવચ્છરેહિ નિટ્ઠાસિં રાજા વિહારમહત્થાય સઙ્ઘં સન્નિપાતેસિ ભિક્ખૂનં સતસહસ્સાનિ ભિક્ખુનીનં નવુતિ સહસ્સાનિ સન્નિપતિંસુ તસ્મિં સમાગમે રાજા સઙ્ઘં વણ્દિત્વા એવમાહ ભન્તે વિસ્સરિત્વા વિના સઙ્ઘેન મરિચવટ્ટિકં પરિભુઞ્જિં તદત્થં દણ્ડકમ્મં મે હોતૂતિ-સચેતિયં મરિચવટ્ટિયં વિહારં કારેસિં પતિગણ્હાતુ ભન્તે સઙ્ઘો સચેતિયં વિહારન્તિ દક્ખિણોદકં પાતેત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ વિહારં અદાસિ.

વિહારસ્સ સમન્તતો ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ નિસીદનત્થાય મહન્તં મણ્ડપં કારેસિ મણ્ડપ પાદા અભયવાપિયા જલે પતિટ્ઠિતા અહેસું. સેસોકાસે કથાચનત્થિ. તત્થ ભિક્ખુસઙ્ઘં નિસીદાપેત્વા સત્તાહં મહાદાનં દત્વા સબ્બપરિક્ખારં અદાસિ. તત્થ સઙ્ઘત્થેરેન લદ્ધ પરિક્ખારો સતસહસ્સગ્ઘનકો અહોસિ.

એવં-

“યુદ્ધે દાને ચ સૂરેન-સૂરિના રતનત્તમે,
પસન્નામલચિત્તેન-સાસનુજ્જોતનત્થિના;

રઞ્ઞા કતઞ્ઞુના તેન-થૂપકારાપનાદિતો,
વિહારમહનન્તાનિ - પૂજેતું રતનત્તયં;

પરિચ્ચત્તધનાનેત્થ-અનગ્ઘાનિ વિમુઞ્ચિય,
સેસાનિ હોન્તિ એકાય-ઊના વિસતિકોટિયો;”

એવં સપઞ્ઞો ભિદ્દરે અસારે,
દેહે ધને સઙ્ગમતિક્કમિત્વા
કત્વાન પુઞ્ઞં સુખસાદનત્થં,
સારં ગહેતું સતતં યતેય્યાતિ;

મરીચવટ્ટિ વિહારકથા

૧૮. તતો રાજા ચિન્તેસિ મહામહિણ્દત્થેરો કિર મમ અય્યકસ્સ દેવાનમ્પિયતિસ્સ રઞ્ઞો એવમાહ. નત્તા તે મહારાજ દુટ્ઠગામણિ અભયો વિસં હત્થસતિકં સોવણ્ણમાલિં થૂપં કારેસ્સતિ. સઙ્ઘસ્સ ચ ઉપોસથાગારભૂતં નવભૂમકં લોહપાસાદં કારેસ્સતીતિ ચિન્તેત્વા ચ પન ઓલોકેન્તો રાજગેહે કરણ્ડકે ઠપિતં સુવણ્ણપટ્ટલેખં દિસ્વા તં વાચેસિ. અનાગતે ચત્તાલીસં વસ્સસતં અતિક્કમ્મ કાકવણ્ણતિસ્સસ્સ પુત્તો દુટ્ઠગામણિ અભયો ઇદઞ્ચિદઞ્ચ કારેસ્સતીતિ સુત્વા હટ્ઠો ઉદગ્ગો અપ્પોઠેસિ-અય્યેન કિર વતમ્હિ દિટ્ઠો મહા મહિણ્દેનાતિ.

તતો પાતોવ મહામેઘવનં ગન્ત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘં સન્નિપાતેત્વા એતદવોચ? ભન્તે ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ ઉપોસથાગારં કત્વા દેવવિમાન સદિસં પાસાદં કારેસ્સામિ દેવલોકં પેસેત્વા પટે વિમાનાકારં લિખાપેત્વા મે દેથાતિ? સઙ્ઘો અટ્ઠ ખીણાસવે પેસેસિ. તે તાવતિંસભવનં ગન્ત્વા દ્વાદસયોજનુબ્બેધા અટ્ઠચત્તાલીસ યોજન પરિક્ખેપં કૂટાગારં સહસ્સ પતિમણ્ડિતં નવભૂમકં સહસ્સગબ્ભં ખીરણ દેવધીતાય પુઞ્ઞાનુભાવનિબ્બત્તં આકાસટ્ઠં રતનપાસાદં ઓલોકેત્વા હિઙ્ગુલકેન પટે તદાકારં લિખિત્વા આનેત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ અદંસુ સઙ્ઘો રઞ્ઞો પાહેસિ.

તં દિસ્વા રાજા તુટ્ઠમાનસો તદા તં લેખતુલ્યં લોહપાસાદં કારેસિ. કમ્મન્તારમ્ભ કાલે પન ચતુસુ દ્વારેસુ અટ્ઠસતસહસ્સાનિ હિરઞ્ઞાનિ ઠપાપેસિ તદા ચતુસુ દ્વારેસુ સહસ્સ સહસ્સં વત્થપુટાનિ ચેવ ગુળ-તેલ-સક્ખર-મધુપુરા અનેકસહસ્સચાટિયો ચ ઠપાપેસિ. પાસાદે અમૂલકેન કમ્મં ન કાતબ્બન્તિ ભેરિં ચારપેત્વા અમૂલકેન કતકમ્મં અગ્ઘાપેત્વા કારકાનં મૂલં દાપેસિ. પાસાદો એકેકેન પસ્સેન હત્થસત હત્થસતપ્પમાણો અહોસિ તથા ઉબ્બેધન, નવભૂમાયો ચસ્સ અહેસું એકેકિસ્સા ભૂમિયા સતં સતં કૂટાગારાનિ, તાનિ સબ્બાનિપિ રતનખચિતાનિ ચેવ સુવણ્ણ કિઙ્કિણિકાપન્તિ પરિક્ખિત્તાનિ ચ અહેસું તેસં કૂટાગારાનિ નાનારતન ભૂસિકા પવાળ વેદિકા ચેવ, તાસં પદુમાનિ ચ નાનારતન વિચિત્તાનેવ અહેસું. તથા સહસ્સગબ્ભા ચ નાનારતન ખચિતા સીયપઞ્જર વિભૂસિતા ચ. વેસ્સવનસ્સ નારિવાભનયાનં સુત્વા તદાકારં મજ્ઝે રતન મણ્ડપં કારેસિ.

સો અનેકેહિ રતનત્થમ્ભેહિ સીહવ્યગ્ઘાદિ રૂપેહિ દેવતા રૂપેહિ ચ પતિમણ્ડિતો સમન્તતો ઓલમ્બક મુત્તા જાલેન ચ પરિક્ખિત્તો અહોસિ પવાળવેદિકા ચસ્સ પુબ્બે વુત્તપ્પકારાવ સત્તરતન વિચિત્તમણ્ડપ મજ્ઝે પન એળિકમય ભૂમિયા દન્તમય પલ્લઙ્કો અહોસિ અપસ્સેનમ્પિ દન્તમયમેવ, સો સુવણ્ણસૂરિયમણ્ડલેહિ રજત ચણ્દ મણ્ડલેહિ મુત્તામય તારકાહિ ચ વિચિત્તો તત્થ તત્થ યથારહં નાનારતનમય પદુમાનિ ચેવ પસાદ જનકાનિ ચ જાતકાનિ અન્તરન્તરા સુવણ્ણલતાયો ચ કારેસિ. તત્થ મહગ્ઘં પચ્ચત્થરણં અત્થરિત્વા મનુઞ્ઞં દન્ત વિજનિં ઠપેસિ. પવાળમય પાદુકા કારેસિ. તથા પલ્લઙ્કસ્સોપરિ એળિકભૂમિયા પતિટ્ઠિતં રજતમયદણ્ડં સેતચ્છત્તં કારેસિ. તત્થ સત્તરતનમયાનિ અટ્ઠમઙ્ગલાનિ અન્તરન્તરા ચ મણિમુત્તામયા ચતુપ્પાદ પન્તિયો ચ કારેસિ. છત્તન્તે ચસ્સ રતનમય ઘણ્ટાપન્તિયો ઓલમ્બિંસુ.

પાસાદો છત્તં પલ્લઙ્કો મણ્ડપો ચાતિ ચત્તારો અનગ્ઘા અહેસું મહગ્ઘાનિ મઞ્ચપીઠાનિ પઞ્ઞત્વો તત્થ મહગ્ઘાનિ કમ્બલાનિ ભુમ્મત્થરણાનિ અત્થરાપેસિ આવમન કુમ્હિ ઉળુઙ્કો ચ સોવણ્ણમયાયેવ અહેસું. સેસ પરિભોગ ભણ્ડેસુ વત્તબ્બમેવ નત્થિ દ્વારકોટ્ઠકોપિ મનોહર પાકારેન પરિક્ખિત્તો. તમ્બલોહિટ્ઠિકાભિ પન છાદિતત્તા પાસાદસ્સ લોહપાસાદોતિ વોહારો અહોસિ.

એવં તાવતિંસભવને દેવસભા વિય પાસાદં નિટ્ઠાપેત્વા સઙ્ઘં સન્નિપાતેસિ. મરિચવટ્ટિ વિહારમગે વિય સઙ્ઘો સન્નિપતિ. પઠમભૂમિયં પુથુજ્જનાયેવ અટ્ઠંસુ દુતિયભૂમિયા તેપિટકા, તતિયાદિસુ તીસુ ભૂમિસુ કમેન સોતાપન્ન - સકદાગામિ - અનાગામિનો, ઉપરિ ચતુસુ ભૂમિસુ ખીણાસવાયેવ અટ્ઠંસુ. એવં સઙ્ઘં સન્નિપાતેત્વા સઙ્ઘસ્સ પાસાદં દત્વા મરિચવટ્ટિ વિહારમહે વિય સત્તાહં મહાદાનમદાસીતિ.

''પાસાદહેતુ ચત્તાનિ-મહાચાગેન રાજિના,
અનગ્ઘાનિ ઠપેત્વાન-અહેસું તિંસકોટિયો;''

પહાય ગમનીયન્તં-દત્વાન ધનસઞ્ચયં,
અનુગામિધનં દાનં-એવં કુબ્બન્તિ પણ્ડિતા;

૧૯. અથેકદિવસં રાજા સતસહસ્સં વિસ્સજ્જેત્વા મહાબોધિ પૂજં કારેત્વા નગરં પવિસન્તો થૂપટ્ઠાને પતિટ્ઠિતં સિલાથૂપં દિસ્વા મહિણ્દત્થેરેન વુત્તવચનં અનુસ્સરિત્વા મહાથૂપં કારેસ્સામીતિ કતસન્નિટ્ઠાનો નગરં પવિસિત્વા મહંતલં આરુય્હ સુભોજનં ભુઞ્જિત્વા સિરિસયનગતો એવં ચિન્તેસિ મયા દમિળે મદ્દમાનેન અયં લોકો અતિવિય પીળિતો, કેન નુ ખો ઉપાયેન લોકસ્સ પિળનં અકત્વા ધમ્મેન સમેન મહા ચેતિયસ્સ અનુચ્છવિકં ઇટ્ઠકા ઉપ્પાદેસ્સામીતિ તં ચિન્તિતં છત્તં અધિવત્થા દેવતા જાનિત્વા રાજા એવં ચિન્તેસીતિ ઉગ્ઘોસેસિ.

પરમ્પરાય દેવલોકેપિ કોલાહલમહોસિ તં ગ્ત્વા સક્કો દેવરાજં વિસ્સકમ્મં આમન્તેત્વા'તાત! વિસ્સ કમ્મ! દુટ્ઠગામણિ અભય મહારાજા મહા ચેતિયસ્સ ઇટ્ઠકત્થાય ચિન્તેસિ. ત્વં ગન્ત્વા ઉત્તરપસ્સે નગરતો યોજનપ્પમાણે ઠાને ગમ્ભિર નદિયા તીરે ઇટ્ઠકા માપેત્વા એહિ'તિ પેસેસિ.

તં ગ્ત્વા વિસ્સકમ્મ દેવપુત્તો આગન્ત્વા તત્થેવ મહાચેતિયાનુચ્છવિકં ઇટ્ઠકા માપેત્વા દેવપુરમેવ ગતો. પુન દિવસે એકો સુનખલુદ્દો સુનખે ગહેત્વા અરઞ્ઞં ગન્ત્વા તત્થ તત્થ વિચરન્તો તં ઠાનં પત્વા ઇટ્ઠકા અદિસ્વા ચ નિક્ખમિ. તસ્મિં ખણે એકા ભુમ્મા દેવતા તસ્સ ઇટ્ઠકા દસ્સેતું મહન્તં ગોધાવણ્ણં ગહેત્વા લુદ્દસ્સ સુનખાનઞ્ચ અત્તાનં દસ્સેત્વા તેહિ અનુબદ્ધો ઇટ્ઠકાભિમુખં અત્વા અન્તરધાયિ.

સુનખલુદ્દો ઇટ્ઠકા દિસ્વા અમ્હાકં રાજા થૂપં કારેતુકામો, મહન્તો વત નો પણ્ણાકારો લદ્ધોતિ હટ્ઠમાનસો પુન દિવસે પાતોચ આગન્ત્વા અત્તના દિટ્ઠં ઇટ્ઠક પણ્ણાકારં રઞ્ઞો નિવેદેસિ. રાજા તં સાસનં સુત્વા અત્તમનો હુત્વા તસ્સ મહન્તં સક્કારં કારેત્વા તંયેવ ઇટ્ઠક ગોપનં કારેસિ. તતો રાજા અહમેવ ઇટ્ઠકોલોકનત્થાય ગચ્છામિ - કુન્તં વટ્ટેથાતિ આહ.

તસ્મિંયેવ ખણે પુન અઞ્ઞં સાસનં આહરિંસુ. નગરતો તિયોજનમત્થકે ઠાને પુબ્બુત્તરકણ્ણે આચાર વિટ્ઠિગામે તિયામરત્તિં અભિપ્પવટ્ટે દેવે સોળસ કરીસપ્પમાણે પદેસે સુવણ્ણબીજાનિ ઉટ્ઠહિંસુ. તાનિ પમાણતો ઉક્કટ્ઠાનિ વિદત્થિપ્પમાણાનિ. ઓમકાનિ અટ્ઠઙ્ગુલપ્પમાણાનિ અહેસું, અથ વિભાતાય રત્તિયા ગામવાસિનો સુવણ્ણબિજાનિ દિસ્વા રાછા'રહં વત ભણ્ડં ઉપ્પન્નન્તિ સમન્તતો આરક્ખા સંવિદહિત્વા સુવણ્ણબીજાનિ પાતિયં પૂરેત્વા આગન્ત્વા રઞ્ઞો દસ્સેસું રાજા તેસમ્પિ યથારહં સક્કારં કારેત્વા તેયેવ સુવણ્ણ ગોપકે અકાસિ.

અથ તસ્મિંયેવ ખણે અઞ્ઞં સાસનં આહરિંસુ. નગરતો પાચીનપસ્સે સત્તયોજન મત્થકો ઠાને પારગઙ્ગાય તમ્બવિટ્ઠિ નામ જનપદે તમ્બલોહં ઉપ્પજ્જિ. ગામિકા પાતિં પૂરેત્વા તમ્બલોહં ગહેત્વા આગન્ત્વા રઞ્ઞો દસ્સેસું રાજા યથાનુરૂપં સક્કારં તેસમ્પિ કારેત્વા તેયેવ ગોપકે અકાસિ.

તદનન્તરં અઞ્ઞં સાસનં આહરિંસુ. પુરતો ચતુયોજનમત્થકો ઠાને પુબ્બદક્ખિણ કણ્ણે સુમનવાપિગામે ઉપ્પલકુરુવિણ્ઙ મિસ્સકા બહૂ મણયો ઉપ્પજ્જિંસુ ગામિકા પાતિં પૂરેત્વા આગન્ત્વા માનયો રઞ્ઞો દસ્સેસું. રાજા તેસમ્પિ સક્કારં કારેત્વા તેયેવ ગોપકે અકાસિ.

તદનન્તરં અઞ્ઞમ્પિ સાસનં આહરિંસુ. નગરતો દક્ખિણ પસ્સે અટ્ઠયોજન મત્થકે ઠાને અમ્બટ્ઠકોલ જનપદે એકસ્મિં લેણે રજતં ઉપ્પજ્જિ તસ્મિં સમયે નગરવાસિકો એકો વાણિજો બહૂહિ સકટેહિ હળિદ્દિ સિઙ્ગિવેરાદીનમત્થાય મલયં ગતો, લેણસ્સ અવિદૂરે સકટાનિ મુઞ્ચિત્વા પતોદદારું પરિયેસન્તો તં પબ્બતં અભિરૂળ્હો એકં પણસયટ્ઠિં અદ્દસ.

તસ્સ મહન્તં ચાટિપ્પમાણં એકમેવ પણસ ફલં નરુણયટ્ઠિં નામેત્વા હેટ્ઠા પાસાણપિટ્ઠિયં અટ્ઠાસિ. સો તં ફલભારેન નમિતં દિસ્વા ઉપગન્ત્વા હત્થેન પરામસિત્વા પક્કભાવં ઞત્વા વણ્ટં છિણ્દિ પણસયટ્ઠિ ઉગ્ગન્ત્વા યટાટ્ઠાનં અટ્ઠાસિ વાણિજો અઞ્ઞં દત્વા ભુઞ્જિસ્સામીતિ ચિન્તેત્વા કાલં ઘોસેસિ. તદા ચત્તારો ખીણાસવ આગન્ત્વા તસ્સ પુરતો પાતુરહેસું. વાણિજો તે દિસ્વા અત્તમનો પાદે વણ્દિત્વા નિસીદાપેત્વા તસ્સ ફલસ્સ વણ્ટાસમન્તા વાસિયા તચ્છેત્વા અપસ્સયં લુઞ્ચિત્વા અપનામેસિ. સમન્તતો યુસં ઓતરિત્વા અપસ્સયાનિતં આવાટં પૂરેસિ વાણિજો મનોસિલોદકવણ્ણ પણસયુસં પત્તે પૂરેત્વા અદાસિ. તે ખીણાસવા તસ્સ પસ્સન્તસ્સેવ આકાસમબ્ભુગ્ગન્ત્વા પક્કમિંસુ.

સો પુન કાલંઘોસેસિ અઞ્ઞે ચત્તરો ખીણાસવા આગમિંસુ. તેસમ્પિ હત્થતો પત્તે ગહેત્વા સુવણ્ણવણ્ણેહિ પન સમિઞ્ઞેહિ પૂરેત્વા અદાસિ તેસુ તયો થેરા આકાસેન પક્કમિંસુ ઇતરો ઇણ્ઙગુત્તત્થેરો નામ ખીણાસવો તસ્સ તં રજતં દસ્સેતુકામો ઉપરિ પબ્બતા ઓતરિત્વા તસ્સ લેણસ્સ અવિદૂરે નિસીદિત્વા પણસ મિઞ્ઞં પરિભુઞ્ઞતિ ઉપાસકો થેરસ્સ ગતકાલે અવસેસ મિઞ્ઞં અત્તનાપિ ખાદિત્વા સેસકં ભણ્ડિકં કત્વા આદાય ગચ્છન્તો થેરં દિસ્વા ઉદકઞ્ચ પત્તધોવનસાખઞ્ચ અદાસિ.

થેરોપિ લેણદ્વારેન સકટ સમીપગામિ મગ્ગં માપેત્વા ઇમિના મગ્ગેન ગચ્છ ઉપાસકાતિ આહ. સો થેરં વણ્દિત્વા તેન મગ્ગેન ગચ્છન્તો લેણદ્વારં પત્વા સમન્તા લેણં ઓલોકેન્તો તં રજતરાસિં દિસ્વા રજતપિણ્ડં ગહેત્વા ચાસિયા છિણ્દિત્વા રજતભાવં ઞત્વા મહન્તં સજ્ઝપિણ્ડં ગહેત્વા સકટ સન્તિકં ગન્ત્વા તિણોદક સમ્પન્ને ઠાને સકટાનિ નિવેસેત્વા લહું અનુરાધપુરં ગન્ત્વા રઞ્ઞો દસ્સેત્વા તમત્થં નિવેદેસિ રાજા તસ્સાપિ યથારહં સક્કારં કારેસિ.

તદન્તરં અઞ્ઞમ્પિ સાસનં આહરિંસુ નગરતો પચ્છિમ દિસાભાગે પઞ્ચ યોજન મત્થકે ઠાને ઉરુવેલ પબ્બત મહામલકમત્તા પચાળ મિસ્સકા સટ્ઠિ સકટપ્પમાણમુત્તા સમુદ્દતો થલમુગ્ગમિંસુ કેવટ્ટા દિસ્વા રાજારહં વત ભણ્ડં ઉપ્પન્નન્તિ રાસિં કત્વા આરક્ખં દત્વા પાતિં પૂરેત્વા આગન્ત્વા રઞ્ઞો દસ્સેત્વા તમત્થં નિવેદેસું. રાજા તેસમ્પિ યથારહં સક્કારં કારેસિ.

પુન અઞ્ઞં સાસનં આહરિંસુ નગરતો પચ્છિમુત્તર કણ્ણે સત્તયોજન મત્થકે ઠાને પેળિવાપિ ગામસ્સ વાપિયા ઓતિણ્ણ કણ્દરે પુલિન પુટ્ઠે નિસદપોતપ્પમાણ દીઘતો વિદત્થિચતુરઙ્ગુલા ઉમ્માપુપ્ફવણ્ણા ચત્તારો મહામણિ ઉપ્પજ્જિંસુ. અથેકો મત્તો નામ સુનખલુદ્દો સુનખે ગહેત્વા તત્થ વિચરન્તો તં ઠાનં પત્વા દિસ્વા રાજારહં વત ભણન્તિ વાલિકાહિ પટિચ્છાદેત્વા આગન્ત્વા રઞ્ઞો નિવેદેસિ. રાજા તસ્સાપિ યથારહં સક્કારં કારેસિ. એવં રાજા થૂપત્થાય ઉપ્પન્નાનિ ઇટ્ઠકાદીનિ તદહેવ અસ્સોસિ ઇટ્ઠક રજતાનં ઉપ્પન્નટ્ઠાનં તેનેવ નામં લભિ.

થૂપસાધન લાભકથા

૨૦. અથ રાજા થૂપત્થાય ઉપ્પન્નાનિ સુવણ્ણાદીનિ આહરાપેત્વા ભણ્ડાગારેસુ રાસિં કારેસિ તતો સબ્બસમ્ભારે સમત્તે વિસાખ પુણ્ણમુપોસથદિવસે પત્ત વિસાખ નક્ખત્તે મહાથૂપકરણત્થાય ભૂમિપરિકમ્મં આરભિ. રાજા થુપટ્ઠાને પતિટ્ઠાપિતં સિલાથૂપં હરાપેત્વા થિરભાવત્થાય સમન્તતો હત્થિપાકાર પરિયન્તં ગમ્ભીરતો સતરતનપ્પમાણં ભૂમિં ખનાપેત્વા પંસું અપનેત્વા યોધેહિ ગુળપાસાણે અત્થરાપેત્વા કમ્મારકૂટેહિ આહનાપેત્વા ચુણ્ણવિચુણ્ણે કારેસિ.

તતો ચમ્મવિનદ્ધેહિ પાદેહિ મહા હત્થીહિ મદ્દાપેત્વા પાસાણકોટ્ટિમસ્સુપરિ નવનીત મત્તિકં અત્થરાપેસિ. આકાસ ગઙ્ગાયહિ તિપતિતટ્ઠાને ઉદકબિન્દૂનિ ઉગ્ગન્ત્વા સમન્તા તિંસ યોજનપ્પમાણપદેસે પતન્તિ યત્થ સયઞ્જાતસાલી ઉપ્પજ્જન્તિ તં ઠાનં નિચ્ચમેવ તિન્તત્તા નિન્તસીસકોળં નામ છાતં. તત્થ મત્તિકા સુખુમુત્તા નવનીત મત્તિકાતિ વુચ્ચતિ.

તં તતો ખીણસવા સામણેરા આહરન્તિ તાય સબ્બત્થ મત્તિકાકિચ્ચન્તિ ઞાતબ્બં. મત્તિકોપરિ ઇટ્ઠકા અત્થરાપેસિ. ઇટ્ઠકોપરિ ખરસુકમ્મં, તસ્સોપરિકુરુવિણ્દપાસાણં, તસ્સોપરિઅયોજાલં, તસ્સોપરિ ખીણાસવ સામણેરેહિ હિમવન્તતો આહટં સુગણ્ધમારુમ્બં, તસ્સોપરિ ખીરપાસાણં, તસ્સોપરિ એળિકપાસાણં, તસ્સોપરિ સીલં અત્થરાપેસિ. સબ્બમત્તિકાકિચ્ચે નવનીતમત્તિકા એવ અહોસિ.

સિલાસત્થારોપરિ રસોદક સન્તિન્તેન કપિત્થ નિય્યાસેન અટ્ઠઙ્ગુલબહલતમ્બલોહપટ્ટં, તસ્સોપરિ તિલતેલયન્તિન્તાય મનોસિલાય સત્તઙ્ગુલ બહલં રજતપટ્ટં અત્થરાપેસિ એવં રાજા સબ્બાકારેન ભૂમિપરિકમ્મં કારાપેત્વા આસાળહિ સુક્કપક્ખસ્સ ચાતુદ્દસ દિવસે ભિક્ખુસઙ્ઘ સન્નિપાતેત્વા એવમાહ. સ્વે પુણ્ણમુપોસથદિવસે ઉત્તરાસાળ્હ નક્ખત્તેન મહાચેતિયે મઙ્ગલિટ્ઠકં પતિટ્ઠાપેસ્સામિ સ્વે થૂપટ્ઠાને સબ્બો સઙ્ઘો સન્તિપતતૂતિ નગરે ભેરિં ચરાપેસિ મહાજનો ઉપોસથિકો હુત્વા ગણ્ધમાલાદીનિ ગહેત્વા થૂપટ્ઠાને સન્નિપતતૂતિ.

તતો વિસાખસિરિ દેવનામકે દ્વે અમચ્ચે આણાપેસિ. તુમ્હે ગન્ત્વા મહા ચેતિયટ્ઠાનં અલઙ્કરોથાતિ. તે ગન્ત્વા સમન્તતો રજતપટ્ટવણ્ણવાલુકં ઓકીરાપેત્વા લાજપઞ્ચમકાનિ પુપ્ફાનિ વિકિરિત્વા કદલિતોરણં ઉસ્સાપેત્વા પુણ્ણઘટે ઠપાપેત્વા મણિવણ્ણે વેળુમ્હિ પઞ્ચપણ્ણધજં બણ્ધાપેત્વા ગણ્ધસમ્પન્નાનિ નાનાવિધ કુસુમાનિસણ્થરાપેત્વા નાનાપ્પકારેહિ તં ઠાનં અલઙ્કરિંસુ.

અથ રાજા સકલનગરઞ્ચ વિહારગામિ મગ્ગઞ્ચ અલઙ્કારાપેસિ પભાતાય રત્તિયા નગરે ચતુસુ દ્વારેસુ મસ્સુ કમ્મત્થાય નહાપિતે, નહાપનત્થાયનહાપનકે, અલઙ્કારત્થાય કપ્પકેવ નાનાવિરાગ વત્થ ગણ્ધમાલાદીનિ ચ સૂપવ્યઞ્જન સમ્પન્નાનિ મધુરભત્તાનિ ચ ઠપાપેત્વા સબ્બે નગરા ચ જાનપદા ચ યથારુચિં મસ્સૂકમ્મં કારેત્વા નહાત્વા ભુઞ્જિત્વા વત્થાભરણાદીહિ અલઙ્કરિત્વા મહાચેતિયટ્ઠાનં આગચ્છન્તૂતિ આયુત્તકેહિ આરોચાપેસિ.

સયમ્પિ સબ્બાભરણ વિભૂસિતો ચત્તાલીસ પુરિસ સહસ્સેહિ સદ્ધિં ઉપોસકો હુત્વા અનેકેહિ સુમણ્ડિત પસાધિતેહિ અમચ્ચેહિ ગહિતારક્ખો અલઙ્કતાહિ દેવકઞ્ઞ પમાહિ નાટકિત્થિહિ પરિવુતો અમરગણ પરિવુતો દેવરાજા વિય અત્તનો સિરિસમ્પત્તિહા મહાજનં તોસયન્તો અનેકેહિ તુરિય સઙ્ઘુટ્ઠેહિ વત્તમાનેહિ અપરણ્હે

મહાથૂપટ્ઠાનં ઉપગઞ્જિ. મહા ચેતિયટ્ઠાન મઙ્ગલત્થાય પુટબદ્ધાનિ વત્થાનિ અટ્ઠુત્તર સહસ્સં ઠપાપેસિ. ચતુસુ પસ્સેસુ વત્થરાસિં કારેસિ તેલ-મધુ-સક્કર-ફાણિતાદીનિ ચ ઠપાપેસિ.

અથ નાનાદેસતો બહૂ ભિક્ખૂ આગમિંસુ રાજગહા સમન્તા ઇણ્દિગુત્તત્થેરો નામ અસીતિ ભિક્ખુસહસ્સાનિ ગહેત્વા આકાસેનાગઞ્છિ તથા બારાણસિયં ઇસિપતને મહા વિહારતો ધમ્મસેનત્થેરો નામ દ્વાદસ ભિક્ખુસહસ્સાનિ. સાવત્થિયં જેતવન વિહારતો પિયદસ્સિ નામ થેરો સટ્ઠિ ભિક્ખુ સહસ્સાનિ વેસાલિયં મહા વનતો બુદ્ધરક્ખિતત્થેરો અટ્ઠારસ ભિક્ખુ સહસ્સાનિ, કોસમ્બિયં ઘોસિતારામતો મહાધમ્મરક્ખિતત્થેરો તિંસ ભિક્ખુસહસ્સાનિ. ઉજ્જેનિયં દક્ખિણગિરિ મહા વિહારતો ધમ્મરક્ખિતત્થેરો ચત્તાલીસ ભિક્ખુસહસ્સાનિ-પાટલિપુત્તે અસોકારામતો મિત્તિણ્ણત્થેરો ભિક્ખૂનં સતસહસ્સાનિ સટ્ઠિઞ્ચ સહસ્સાનિ ગણ્ધાર રટ્ઠતો અત્તિન્ન થેરો નામ ભિક્ખૂનં દ્વે સતસહસ્સાનિ અસીતિઞ્ચ સહસ્સાનિ. મહાપલ્લવ ભોગતો મહાદેવત્થેરો ભિક્ખૂનં ચત્તારિ સતસહસ્સાનિ સટ્ઠિઞ્ચ સહસ્સાનિ યોનકરટ્ઠે અલસણ્દા નગરતો યોનક ધમ્મરક્ખિતત્થેરો તિંસ ભિક્ખુ સહસ્સાનિ. વિઞ્ઝાટવિવત્તનિય સેનાસનતો ઉત્તરત્થેરો અસીતિ ભિક્ખુસહસ્સાનિ. મહાબોધિમણ્ડ વિહારતો ચિત્તગુત્તત્થેરો તિંસ ભિક્ખુસહસ્સાનિ વનવાસિભોગતો ચણ્દગુત્તત્થેરો અસીતિ ભિક્ખુસહસ્સાનિ. કેલાસ મહાવિહારતો સુરિભગુત્તત્થેરો છન્નવુતિ સહસ્સાનિ ગહેત્વા આકાસેનાગઞ્છિ.

"ભિક્ખૂનં દીપવાસીનં-આગતાનઞ્ચ સબ્બસો,
ગણનાય પરિચ્છેદો-પોરાણેહિ ન ભાસિતો;

સમાગતાનં ભિક્ખૂનં-સબ્બેસં તં સમાગમે,
વુત્તા ખીણાસવાયેવ-તે છન્નવુતિ કોટિયો;"

અથ સઙ્ઘો પરિક્ખિત્ત પવાળવેદિકા વિય મજ્ઝે રઞ્ઞો ઓકાસે ઠપેત્વા અઞ્ઞમઞ્ઞં અઘટ્ટેત્વા અટ્ઠાસિ. પાચિનપસ્સે બુદ્ધરક્ખિતનામકો ખીણાસાવત્થેરો અત્તનાસદિસનામકે પઞ્ચસતખીણાસવે ગહેત્વા અટ્ઠાસિ. તથા દક્ખિણપસ્સે પચ્છિમપસ્સે ઉત્તરપસ્સે ચ ધમ્મરક્ખિત - સઙ્ઘરક્ખિત - આનણ્દ નામકા ખીણાસવત્થેરા અત્તના સદિસનામકે પઞ્ચપઞ્ચસત ખીણાસવે ગહેત્વા અટ્ઠંસુ પિયદસ્સિ નામ ખીણાસવત્થેરો મહાભિક્ખુસઙ્ઘં ગહેત્વા પુબ્બુત્તર કણ્ણે અટ્ઠાસિ.

રાજા કિર સઙ્ઘમજ્ઝં પવિસન્તોયેવ સચે મયા કયિરમાનં ચેતિયકમ્મં અનન્તરાયેન નિટ્ઠં ગચ્છતિ પાચિન-દક્ખિણ-પચ્છિમ-ઉત્તરપસ્સેસુ બુદ્ધરક્ખિત-ચમ્મરક્ખિત-સઙ્ઘરક્ખિત-આનણ્દ નામકા થેરા અત્તનાસદિસનામકે પઞ્ચપઞ્ચસતભિક્ખુ ગહેત્વા તિટ્ઠન્તુ પિયદસ્સિ નામ થેરો પુબ્બુત્તરકણ્ણે ભિક્ખુસઙ્ઘં ગહેત્વા તિટ્ઠતૂતિ ચિન્તેસિ. થેરાપિ રઞ્ઞો અધિપ્પાયં ઞત્વા તથા ઠિતાતિ વદન્તી સિદ્ધત્થેરો પન મઙ્ગલો-સુમનો-પદુમો-સીવલિ-ચણ્દગુત્તો-સૂરિયગુત્તો-ઇણ્દગુ- ત્તો-સાગરો-ચિત્તસેનો -જયસેનો-અચલોતિ ઇમેહિ એકાદસહિ થેરેહિ પરિવુતો પુણ્ણઘટે પૂરતો કત્વા પુરત્થાભિમુખો અટ્ઠાસિ.

અથ રાજા તથા ઠિતં ભિક્ખુસઙ્ઘં દિસ્વા પસન્નચિત્તો ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા પદક્ખિણં કત્વા ચતૂસુ ઠાનેસુ વન્દિત્વા પુણ્ણસટટ્ઠાનં પવિસિત્વા સુચણ્ણખીલે પટિમુક્કંરજતમયં પરિબ્ભમન દણ્ડં વિજ્જમાનમાતાપિતૂનં ઉભતો સુજાતેન સુમણ્ડિત પસાધિતેન અભિમઙ્ગલ સમ્મતેન અમચ્ચપુત્તેન ગાહાપેત્વા મહન્તં ચેતિયાવટ્ટં કારેતું આરભિ. તથા કારેન્તં પન સિદ્ધત્થત્થેરો નિવારેસિ. એવં કિરસ્સ અહોસિ - યદિ મહારાજા મહન્તં ચેતિયં કરોતિ,

અનિટ્ઠિતેયેવ મરિસ્સતિ અનાગતે દુપ્પરિહરિયઞ્ચ ભવિસ્સતીતિ. તસ્મિં ખણે ભિક્ખુસઙ્ઘો મહા રાજ થેરો પણ્ડિતો, થેરસ્સ વચનં કાતું વટ્ટતીતિ આહ.

રાજા ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ અધિપ્પાયં ઞત્વા થેરો કરોતીતિ મઞ્ઞમાનો કીદિસં ભન્તે પમાણં કરોમીતિ આહ. થેરો મમ ગતગતટ્ઠાનતો ચેતિયાવટ્ટં કરોહીતિ વત્વા ઉપદિસન્તો આવિજ્ઝિત્વા અગમાસિ. રાજા થેરસ્સ વુત્તનયેન ચેતિયાવટ્ટં કારેત્વા થેરં ઉપસઙ્કમિત્વા નામં પુચ્છિત્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા વમ્બત્વા પરિવારેત્વા ઠિતે સેસ એકાદસ થેરે ચ ઉપસઙ્કમિત્વા પૂજેત્વા વણ્દિત્વા તેસં નામાનિ ચ પુચ્છિત્વા પરિબ્ભમન દણ્ડગાહકસ્સ અમચ્ચ પુત્તસ્સ તામ પુચ્છિ.

અહં દેવ સુપ્પતિટ્ઠિત બ્રહ્મા નામાતિ વુત્તે તવ પિતા કિં નામોતિ પુચ્છિત્વાન નણ્દિસેનો નામાતિ વુત્તે માતુનામં પુચ્છિ. સુમનાદેવી નામાતિ વુત્તે સબ્બેસં નામાનિ અભિમઙ્ગલસમ્મતાનિ, મયા કયરમાનં ચેતિયકમ્મં અવસ્સં નિટ્ઠાનં ગચ્છતિતિ હટ્ઠો અહોસિ, તતો રાજા મજ્ઝે અટ્ઠ સુવણ્ણઘટે રજતઘટે ચ ઠપાપેત્વા તે પરિવારેત્વા અટ્ઠુત્તરસયસ્સ પુણ્ણઘટે ઠપાપેસિ.

અથ અટ્ઠ સુવણ્ણિટ્ઠકા ઠપાપેસિ. તાસુ એકેકં પરિવારેત્વા અટ્ઠુત્તરસત અટ્ઠુત્તરસત રજતિટ્ઠકાયો. અટ્ઠુત્તરસત અટ્ઠુત્તરસત વત્થાનિ ચ ઠપાપેસિ. અથ સુપ્પતિટ્ઠિત બ્રહ્મનામેન અમચ્ચપુત્તેન એકં સુવણ્ણિટ્ઠકં ગાહાપેત્વા તેન સદિસ નામેહિ ચ જીવમાનક માતાપિતૂહિ સત્તહિ અમચ્ચપુત્તેહિ સેસ સત્તિટ્ઠકાયો ગાહાપેસિ.

તસ્મિં ખણે મિત્તત્થેરો નામ પુરત્થિમ દિસાભાગે પરિબ્ભમિત લેખાય ભૂમિયં ગણ્ધપિણ્ડં ઠપેસિ. જયસેનત્થેરો નામ ઉદકં આસિઞ્ચિત્વા સન્તિન્તેત્વા સમં અકાસિ. સુપ્પતિટ્ઠિતબ્રહ્મા ભદ્દ નક્ખત્તેન એવં નાનાવિધ મઙ્ગલાનિસઙ્ઘટ્ટાને પઠમં મઙ્ગલિકટ્ઠકં પતિટ્ઠાપેસિ. સુમનત્થેરોનામ જાતિસુમનપુપ્ફેહિ તં પૂજેસિ. તસ્મિં ખણે ઉદકપરિયન્તં કત્વા મહાપથવિ કમ્પો અહોસિ. એતેનેવ નયેન સેસ સત્તિટ્ઠકાયોપિ પતિટ્ઠાપેસું.

તતો રાજા રજતિટ્ઠકાયોપિ પતિટ્ઠાપેત્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા મઙ્ગલવિધાનં નિટ્ઠાપેત્વા સુવણ્ણપેલાયપુપ્ફાનિ ગાહાપેત્વા પાચીનપસ્સે ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ પુરતો ઠિતં મહા બુદ્ધરક્ખિતત્થેરં ઉપસઙ્કમિત્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા વણ્દિત્વા થેરસ્સ પરિવારેત્વા ઠિત ભિક્ખૂનઞ્ચ નામાનિ પુચ્છિત્વા તતો દક્ખિણપસ્સે ઠિતં મહાધમ્મરક્ખિતત્થેરં પચ્છિમપસ્સે ઠિતં મહાસઙ્ઘરક્ખિતત્થેરં ઉત્તરપસ્સે ઠિતં આનણ્દત્થેરઞ્ચ ઉપસઙ્કમિત્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા પઞ્ચપતિટ્ઠિતેન વણ્દિત્વા તથેવ નામાનિ પુચ્છિત્વા પુબ્બુત્તર કણ્ણં ગન્ત્વા તત્થ ઠિતં પિયદસ્સિ મહાથેરં વણ્દિત્વા પૂજેત્વા નામાનિ પુચ્છિત્વા સન્તિકે અટ્ઠાસિ.

થેરો મઙ્ગલં વડ્ઢેન્તો રઞ્ઞો ધમ્મં દેસેસિ. મઙ્ગલપરિયોસાને સમ્પત્ત ગિહિપરિસાસુ ચત્તાલીસ સહસ્સાનિ અરહન્તો પતિટ્ઠહિંસુ. ચત્તાલીસ સહસ્સાનિ સોતાપત્તિફલો સહસ્સં સકદાગામિફલે, સહસ્સં અનાગામિફલે, ભિક્ખૂનં પન અટ્ઠારસસહસ્સાનિ અરહત્તં પાપુણિંસુ. ભિક્ખુનીનં ચતુદ્દસ સહસ્સાનીતિ.

થૂપારમ્ભ કથા

૨૧. તતો રાજા ભિક્ખુસઙ્ઘં વન્દિત્વા યાચ મહાચેતિયં નિટ્ઠાતિનાવ મે ભિક્ખુસઙ્ઘો ભિક્ખં ગણ્હાતૂતિ આહ. ભિક્ખૂ નાધિવાસેસુ, અનુપુબ્બેન યાચન્તો ઉપલ્લભિક્ખૂનં સત્તાહં અધિવાસનં લભિત્વા થૂપટ્ઠાનસ્સ સમન્તતો અટ્ઠારસસુ ઠાનેસુ મણ્ડપે કારયિત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘં નિસીદાપેત્વા સત્તાહં મહાદાનં દત્વા સબ્બેસંયેવ તેલ-મધુ-પાણિતાદિ ભેસજ્જં દત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘં વિસ્સજ્જેસિ તતો નગરે ભેરિંચારાપેત્વા સબ્બે ઇટ્ઠક વડ્ઢકિ સન્તિપાતેસિ. તે પઞ્ચસતમત્તા અહેસું.

તેસુ એકો અહં રઞ્ઞો ચિત્તં આરાધેત્વા મહાચેતિયં કાતું સક્કોમીતિ રાજાનં પસ્સિ રાજા કથં કરોસીતિ પુચ્છિ. અહં દેવ પેસિકાનં સતં ગહેત્વા એકાહં એકં પંસુસકટં ખેપેત્વા કમ્મં કરોમીતિ આહ. રાજા એવં સતિ પંસુરાસિકં ભવિસ્સતિ. તિણરુક્ખાદીનિ ઉપ્પજ્જિસ્સન્તિ અદ્ધાનં નપ્પવત્તતીતિ તં પટિબાહિ.

અઞ્ઞો અહં પુરિસસતં ગહેત્વા એકાહં એકં પંસુગુમ્બં ખેપેત્વા કમ્મં કરોમીતિ આહ.

અઞ્ઞો પંસૂનં પઞ્ચમ્મણાનિ ખેપેત્વા કમ્મં કરોમીતિ આહ.

અઞ્ઞો દ્વે અમ્મણાનિ ખેપેત્વા કમ્મં કરોમીતિ આહ. તેપિ રાજા પટિબાહિયેવ.

અથ અઞ્ઞો પણ્ડિતો ઇટ્ઠક વડ્ઢકી અહં દેવ ઉદુક્ખલે કોટ્ટેત્વા સુપ્પેહિ વટ્ટેત્વા નિસદેપિંસિત્વા પંસૂનં એકમ્મણં એકાહેનેવ ખેપેત્વા પેસિકાનં સતં ગહેત્વા કમ્મં કરોમીતિ આહ.

રાજા એવં સતિ મહાચેતિયે તિણાદીનિ ન ભવિસ્સન્તિ ચિરટ્ઠિતિકઞ્ચ ભવિસ્સતિતિ સમ્પટિચ્છિત્વા પુન પુચ્છિ-કિં સણ્ઠાનં પન કરિસ્સસીતિ.

તસ્મિં ખણે વિસ્સકમ્મ દેવપુત્તો વડ્ઢકિસ્સ સરીરે અધિમુચ્ચિ. વડ્ઢકી સુવણ્ણપાતિં પૂરેત્વા ઉદકમાહરાપેત્વા પાણિના ઉદકં ગહેત્વા ઉદકપિટ્ઠિયં આહનિ. એળિકઘટ સદિસં મહન્તં ઉદકબુબ્બુલં ઉટ્ઠાસિ. દેવ ઈદિસં કરોમીતિ આહ.

રાજા સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિત્વા તસ્સ સહસ્સગ્ઘનકં સાટક યુગલં, સહસ્સગ્ઘનકંયેવ પુણ્ણકં નામ સુવણ્ણાલઙ્કારં સહસ્સગ્ઘનકા પાદુકા, દ્વાદસ કહાપન સહસ્સાનિ ચ દત્વા અનુરૂપટ્ઠાને ગેહઞ્ચ ખેત્તઞ્ચ દાપેસિ.

તતો રાજારત્તિભાગે ચિન્તેસિ કથં નામ મનુસ્સે અપીલેત્વા ઇટ્ઠકા આહરાપેય્યન્તિ દેવતા રઞ્ઞો ચિત્તં ઞત્વા ચેતિયસ્સ ચતુસુ દ્વારેસુ એકેકદિવસપ્પહોણકં કત્વા તસ્સાયેવ રત્તિયા ઇટ્ઠકારાસિં અકંસુ વિહાતાય રત્તિયા મનુસ્સા દિસ્વા રઞ્ઞો આરોચેસું. રાજા તુસ્સિત્વા વડ્ઢકિં કમ્મે પટ્ઠપેસિ. દેવતા એતેનેવ નયેન યાવ મહાચેતિયસ્સ નિટ્ઠાનં તાવ એકેકસ્સ દિવસસ્સ પહોણકં કત્વા ઇટ્ઠકા આહરિંસુ. સકલદિવસભાગે કમ્મં કતટ્ઠાને મત્તિકા ઇટ્ઠક ચુણ્ણં વાપિ ન પઞ્ઞાયતિ. રત્તિયં દેવતા અન્તરધાપેન્તિ.

અથ રાજા મહાચેતિયેકમ્મકારાયચતુપરિસાયહત્થ કમ્મમૂલત્થંચતુસુ દ્વારેસુ એકેકસ્મિં દ્વારે સોળસ કહાપન સહસ્સાનિ વત્થાલઙ્કાર-ગણ્ધ-માલ-તેલ-મધુ-પાણિત-પઞ્ચકટુક ભેસજ્જાનિ નાનાવિધ સૂપવ્યઞ્જન સંયુત્તં ભત્તં

યાગુખજ્જકાદીનિ અટ્ઠવિધ કપ્પિયય પાનકાનિ પઞ્ચવિધ મુખવાસ સહિત તામ્બૂલાનિ ચ ઠપાપેત્વા મહાચેતિયે કમ્મં કરોન્તાગહટ્ઠા વા પબ્બજિતા વા યથાજ્ઝાસયં ગણ્હન્તુ મુલં અગહેત્વા કમ્મં કરોન્તાનં કાતું ન દેથાતિ આણાપેસિ.

અથેકો થેરો ચેતિયકમ્મે સહાય ભાવં ઇચ્છન્તો કમ્મકરણટ્ઠાને મત્તિકા સદિસં કત્વા અત્તાનં અભિસઙ્ખટં મત્તિકા પિણ્ડં એકેન હત્થેન ગહેત્વા અઞ્ઞેન માલા ગહેત્વા મહાચેતિયઙ્ગણં આરુય્હ રાજકમ્મિકે વઞ્ચેત્વા વડ્ઢકિસ્સ અદાસિ. સો ગણ્હન્તોવ પકતિમત્તિ કા ના ભવતીતિ ઞત્વા થેરસ્સ મુખં ઓલોકેસિ તસ્સાકારં ઞત્વા તત્થ કોલાહલ મહોસિ અનુક્કમેન રાજા સુત્વા આગન્ત્વા વડ્ઢકિં પુચ્છિ-તુય્હં કિર ભણે એકો ભિક્ખુ અમૂલક મત્તિકાપિણ્ડં અદાસીતિ.

સો એવમાહ-યેભુય્યેન અય્યા એકેન હત્થેન પુપ્ફં એકેન મત્તિકાપિણ્ડે ગહેત્વા આહરિત્વા દેન્તિ તેનાહં અજાનિત્વા કમ્મે ઉપનેસિં "અયં પન આગન્તુકો, અયં નેવાસિકોતિ એત્તકં જાનામીતિ."તેન હિ તં થેરં ઇમસ્સ દસ્સેહીતિ એકં મહલ્લક બલત્થં વડ્ઢકિસ્સ સન્તિકે ઠપેસિ વડ્ઢકી પુન આગતકાલે તં થેરં બલત્થસ્સ દસ્સેસિ સો તં સઞ્જાનિત્વા રઞ્ઞો આરોચેસિ.

રાજા તસ્સ સઞ્ઞં અદાસિ. તો ત્વં તયો જાતિસુમન મકુલકુમ્ભે મહાબોધિ અઙ્ગણે રાસિં કત્વા ગણ્ધઞ્ચ ઠપેત્વા મહાબોધિ અઙ્ગણં ગત કાલે આગન્તુકસ્સ થેરસ્સ પૂજનત્થાય રઞ્ઞો દાપિતં ગણ્ધમાલાન્તિ વત્વા દેહીતિ. બલત્થો રઞ્ઞો વુત્તનયેનેવ તસ્સ બોધિ અઙ્ગણં ગત કાલે તં ગણ્ધમાલં અદાસિ.

સોપિ સોમનસ્સપ્પત્તો હુત્વા સેલસણ્થરં ધોવિત્વા ગણ્ધેન પરિભણ્ડં કત્વા સિલાસણ્થરં કત્વા પુપ્ફં પૂજેત્વા ચતુસુ ઠાનેસુ વણ્દિત્વા પાચીનદ્વારે અઞ્જલિં પગ્ગય્હ પીતિં ઉપ્પાદેત્વા પુપ્ફ પૂજં ઓલોકેન્તો અટ્ઠાસિ.

બલત્થો તસ્મિં કાલે તં થેરં ઉપસઙ્કમિત્વા વણ્દિત્વા એવમાહ. ભન્તે તુમ્હાકં ચેતિયકમ્મે સહાયભાવત્થાય દિન્નસ્સ અમૂલક મત્તિકાપિણ્ડસ્સ મૂલં દિન્નભાવં રાજા જાનાપેતિ અત્તનો વણ્દનેન વણ્દાપેતીતિ. તં સુત્વા થેરો અનત્તમનો અહોસિ. બલત્થો તિટ્ઠન્તુ ભન્તે તયો સુમન મકુલ કુમ્ભાતત્તકાનેવ સુવણ્ણપુપ્ફાનિપિ એતં મત્તિકપિણ્ડં નાગ્ઘન્તિ. ચિત્તં પસાદેથ ભન્તેતિ પક્કામિ.

તદા કોટ્ઠિવાલજનપદે પિયઙ્ગલ્લ વિહારવાસી એકો થેરો ઇટ્ઠકવડ્ઢકિસ્સ ઞાતકો અહોસિ. સો આગન્ત્વા વડ્ઢકિના સદ્ધિં મન્તેત્વા દીઘ બહલ કિરિયતો ઇટ્ઠકપ્પમાણં જાનિત્વા ગન્ત્વા સહત્થેનેવ સક્કચ્ચં મત્તિકં મદ્દિત્વા ઇટ્ઠકં કત્વા પચિત્વા પત્તત્થવિકાય પક્ખિપિત્વા પચ્ચાગન્ત્વા એકેન હત્થેન રઞ્ઞો ઇટ્ઠકં એકેન પુપ્ફં ગહેત્વા અત્તનો ઇટ્ઠકાસ સદ્ધિં રઞ્ઞો ઇટ્ઠકં અદાસિ. વડ્ઢકી ગહેત્વા કમ્મે ઉપનેસિ.

થેરો સઞ્જાત પીતિ સોમનસ્સો મહાચેતિયે કમ્મં કરોન્તો ઇટ્ઠ કસાલપરિવેણે વસતિ તસ્સ તં કમ્મં પાકટં અહોસિ. રાજા વડ્ઢકિં પુચ્છિ-ભણે એકેન કિર અય્યેન અમૂલિક ઇટ્ઠકા દિન્નાતિ. સચ્ચં દેવ, એકેન અય્યેન દિન્ન ઇટ્ઠકા અમ્હાકં ઇટ્ઠકાય સદિસાતિ કમ્મે ઉપનેસિન્તિ આહ. પુન તં ઇટ્ઠકં સઞ્જાનાસીતિ રઞ્ઞા વુત્તે ઞાતકાનુગ્ગહેન ન જાનામીતિ આહ.

રાજા યદિ એવં તં ઇમસ્સ દન્નેહીતિ બલત્થં ઠપેસિ સો તં પુબ્બે વિય બલત્થસ્સ દસ્સેસિ. બલત્થો પરિવેણં ગન્ત્વા સન્તિકે નિસીદિત્વા પટિસણ્થારં કત્વા ભન્તે તુમ્હે આગન્તુકા નેવાસિકાતિ પુચ્છિ. આગન્તુકોમ્હી

ઉપાસકાતિ. કતર રઙ્ઙવાસિકો ભન્તેતિ કોટ્ઠિવાલજનપદે પિયઙ્ગલ્લ વિહારવાસિમ્હિ ઉપાસકાતિ ઇધેવ વસથ ગચ્છથાતિ. ઇધ ન વસામ અસુકદિવસે ગચ્છામાતિ આહ. બલત્થોપિ અહમ્પિ તુમ્હેહિ સદ્ધિં આગમિસ્સામિ. મય્હમ્પિ ગામો એતસ્મિંયેવ જનપદે અસુક ગામો નામાતિ આહ. થેરો સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિ. બલત્થો તં પવત્તિં રઞ્ઞો નિવેદેસિ.

રાજા બલત્થસ્સ સહસ્સગ્ઘનકં વત્થયુગલં મહગ્ઘં રત્તકમ્બલં ઉપાહનયુગં સુગણ્ધતેલનાળિં અઞ્ઞ બહું સમણપરિક્ખારં થેરસ્સ દેહીતિ દાપેસિ સોપિ પરિક્ખારં ગહેત્વા પરિવેણં ગન્ત્વા થેરેન સદ્ધિં રત્તિં વસિત્વા પાતો સદ્ધિંયેવ નિક્ખમિત્વા અનુપુબ્બેન ગન્ત્વા પિયઙ્ગલ્લ વિહારસ્સ દિસ્સમાને ઠાને સીતચ્છાયાય થેરં નિસીદાપેત્વા પાદે ધોવિત્વા ગણ્ધતેલેન મક્ખેત્વા ગુળોદકં પાયેત્વા ઉપાહનં પટિમુઞ્ચિત્વા ઇદં મે પરિક્ખારં કુલૂપગથેરસ્સત્થાય ગહિતં, ઇદાનિ તુમ્હાકં દમ્મિ, ઇદં પન સાટકયુગં મમ પુત્તસ્સ મઙ્ગલત્થાય ગહિતં, તુમ્હે ચીવરં કત્વા પારુપથાતિ વત્વા થેરસ્સ પાદમૂલે ઠપેસિ.

થેરો સાટકયુગં પત્તત્થવિકાય પક્ખિપિત્વા સેસપરિક્ખારં ભણ્ડિકં કત્વા ઉપાહનં આરુય્હ કત્તયટ્ઠિં ગહેત્વા મગ્ગં પટ્પજ્જિ. બલત્થો તેન સદ્ધિં થોકં ગન્ત્વા ''તિટ્ઠથ ભન્તે, મય્હં અયં મગ્ગો''તિ વત્વા પુબ્બે વુત્તનયેનેવ રઞ્ઞો સાસનં થેરસ્સ આરોચેસિ

થેરો તં સુત્વા મહન્તેન પરક્કમેન કતકમ્મં અકતં વિય જાતન્તિ દોમનસ્સપ્પત્તો હુત્વા અસ્સુધારં પવત્તેત્વા'ઉપાસક તવ પરિક્ખારં ત્વમેવ ગણ્હાહી''તિ ઠિતકોવ સબ્બાપરિક્ખારં છડ્ડેસિ બલત્થો કિં નામ ભન્તે વદથ એસ રાજા તુય્હં ભવગ્ગપ્પમાણં કત્વા પચ્ચયં દેન્તોપિ તવ ઇટ્ઠકાનુરૂપં કાતું ન સક્કોતિ. કેવલં પન મહાચેતિયે કમ્મં અઞ્ઞેસં અપત્તકં કત્વા કરોમીતિ અધિપ્પાયેન એવં કારેતિ તુમ્હે પન ભન્તે અત્તના લદ્ધપરિક્ખારં ગહેત્વા ચિત્તં પસાદેથાતિ વત્વા થેરં સઞ્ઞાપેત્વા પક્કામિ. ઇમસ્મિં પન ચેતિયે ભતિયા કમ્મં કત્વા ચિત્તં પસાદેત્વા સગ્ગે નિબ્બત્ત સત્તાનં પમાણં નત્થિ.

તાવતિંસ ભવને કિર નિબ્બત્ત દેવધીતરો અત્તનો સમ્પત્તિં ઓલોકેત્વા કેન નુ કો કમ્મેન ઇમં સમ્પત્તિં લભિમ્હાતિ આવજ્જમાના મહાચેતિયે ભતિયા કમ્મં કત્વા લદ્ધભાવં ઞત્વા ભતિયા કતકમ્મસ્સાપિ ફલં ઈદિસં, અત્તનો સન્તકેન કમ્મફલં સદ્દહિત્વા કતકમ્મસ્સ ફલં કીદિસં ભવિસ્સતીતિ ચિન્તેત્વા દિબ્બગણ્ધમાલં આદાય રત્તિભાગે આગન્ત્વા પૂજેત્વા ચેતિયં વણ્દન્તિ.

તસ્મિં ખણે ભાતિવઙ્કવાસી મહાસીવત્થેરો નામ ચેતિયં વણ્દનત્થાય ગતો, તા વણ્દન્તિયો દિસ્વા મહાસત્તપણ્ણિરુક્ખસમીપે ઠિતો તાસં યથારુચિં વણ્દિત્વા ગમનકાલે પુચ્છિ? તુમ્હાકં સરીરાલોકેન સકલતમ્બપણ્ણિદિપો એકાલોકો, કિં કમ્મં કરિત્થાતિ ભન્તે અમ્હાકં સન્તકે કતકમ્મં નામ નત્થિ ઇમસ્મિં ચેતિયે મનં પસાદેત્વા ભતિયા કમ્મં કરિમ્હાતિ આહંસુ એવં બુદ્ધસાસને પસન્નચિત્તેન ભતિયા કતકમ્મમ્પિ મહપ્ફલં હોતિ. તસ્મા-

''ચિત્તપ્પસાદમત્તેન-સુગતે ગતિ ઉત્તમા,
લબ્ભતીતિ વિદિત્વાન-થૂપપૂજં કરે બુદ્ધો''તિ;

એવં રાજા ચેતિયકમ્મં કારાપેન્તો પુપ્ફધાનત્તયં નિટ્ઠાપેસિ. તં ખીણાસવ થિરભાવત્થાય ભૂમિસમં કત્વા ઓસીદાપેસું, એવં નવવારે ચિતં ચિતં ઓસીદાપેસું. રાજા કારણં અજાનન્તો અનત્તમનો હુત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘં સન્નિપાતેસિ. અસીતિ ભિક્ખુસહસ્સાનિ સન્નિપતિંસુ રાજા ભિક્ખુસઙ્ઘં ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા વણ્દિત્વા પુચ્છિ'ભન્તે મહાચેતિયે પુપ્ફધાનત્તયં નવવારે ન જાનામી'તિ ભિક્ખુસઙ્ઘો આહ મહારાજ તુય્હં કમ્મસ્સ વા જીવિતસ્સ વા અન્તરાયો નત્થિ. અનાગતે થિરભાવત્થાય ઇદ્ધિમન્તેહિ ઓસીદાપિતં, ઇતો પટ્ઠાય ન ઓસીદાપેસ્સન્તિ. ત્વં અઞ્ઞથત્તં અકત્વા મહાથૂપં સમાપેહીતિ. તં સુત્વા હટ્ઠો રાજા થૂપકમ્મં કારેસિ.

દસપુપ્ફધાનાનિ દસહિ ઇટ્ઠકાકોટીહિ નિટ્ઠનં ગમિંસુ પુન પુપ્ફધાનત્તયે નિટ્ઠિતે ભિક્ખુસઙ્ઘો ઉત્તર-સુમન નામકે દ્વે ખીણાસવ સામણેરે આણાપેસિ. તુમ્હે સમચતુરસ્સં અટ્ઠરતન બહલં એકેક પસ્સતો અસીતિ અસિતિ હત્થપ્પમાણં છમેદક વણ્ણપાસાણે આહરથાતિ. તે સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિત્વા ઉત્તરકુરું ગન્ત્વા ચુત્તપ્પકારપ્પમાણે ભણ્ડિપુપ્ફનિહેછ મેદવણ્ણપાસાણે આહરિત્વા એકં પાસાણં ધાતુગબ્ભસ્સ ભૂમિયં અત્થરિત્વા ચત્તારો પાસાણે ચતુસુ પસ્સેસુ સંવિધાય અપરં ધાતુગબ્ભં પિદહનત્થાય પાચીન દિસાભાગે વાલુક પાકાર સમીપે અદિસ્સમાનં કત્વા ઠપેસું.

૨૨. તતો રાજા ધાતુગબ્ભસ્સ મજ્ઝે સબ્બરતનમયં સબ્બાકારસમ્પન્નં મનોહરં બોધિરુક્ખં કારેસિ સો હિ ઇણ્દનીલમણિભૂમિયં પતિટ્ઠિતો, તસ્સમૂલાનિ પચાળમયાનિ, ખણ્ધો સિરિવચ્છાદીહિ અટ્ઠમઙ્ગલિકેહિ પુપ્ફપન્તિ લતાપન્તિ ચતુપ્પદ હંસપન્તિહિ ચ વિચિત્તો અટ્ઠારસ હત્થુબ્બેધો રજતમયો અહોસિ.

પઞ્ચમહાસાખાપિ અટ્ઠારસહત્થાય, પત્તાપિ મણિમયાનિ, પણ્ડુપત્તાનિ, હેમમયાનિ, ફલા પવાળમયાનિ. તથા અઙ્કુરોપરિ ચેલવિતાનં બણ્ધાપેસિ. તસ્સ અન્તે સમન્નતો મુત્તમય કિઙ્કિણિકજાલં ઓલમ્બતિ. સ્વણ્ણઘણ્ટાપન્તિ ચ સુવણ્ણદામાનિ ચ તહિં તહિં ઓલમ્બન્તિ વિતાનસ્સ ચતુસુ કણ્ણેસુ નવસતસહસ્સગ્ઘનકો એકેકો મુત્તાકલાપો ઓલમ્બતિ. તત્થ ચથાનુરૂપં નાનારતન કતાનેવ ચણ્દ-સૂરિય-તારકારૂપાનિ પદુમાનિ ચ અપ્પિતાનિ અહેસું. મહગ્ઘાનિ અનેકવણ્ણાનિ અટ્ઠુત્તર સહસ્સાનિ વત્થાનિ ઓલમ્બિંસુ.

તતો બોધિરુક્ખસ્સ સમન્તતો સત્ત રતનમય વેદિકા કારેત્વા મહામલક મુત્તા અત્થરાપેસિ મુત્તા વેદિકાનં અન્તરે ગણ્ધોદક પુણ્ણ સત્તરતનમય પુણ્ણઘટ પન્તિયો ઠપાપેસિ. તાસુ સુવણ્ણઘટે પવાળમયાનિ પુપ્ફાનિ અહેસું. પવાળઘટે સુવણ્ણમયાનિ પુપ્ફાનિ. મણિઘટે રજતમયાનિ પુપ્ફાનિ રજતઘટે મણિમયાનિપુપ્ફાતિ. સત્તરતનઘટે સત્તરતનમયાનિ પુપ્ફાનિ અહેસું.

બોધિરુક્ખસ્સ પાચીન દિસાભાગે રતનમયે કોટિઅગ્ઘનકે પલ્લઙ્કે ઘનકોટ્ટિમ સુવણ્ણમયં બુદ્ધપટિમં નિસીદાપેસિ. તસ્સા પટિમાય વીસતિ નખા અક્ખિનં સેતટ્ઠાનાનિ ચ ફળકમયાનિ. હત્થતલ પાદતલ દન્તાવરણાનિ અક્ખીનં રત્તટ્ઠાતાનિ ચ પવાળમયાનિ કેસ ભમુકાનિ અક્ખિનં કાળકટ્ઠાનાનિ ચ ઇણ્દનીલ મણિમયાનિ ઉણ્ણાલોમં પનં રજતમયં અહોસિ. તતો સહમ્પતિ મહા બ્રહ્માનં રજતચ્છત્તં ધારેત્વા ઠિનં કારેસિ. તતા દ્વીસુ દેવલોકેસુ દેવતાહિ સદ્ધિં વિજયુત્તરસઙ્ખં ગહેત્વા અભિસેકં દદમાનં સક્કં દેવરાજાનં પઞ્ચસિખ દેવપુત્તં બેળુવ પણ્ડુ વીણમાદાય ગણ્ધબ્બં કુરુમાનં. મહાકાળ નાગરાજાનં નાગકઞ્ઞાપરિવુતં નાનાવિધેનથુતિઘોસેન તથાગતં વણ્ણેન્તં કારેસિ.

વસવત્તિમારમ્પન બાહુસહસ્સં માપેત્વા તિસૂલ મુગ્ગરાદિ નાનાવુધાનિ ગહેત્વા સહસ્સકુમ્ભં ગિરિમેખલ હત્થિક્ખણ્ધ મારુય્હ મારબલં પરિવારેત્વા બોધિમણ્ડં આગન્ત્વા અનેક ભિંસનકં કુરુમાનં કારેસિ. સેસાસુ દિસાસુ

પાચીન દિસાભાગે પલ્લઙ્કસદિસે કોટિ કોટિ અગ્ઘનકે તયો પલ્લઙ્કે અત્થરાપેત્વા દન્તમયં દણ્ડં પવાળવીજનિં ઠપાપેસિ. બોધિક્ખણ્ધં ઉસ્સીસકે કત્વા નાનારતનં મણ્ડિતં કોટિઅગ્ઘનકં રજત સયનં અત્થરાપેસિ.

દસબલસ્સ અભિસમ્બોધિમ્પત્વા અનિમિસેન ચક્ખુના બોધિપલ્લઙ્કં ઓલોકિતટ્ઠાનં સત્તાહમેવ રતનચઙ્કમે ચઙ્કમિતટ્ઠાનં ઓલોકિતટ્ઠાનં સત્તાહમેવ રતનચઙ્કમે ચઙ્કમિતટ્ઠાનં રતનઘરં પવિસિત્વા ધમ્મસમ્મસિતટ્ઠાનં મુચલિણ્દમૂલં ગન્ત્વા નિસિન્નસ્સ મુચલિણ્દેન નાગેન સત્તક્ખત્તું ભોગેહિ પરિક્ખિપિત્વા ઉપરિ ફણં કત્વા ઠિતટ્ઠાનં, તતો અજપાલ નિગ્રોધ મૂલં ગન્ત્વા નિસિન્નટ્ઠાનં, તતો રાજાયતનં ભોજને ઉપનીતે ચતુમહારાજેહિ ઉપનીત પત્તપટિગ્ગહણં કારેસિ.

તતો બ્રહ્માયાચનં ધમ્મચક્કપ્પવત્તનં સસપબ્બજ્જં, ભદ્દવગ્ગિય પબ્બજ્જં, તેભાતિક જટિલ દમનં, લટ્ઠિવનુય્યાને બિમ્બિસારોપગમણં, રાજગહપ્પવેસનં, વેળુવન પટિગ્ગહણં અસીતિ મહાસાવકે ચ કારેસિ તતો કપિલવત્થુગમનં રતનચઙ્કમે ઠતટ્ઠાનં, રાહુલપબ્બજ્જં, નણ્દપબ્બજ્જં જેતવનપટિગ્ગહણં, ગણ્ડમ્બમૂલે યમક પાટિહારિકં દેવલોકે.

''નિસિન્ને''તિ કત્થચિ.

અભિધમ્મ દેસના દેવોરોહણ પાટીહીરં થેરપઞ્હ સમાગમઞ્ચ કારેસિ.

તથા મહાસમયસુત્ત-રાહુલોવાદ સુત્ત-મઙ્ગસુત્તપારાયન સુત્ત સમાગમં ધનપાલ-આળવક-અઙ્ગુલિમાલ-અપલાલ દમનં આયુસઙ્ખાર વોસ્સજ્જનં સૂકરમદ્દવ પરિગ્ગહણં સિઙ્ગિવણ્ણ વત્થયુગ પટિગ્ગહણં પસન્નોદકપાનં પરિનિબ્બાનં દેવમનુસ્સ પરિદેવનં મહાકસ્સપત્થેરસ્સભગવતોપાદવણ્દનં સરીર ડહનં અગ્ગિનિબ્બાનં આળાહનસક્કારં દેણેન બ્રાહ્મણેન કતધાતુ વિભાગઞ્ચ કારેસિ.

તથા અદ્ધચ્છટ્ઠાનિ જાતકસતાનિ કારેસિ. વેસ્સન્તરજાતકં પન કારેન્તો સઞ્જય મહારાજં ફુસતીદેવિં મદ્દિદેવિં જાલિય કુમારં કણ્હાજિનઞ્ચ કારેસિ. તતો પણ્ડવ હત્થિદાનં સત્ત સતક મહાદાનં નગર વિલોકનં સિણ્ધવદાનં દેવતાહિ રોહિતથ વણ્ણેન રથસ્સ વહનં રથદાનં સયમેવોણત દુમતો ફલં ગહેત્વા દારકાનં મધુમંસ દિન્ન નેસાદસ્સ સુવણ્ણ સૂચિદાનં વઙ્કપબ્બતકુચ્છિમ્હિ પબ્બજ્જાવેસેન વસિતટ્ઠાનં પૂજકસ્સ દારકદાનં સક્કબ્રાહ્મણસ્સ ભરિયંદાનં પૂજકસ્સ દેવતાનુભાવેક દારકે ગહેત્વા ગન્ત્વા સઞ્જય નરિણ્દસ્સ પુરતો ગતટ્ઠાનં તતો વઙ્કપબ્બતકુચ્છિયં છન્નં ખત્તિયાનં સમાગમં વેસ્સન્તરસ્સ મદ્દિયા ચ અભિસેકં પત્તટ્ઠાનં નકરમ્પવિટ્ઠે સત્તરતનવસ્સં વસ્સિતટ્ઠાનં તતો ચવિત્વા તુસિતપુરે નિબ્બત્તટ્ઠાનઞ્ચ સબ્બં વિત્થારેન કારેસિ.

તતો દસ સહસ્સ ચક્કવાળદેવતાહિ બુદ્ધ ભાવાય આયાચિતટ્ઠાનં અપુનરાવત્તનં માતુકુચ્છિઓક્કમનં મહામાયાદેવિં સુદ્ધોદન મહારાજં લુમ્બિનીવને જાતટ્ઠાનં અન્તલિક્ખતો દ્વિન્નં ઉદકધારાનં પતનં ઉત્તરાભિમુખં સત્તપદવીતિહાર ગમનં કાળદેવળસ્સ જટામત્થકે મહાપુરિસસ્સ પાદપતિટ્ઠાન અનતિવત્તમાનાય જમ્બુચ્છાયાય ધાતીનં પમાદં દિસ્વા સિરિસયને પલ્લઙ્કે નિસીદિત્વા ઝાનસમાપન્નટ્ઠાનઞ્ચ કારેસિ.

તતો રાહુલ માતરં રાહુલ ભદ્દકઞ્ચ કારેસિ તતો એકૂન તિંસવસ્સકાલે ઉય્યાને કીળતત્થાય ગમન સમયે જિણ્ણ વ્યાધિત મત સઙ્ખ્યાતે તયો દેવદૂતે દિસ્વા નિવત્તનટ્ઠાનં ચતુત્થવારે પબ્બજિતરૂપં દિસ્વા

સાધુપબ્બજ્જાતિ ચિત્તં ઉપ્પાદેત્વા ઉય્યાનં ગન્ત્વા ઉય્યાનસિરિં અનુભવિત્વા સાયણ્હ સમયે નહાત્વા મઙ્ગલ સિલાપટ્ટે નિસિન્નમત્ત વિસ્સકટ્ઠાના અલઙ્કરણટ્ઠાણં તતો મજ્ઝિમરત્તિયં નાટકાનં વિપ્પકારં દિસ્વા કણ્થક હય વરમારુય્હ) મહાભિનિક્ખમણં નિક્ખમિતટ્ઠાનં દસ સહસ્સ) ચક્કવાળ દેવતાહિ કત પૂજાવિધિં કણ્થકનિવત્તન ચેતિયટ્ઠાનં અનોમા નદીતીરે પબ્બજ્જં રાજગહપ્પવેસનં પણ્ડવ પબ્બતચ્છ યાય રઞ્ઞો બિમ્બિસારમ્મ રજ્જકરણત્થાય આયાચનં સુજાતાય દિન્ન ખીરપાયાસ પટિગ્ગહણં નેરઞ્જરાય નદિયા તીરે પાયાસ પરિભોગં નદિયા પાતિવિસ્સટ્ઠં પાટિહારિયં સાલવને દિવાવિહાર ગતટ્ઠાનં સોત્થિયેન દિન્ન કુસતિણપટિગ્ગહણં બોધિમણ્ડં આરુય્હ નિસિન્નટ્ઠાનઞ્ચ સબ્બં વિત્થારેન કારેસિ.

તતો મહિણ્દત્થેર પમુખે સત્ત સહ આગતે ચ કારાપેસિ. ચતુસુ દિસાસુ ખગ્ગહત્થે ચત્તારો મહારાજાનો કારેસિ તતો દ્વત્તિંસ દેવપુત્તે તતો સુવણ્ણ દણ્ડ દીપકધારા દ્વત્તિંસ દેવકુમારિયો તતો અટ્ઠવીસતિ યક્ખસેનાપતિનો તતો અઞ્જલિં પગ્ગય્હ ઠિત દેવતાયો તતો રતનમય પુપ્ફકલાપે ગહેત્વા ઠિત દેવતાયો તતો સુવણ્ણઘટે ગહેત્વા ઠિતિ દેવતાયો તતો નચ્ચનક દેવતાયો તતો તુરિયવાદક દેવતાયો તતો પચ્ચેક સતસહસ્સગ્ઘનકે દસહત્થપ્પમાણે આદાસે ગહેત્વા ઠિત દેવતાયો તતો તથેવ સતસહસ્સગ્ઘનક પુપ્ફ સાખાયો ગહેત્વા ઠિતદેવતાયો તતો ચણ્દમણ્ડલે ગહેત્વા ઠિતદેવતાયો સૂરિયમણ્ડલે ગહેત્વા ઠિતદેવતાયો તતો પદ્દમાનિ ગહેત્વા ઠિત દેવતાયો તતો છત્તાનિ ગહેત્વા ઠિતદેવતાયો તતો વિચિત્તવેસધરે મલ્લદેવપુત્તે તતો દુસ્સપોઠન દેવતાયો તતો રતનગ્ઘિકે ગહેત્વા ઠિતદેવતાયો તતો ધમ્મચક્કાકિ ગહેત્વા ઠિતદેવતાયો તતો ખગ્ગધરા દેવતાયો તતો પઞ્ચહત્થપ્પમાણ ગણ્ધિતેલપૂરિતા દુકૂલવટ્ટિયં પજ્જલિત દીપકઞ્ચનન પાતિયો સીસેહિ ધારેત્વા ઠિતદેવતાયો ચ કારાપેસિ.

તતો ચતુસુકણ્ણેસુફળિકમયઅગ્ઘિય મત્થકે ચત્તારોમહામણ ઠપાપેસિ ચતુસુ કણ્ણેસુ સુવણ્ણ-મણિ-મુત્ત-વજિરાનં ચત્તારો રાસિયો કારેસિ તતો મેઘવણ્ણ પાસાણભિત્તિયં વિજ્જુલ્લતા કારેસિ તતો રતન લતાયો તતો ચાળવિજતિયો તતો નિલુપ્પલે ગહેત્વા ઠિત નાગમણવિકાયો કારેસિ.

રાજા એક્તિકાનિ રૂપકાનિ ઘનકોટ્ટિમ સુવણ્ણેહેવ કારેસિ. અવસેસમ્પિ પૂજાવિધિં સત્તરતનેહેવ કારેસીતિ. એત્થ ચ વુત્તપ્પકારમ્પન પૂજનીયભણ્ડં અનન્તમપરિમાણં હોતિ તથા હિ અમ્બપાસાનવાસી ચિત્તગુત્તત્થેરોનામ હેટ્ઠા લોહપાસાદે સન્નિપતિતાનં દ્વાદસન્નં ભિક્ખુસહસ્સાનં ધમ્મં કથેન્તો રથવિનીતસુત્તં આરભિત્વા મહા ધાતુનિધાનં વણ્ણેન્તો એકચ્ચે ન સદ્દહિસ્સન્તીતિ મઞ્ઞમાનો ઓસક્કિત્વા કથેસિ. તસ્મિં ખણે કોટપબ્બતવાસી મહાતિસ્સત્થેરો નામ ખીણાસવો અવિદૂરે નિસીદિત્વા ધમ્મં સુણન્તો આવુસો ધમ્મકથિક તવ કથાતો પરિહીનમ્પિ અત્થિ. અપચ્ચો સકકિત્વા વિત્થારેન કથેહીતિ આહ. અથ ઇમસ્મિંયેવ દીપે ભાતિય મહારાજા નામ સદ્ધો પસન્નો અહોસિ સો સાયં પાતં મહચેતિયં વણ્દિત્વાવ ભુઞ્જતિ. એકદિવસં વિનિચ્છયે નિસીદિત્વ દુબ્બીનિચ્છિતં અટ્ટં વિનિચ્છિનન્તો અતિસાયં વુટ્ઠિતો થૂપવણ્દનં વિસ્સરિત્વા ભોજને ઉપનીતે હત્થં ઓતારેત્વા મનુસ્સે પુચ્છિઅજ્જ મયા અય્યકો વણ્દિતો ન વણ્દિતોતિ. પોરાણક રાજાનો હિ સત્થારં અય્યકોતિ વદન્તિ. મનુસ્સા ન વણ્દિતો દેવાતિ આહંસુ.

તસ્મિં ખણે રાજા હત્થેન ગહિત ભત્તપિણ્ડં પાતિયં પાતેત્વા ઉટ્ઠાય દક્ખિણદ્વારં વિવરાપેત્વા આગન્ત્વા પાચીન દ્વારેન મહાચેતિયઙ્ગણં આરુય્હ વણ્દન્તો અન્તો ધાતુગબ્ભે ખીણાસવાનં ધમ્મં ઓસારણસદ્દં સુત્વા દક્ખિણદ્વારેતિ મઞ્ઞમાનો તત્થ ગન્ત્વા અદિસ્વા એતેનેવ નયેન ઇતરાનિપિ દ્વારાનિ ગન્ત્વા તત્થાપિ અદિસ્વા અય્યા ધમ્મં ઓસારેન્તો વિચરન્તીતિ મઞ્ઞમાનો ઓલોકનત્થાય ચતુસુ દ્વારેસુ મનુસ્સે ઠપેત્વા સયં પુન

વિચરિત્વા અપસ્સન્તો મનુસ્સે પુચ્છિત્વા બહિદ્ધા નત્થિ ભાવં ઞત્વા અન્તો ધાતુગબ્ભે ભવિસ્સતિતિ સન્નિટ્ઠાનં કત્વા પાચીનદ્વારે આસન્નતરે મહા ચેતિયાભિમુખો હત્થપાદે પસારેત્વા જીવિતું પરિચ્ચજિત્વા દળ્હસમાદાનં કત્વા નિપજ્જિ. સચે મા અય્યા ધાતુગબ્ભં ન ઓલોકાપેન્તિ-સત્તાહં નિરાહારો હુત્વા સુસ્સમાનો ભૂસમુટ્ઠિ વિય વિપ્પકિરિયમાનોપિ ન ઉટ્ઠહિસ્સામીતિ. તસ્સ ગુણાનુભાવેન સક્કસ્સ ભવનં ઉણ્હાકારં દસ્સેસિ.

સક્કો આવજ્જન્તો તં કારણં ઞત્વા અગન્ત્વા ધમ્મં ઓસારેન્તાનં થેરાનં એવમાહ. અયં ભન્તે રાજા ધમ્મિકો બુદ્ધસાસને પસન્નો ઇમસ્મિં ઠાને સજ્ઝાયન સદ્દં સુત્વા ધાતુગબ્ભં અપસ્સિત્વા ન ઉટ્ઠહિસ્સામીતિ દળ્હસમાદાનં કત્વા નિપન્નો સચે ધાતુગબ્ભં ન પસ્સતિ તત્થેવ મરિસ્સતિ. તં પવેસેત્વા ધાતુ ગબ્ભં ઓલોકાપેથાતિ. થેરાપિ તસ્સ અનુકમ્પાય ધાતુગબ્ભં દસ્સેતું એકં થેરં આણાપેસું રાજાનં આનેત્વા ધાતુગબ્ભા ઓલોકાપેત્વા પેસેહીતિ. સો રઞ્ઞો હત્થે ગહેત્વા ધાતુગબ્ભં પવેસેત્વા યથારુચિં વણ્દાપેત્વા સબ્બં સલ્લક્ખિતકાલે પેસેસિ રાજા નગરં ગન્ત્વા અપરેન સમયેન ધાતુગબ્ભે અત્તના દિટ્ઠરૂપકેસુ એકદેસાનિ સુવણ્ણખચિતાનિ કારેત્વા રાજઙ્ગણે મહન્તં મણ્ડપં કારેત્વા તસ્મિં મણ્ડપે તાનિ રૂપકાનિ સંવિદહાપેત્વા નગરે સન્નિપાતેત્વા ધાતુગબ્ભે મયા દિટ્ઠાનિ સુવણ્ણરૂપકાનિ ઈદિસાનિ આહ. તેસં રૂપકાનં નિયામેન કતત્તા નિયામક રૂપકાનિ નામ જાતાનિ.

રાજા સંવચ્છરે સંવચ્છરે તાનિ રૂપકાનિ નીહરાપેત્વા નાગરાનં દસ્સેસિ પઠમં દસ્સિતકાલે નાગરા પસીદિત્વા એકેક કુલતો એકેકં દારકં નીહરિત્વા પબ્બાજેસું. પુન રાજા અય્યા એતં પકારં અજાનનકા બહૂ તેસમ્પિ આરોચેસ્સામીતિ વિહારં ગન્ત્વા હેટ્ઠા લોહપાસાદે ભિક્ખુસઙ્ઘં સન્નિપાતેત્વા સયં ધમ્માસનગતો તિયામ રત્તિં ધાતુગબ્ભે અધિકારં કથેત્વા પરિયોસાપેતુમસક્કાન્તોસેવ ઉટ્ઠાસિ. તત્થેકો ભિક્ખુ રાજાનં પુચ્છિ-મહારાજ ત્વં પાતરાસભત્તં ભૂત્વા આગતોસિ. તિયામ રત્તિં વણ્ણેન્તો ધાતુગબ્ભે પૂજાવિધિમ્પિ પરિયોસાપેતું નાસક્ખિ અઞ્ઞમ્પિ બહું અત્થિતિ.

રાજા કિં કથેત ભન્તે, તુમ્હાકં મયા કથિતં દસભાગેસુ એકભાગમ્પિ નપ્પહોતિ. અહમ્પન મયા સલ્લક્ખિત મત્તમેવ કથેસિં. અનન્તં ભન્તે ધાતુગબ્ભે પૂજાવિધાનન્તિ આહ એવં અનન્તં પૂજનીયભણ્ડં સમચતુરસ્સે એકેક પસ્સતો અસીતિ અસીતિ હત્થપ્પમાણે ધાતુગબ્ભે નિરન્તરં કત્વા પુરેતુમ્પિ ન સુકરં, પગેવ યથારહં સંવિધાતુ તિટ્ઠતુ તાવ ધાતુગબ્ભો યાવ મહાચેતિયે વાલુક પાકાર પરિચ્છેદા નિરન્તરં પુરેતુમ્પિ ન સક્કા. તસ્મા તં સબ્બં પૂજનીયભણ્ડં તત્થ કથં ગણ્હીતિ યદેત્થ વત્તબ્બં પોરાણેહિ વુત્તમેવ.

નિગ્રો ધપિટ્ઠિ તેપિટક મહાસીવત્થેરો કિર રાજગેહે નિસિદિત્વા રઞ્ઞો દસબલ સીહનાદસુતતં કથેન્તો ધાતુનિધાનં વણ્ણેત્વા સુત્તન્તં વિનિવટ્ટેસિ. રાજા થેરસ્સ એવમાહ-અયં ભન્તે ધાતુગબ્ભા સમચતુરસ્સો, એકેકપસ્સતો અસીતિ અસીતિ હત્થપ્પમાણે એત્તકાનિ પૂજનીય ભણ્ડાનિ એત્થ ઠિતાનીતિ કો સદ્દહેસ્સતિતિ. થેરો આહ. ઇણ્દસાલગુહાકિત્તકપ્પમાણાતિ તયા સુતપુબ્બાતિ. રાજા ખુદ્દક મઞ્ચકપ્પમાણા ભન્તેતિ આહ. તતો થેરો આહ, મહારાજ અમ્હાકં સત્થારા સક્કસસ સક્ક પઞ્હસુત્તન્તં કથનદિવસે ગુહાય કિત્તકા પરિસા ઓસટાતિ સુતપુબ્બાતિ. રાજા દ્વીસુ ભન્તે દેવલોકેસુ દેવતાતિ આહ. એવં સન્તે તમ્પિ અસદ્દહેય્યં નુ મહારાજાતિ થેરેન વુત્તે રાજા તં પન દેવાનં દેવિદ્ધિયા અહોસિ દેવિદ્ધિ નામ અચિન્તેય્યા ભન્તેતિ આહ.

તતો થેરો મહારાજ તં એકાયયેવ દેવિદ્ધિયા અહોસિ. ઇદં પન રઞ્ઞો રાજિદ્ધિયા દેવાનં દેવિદ્ધિયા અરિયાનં અરિયિદ્ધિયાતિ ઇમાહિ તીહિ ઇદ્ધીહિ જાતન્તિ અવોચ. રાજા થેરસ્સ વચનં સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિત્વા થેરં સેતચ્છત્તેન

પૂજેત્વા મત્થકે છત્તં ધારેન્તો મહા વિહારં આનેત્વા પુન મહાચેતિયસ્સ સત્તાહં છત્તં દત્વા જાતિ સુમનપુપ્ફ પૂજં અકાસીતિ. એતસ્સત્થસ્સ સાધનત્થમેવ અઞ્ઞાનિપિ બહૂનિ વત્થૂનિ દસ્સિતાનિ તાનિ કિન્તેહીતિ અમ્હે ઉપેક્ખિતાનિ એત્થ ચ રાજા મહેસક્ખો મહાનુભાવો પૂરિતપારમિ કતાભિનીહારોતિ તસ્સવસેન રાજિદ્ધિવેદિતબ્બા સક્કેન આણત્તેન વિસ્સકમ્મુના દેવપુત્તેન આદિતો પટ્ઠાય આવિસિત્વા કતત્તા તસ્સ વસેન દેવિદધિ વેદિતબ્બા, કમ્માધિટ્ઠાયક ઇણ્દગુત્તત્થેરો ખુદ્દાનુખુદ્દકં કમ્મં અનુવિધાયન્તો કારેસિ ન કેવલંથેરોયેવ, સબ્બેપિ અરિયા અત્તના અત્તના કત્તબ્બ કિચ્ચેસુ ઉસ્સુક્કમાપન્નાયેવ અહેસુન્તિ ઇમાહિ તીહિ ઇદ્ધીહિ કતન્તિ વેદિતબ્બં.

વુત્તઞ્હેતં મહાવંસો.

ઇણ્દગુત્ત મહાથેરો-છળભિઞ્ઞો મહામતિ,
કમ્માધિટ્ઠાયકો એત્થ-સબ્બં સંવિદહિ ઇમં;
સબ્બં રાજિદ્ધિયા એતં દેવતાનઞ્ચ ઇદ્ધિયા;
ઇદ્ધિયા અરિયાનઞ્ચ-અસમ્બાધા પતિટ્ઠિત''ન્તિ;

ધાતુગબ્બ રૂપવણ્ણનાકથા

૨૩. એવં રાજા ધાતુગબ્ભે કત્તબ્બ કમ્મં નિટ્ઠાપેત્વા ચાતુદ્દસિ દિવસે વિહારં ગન્ત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘં સન્નિપાતેસિ, સન્નિપત્તિ ભિક્ખૂ તિંસ સહસ્સાનિ અહેસું રાજા ભિક્ખુસઙ્ઘં વણ્દિત્વા એવમાહ. ધાતુગબ્ભે મયા કત્તબ્બકમ્મં નિટ્ઠાપિતં, સ્વે આસાળભિમુપોસથ દિવસે ઉત્તરસાળ્હ નક્ખત્તેન ધાતુનિધાનં ભવિસ્સતિ ધાતુયો જનાથ ભન્તેતિ ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ ભારં કત્વા નગરમેવાગઞ્જિ.

અથ ભિક્ખુસઙ્ઘો ધાતુ આહરણકં ભિક્ખું ગવેસન્તો પૂજા પરિવેણ વાસિકં સોળસ વસ્સુદ્દેસિકં છળભિઞ્ઞં સોણુત્તરં નામ સામણેરં દિસ્વા તં પક્કોસાપેત્વા આવુસો સોણુત્તર રાજા ધાતુગબ્ભં નિટ્ઠાપેત્વા ધાતુ આભરણં ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ ભારમકાસિ. તસ્મા તયા ધાતુયો આહરિતબ્બાતિ આહરામિ ભન્તે ધાતુયો કુતો લચ્છામીતિ પુચ્છિ તસ્સ ભિક્ખુસઙ્ઘો એવમાહ. આવુસો સોણુત્તર તતાગતો મરણમઞ્ચે નિપન્નો સક્કં દેવરાજાનં આમન્તેત્વા મય્હં અટ્ઠદોણપ્પમાણેસુ સારીરિક ધાતુસુ એકં દોણં કોળિયરાજુહિ સક્કતં, અનાગતે તમ્બપણ્ણિ દીપે મહાચેતિયે પતિટ્ઠહિસ્સતીતિ આહ.

અથ ભગવતિ પરિનિબ્બુતે દોણ બ્રાહ્મણો ધાતુયો અટ્ઠ કોટ્ઠાસે કત્વા અટ્ઠન્નં નગરવાસીનં અદાસિ તે અત્તનો અત્તનો નગરે ચેતિયં કારેત્વા પરિહરિંસુ તેસુ રામગામે કોળિયેહિ કતચેતિયે મહોઘેન ભિન્ને ધાતુકરણ્ડકો સમુદ્દં પવિસિત્વા રતનવાલુકા પિટ્ઠે છબ્બણ્ણરંસિ સમાકિણ્ણો અટ્ઠાસિ.

નાગા દિસ્વા મઞ્જેરિક નાગ ભવનં ગન્ત્વા મહાકાળ નાગ રઞ્ઞો આરોચેસું સો દસકોટિ નાગ સહસ્સ પરિવુતો આગન્ત્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા સુવણ્ણ-પવાળ-મિણિ-રજતધજે ઉસ્સાપેત્વા પઞ્ચઙ્ગિક તુરિય પગ્ગહીત નાનાવિધ નાગ નાટકાનં મજ્ઝહતો ધાકુકરણ્ડં મણિચઙ્ગોટકે ઠપેત્વા સીસેનાદાય મહાસક્કાર સમ્માનં કરોન્તો નાગભવનં નેત્વા છન્નવુતિ કોટિધને પૂજેત્વા સબ્બરતનેહિ ચેતિયઞ્ચ ચેતિયઘરઞ્ચ માપેત્વા ધાતુયો પરિહરતિ. મહાકસ્સપત્થેરો અજાતસત્તુનો ધાતુનિધાનં કરોન્તો રામગામે ધાતુયો ઠપેત્વા સેસ ધાતુયો આહરિત્વા અદાસિ રાજા રામગામે ધાતુયો કસ્મા નાહટાતિ પુચ્છિ.

થેરો મહારાજ તાસં અન્તરાયો નત્થિ અનાગતે તમ્બપણ્ણિદીપે મહાચેતિયે પતિટ્ઠહિસ્સન્તીતિ આહ. અસોકો ધમ્મરાજાપિ ધાતુનિધાનં ઉગ્ઘાટેત્વા ઓલોકેન્તો અટ્ઠમં ધાતુદોણં અદિસ્વા અપરં ધાતું દોણં કત્થ ભન્તેતિ પુચ્છિ મહારાજ તં કોળિયેહિ ગઙ્ગાતીરે કત ચેતિયે પતિટ્ઠિતં, મહોઘેન ચેતિયે ભિન્ને મહાસમુદ્દં પાવિસિ.

તં નાગા દિસ્વા અત્તનો નાગભવનં નેત્વા પરિહરન્તીતિ ખીણાસવા આહંસુ રાજા નાગભવનં નામ મમ આણાપવત્તનટ્ઠાનં, તમ્પિ આહરામિ ભન્તેતિ આહ. મહારાજ તા ધાતુયો અનાગતે તમ્બપણ્ણિદીપે મહાચેતિયે પતિટ્ઠહિસ્સન્તિતિ નિવારેસું. તસ્મા ત્વં મઞ્છેરિક નાગ ભવનં ગન્ત્વા તં પવત્તિં નાગ રઞ્ઞો નિવેદેત્વા ધાતુયો આહર, સ્વે ધાતુ નિધાનં ભવિસ્સતીતિ. સોણુત્તરો સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિત્વા અત્તનો પરિવેણં અગમાસિ.

રાજાપિ નગરં અન્ત્વા નગરે ભેરિં ચરાપેસિ- સ્વે ધાતુનિધાનં ભવિસ્સતિ નાગરા અત્તનો અત્તનો વિભવાનુરૂપેન અલઙ્કરિત્વા ગણ્ધમાલાદીનિ ગહેત્વા મહાચેતિયઙ્ગણં ઓતરન્તુતિ. સક્કોપિ વિસ્સકમ્મં આણાપેસિ- સ્વે મહાચેતિયે ધાતુનિધાનં ભવિસ્સતિ. સકલ તમ્પપણ્ણિદીપં અલઙ્કરોહીતિ. સો પુનદિવસે એકૂનયોજનસતિકં

તમ્બપણ્ણિદીપં કસીણમણ્ડલં વિય સમં કત્વા રજતપટ્ટસદિસં વાલુકાકિણ્ણંપઞ્ચવણ્ણપુપ્ફસમાકૂલં કત્વા સમન્તતો પુણ્ણઘટપન્તિયો ઠપાપેત્વા સાણીહિ પરિક્ખિપિત્વા ઉપરિ ચેલવિતાનં બણ્ધિત્વા પથવિતલે થલપદુમાનિ આકાસે ઓલમ્બક પદુમાનિ દસ્સેત્વા અલઙ્કત દેવસભં વિય સજ્જેસિ. મહાસમુદ્દઞ્ચ સન્નિસિન્નં પઞ્ચવિધ પદુમસઞ્ચન્નં અકાસિ.

ધાતુ આનુભાવેન સકલ ચક્કવાળં ગબ્ભોક્કમનાભિસમ્બોધિકાલાદિસુ વિય સજ્જિતં અહોસિ નાગરાપ નગર વીથિયો સમ્મજ્જિત્વા મુત્તાફલ સદિસં વાલુકં ઓકિરિત્વા લાજપઞ્ચમક પુપ્ફાનિ સમોકિરિત્વા નાનાવિરાગ ધજપટાકાયો ઉસ્સાપેત્વા સુવણ્ણઘટ કદલિતોરણ માલગધિકાદીહિ અલઙ્કરિત્વા નગરં સજ્જેસુ. રાજા નગરસ્સ ચતુસુ દ્વારેસુ અનાથાનં મનુસ્સાનં પરિભોત્થાય નાનાપ્પકાર ખાદનીય ભોજનીય ગણ્ધમાલ વત્થાભરણ પઞ્ચવિધિ મુધવાસ સહિત તામ્બુલાનિ ચ ઠપાપેસિ.

અથ રાજા સબ્બાભરણ વિભૂસિતો કુમુદ પન્નવણ્ણ ચતુસિણ્ધવયુત્ત રથવરમારુય્હ અલઙ્કતં કણ્ડુલં હત્થિં પુરતો કત્વા સુવણ્ણચઙ્ગોટકં સીસે કત્વા સેતચ્છત્તસ્સ હેટ્ઠા અટ્ઠાસિ. તસ્મિં ખણે સક્કં દેવરાજાનં દેવચ્છરા વિય નાનાભરણવિભૂસિતા દેવકઞ્ઞુપમા અનેક સહસ્સ નાટકિત્થિયો ચેવ દસમહાયોધા ચ ચતુરઙ્ગિની સેના ચ રાજાનં પરિવારેસું.

તથા અટ્ઠુત્તર સહસ્સ ઇત્થિયો ચ પુણ્ણઘટે ગરહત્વા પરિવારેસું. અટ્ઠુત્તર સહસ્સ અટ્ઠુત્તર સરસ્સપ્પમાણેચેવ પુરિસા ચેવ ઇત્થિયો ચ પુપ્ફસમુગ્ગાનિ દણ્ડદીપિકા નાનાવણ્ણ ધજે ચ ગહેત્વા પરિવારેસું. એવં રાજા મહન્તેન રાજાનુભાવેન નણ્દનવનં નિક્ખન્ત દેવરાજા વિય નિક્ખમિ. તદા નાનાવિધ તુરિય ઘોસેહિ ચેવ હત્થસ્સ રથ સદ્દેહિ ચ મહાપથવિભિજ્જનાકારપ્પત્તા વિય અહોસિ.

તસ્મિં ખણે સોણુત્તરો અત્તનો પરિવેણેચેવ નિસિન્નો તુરિય ઘોસેન રઞ્ઞો નિક્ખન્તભાવં ઞત્વા અભિઞ્ઞાપાદકં ચતુત્થજ્ઝાનં સમાપજ્જિત્વા અધિટ્ઠયા પથવિયં નિમુજ્જિત્વા મઞ્જેરિક નાગભવને મહાકાળાનાગરઞ્ઞો પુરતો પાતુરહોસિ. નાગરાજા સોણુત્તરં દિસ્વા ઉટ્ઠાયાસના અભિવાદેત્વા ગણ્ધોદકેન પાદે ધોવિત્વા વણ્ણ ગણ્ધ સમ્પન્ન કુસુમેહિ પૂજેત્વા એકામન્તં નિસીદિત્વા કુતો આગતત્થ ભન્તેતિ પુચ્છિ તમ્બપણ્ણિ દીપતો આગતમ્હાહિ વુત્તે કિમત્થાયાતિ પુચ્છિ.

મહારાજ તમ્બપણ્ણિદીપે દુટ્ઠગામણિ અભય મહારાજા મહા ચેતિયં કારેન્તો ધાતુયો ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ ભારમકાસિ. મહાવિહારે તિંસમત્તાનિ ભિક્ખુસહસ્સાનિ સન્નિપતિત્વા મહાથૂપત્થાય ઠપિતધાતુયો મહાકાળ નાગ રઞ્ઞો સન્તિકે ઠિતા, તસ્સ તં પવત્તિં કથેત્વા ધાતુયો આહરાતિ મં પેસેસું, તસ્મા ઇધાગતોમ્હીતિ આહ.

તં સુત્વા નાગરાજા પબ્બતેન વિય અજ્ઝોત્થટો મહન્તેન મદામનસ્સેન અભિભૂતો એવં ચિન્તેસિ મયં પન ઇમા ધાતુયો પૂજેત્વા અપાયતો મુઞ્ચિત્વા સગ્ગે નિબ્બત્તિસ્સમાતિ અમઞ્ઞિમ્હ. અયં પન ભિક્ખુ મહિદ્ધિકો મહાનુભાવો, સચે ઇમા ધાતુયો ઇમસ્મિં ઠાને ઠિતો ભવેય્યું, અમ્હે અભિભવિત્વાપિ ગણ્હિતું સક્કુણેય્ય. ધાતુયો અપનેતું વટ્ટતીતિ ચિન્તેત્વા પરિસં ઓલોકેન્તો પરિસ પરિયન્તે ઠિતં વાસુલદત્તં નામ અત્તનો ભાગિનેય્યં દિસ્વા તસ્સ સઞ્ઞમદાસિ સો માતુલસ્સ અધિપ્પાયં ઞત્વા ચેતિયઘરં ગન્ત્વા ધાતુકરણ્ડકં આદાય ગિલિત્વા સિનેરુપબ્બત પાદમૂલં ગન્ત્વા-

યોજનસતામાવટ્ટં દીઘં તિસત યોજનં,
ફણાનેકસહસ્સાનિ-માપિસિત્વા મહિદ્ધિકો,
સિનેરુ પાદમૂલમ્હિ-ધુમાયન્તો ચ પજ્જલં,
આભુજિત્વાન સો ભોગે-નિપજ્જિ વાલુકાતલે;

''અનેકાનિ સહસ્સાનિ-અત્તના સદિસે અહિ,
માપયિત્વા સયાપેસિ-સમન્તા પરિવારિતે,
બહૂ દેવા ચ નાગા ચ-ઓસરિંસુ તહિં તદા,
યુદ્ધં ઉભિન્નં નાગાનં-સસ્સિસ્સામ મયં ઇતિ;''

તતો નાગરાજા ભાગિનેય્યેન ધાતુયો અપનીતભાવં ઞત્વા એવમાહ- મમ સન્તિકે ધાતુયો નત્થિ, તુમ્હે ઇધ પપઞ્ચં અકત્વા સીઘં ગન્ત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ તં પવત્તિં આરોચેથ ભિક્ખુસઙ્ઘો અઞ્ઞતો ધાતું પરિયેસિસ્સતીતિ સામણેરો આદિતે પટ્ઠાય ધાતુ આગમનં વત્વા ધાતુયો તવ સન્તિકેયેવ, પપઞ્ચં અકત્વા દેહીતિ ચોદેસિ.

તતો નાગરાજા સામણેરેન મૂલમ્હિ ગહિતભાવં ઞત્વા યેન કેનચિ પરિયાયેન ધાતુયો અદત્વાવ પેસિતું વટ્ટતીતિ ચિન્તેત્વા સામણેરં ધાતુઘરં નેત્વા ચેતિયઞ્ચ ચેતિયઘરઞ્ચ દસ્સેસિ. તં પન ચેતિયઞ્ચ ચેતિયઘરઞ્ચ સબ્બરતનમયમેવ અહોસિ.

વુત્તઞ્હેતં મહાવંસે

''અનેકધા અનેકેહિ રતનેહિ સુસઙ્ખતં,
ચેતિયં ચેતિયઘરં-પસ્સ ભિક્ખુ સુનિમ્મિત''ન્તિ;

દસ્સેત્વા ચ પન ચેતિયઘરતો ઓરુય્હ અદ્ધચણ્દકપાસાણે પવાળપદુમમ્હિ ઠત્વા ઇમસ્સ ચેતિયસ્સ ચેતિયઘરસ્સ ચ અગ્ઘં કરોહિ ભન્તેતિ આહ સામણેરો ન સક્કોમ મહારાજ અગ્ઘં કાતું, સકલેપિ તમ્ભપણ્ણિદીપે રતનાનિ ઇમં અદ્ધચણ્દક પાસાણં નાગ્ઘતીતિ આહ.

નાગરાજા એવં સન્તે મહાસક્કારટ્ઠાનતો અપ્પસક્કારટ્ઠાનં ધાતૂનં નયનં અયુત્તં નનુ ભિક્ખૂતિ આહ. સામણેરો એવમાહમહારાજ બુદ્ધા નામ ધમ્મગરુકા, ન આમિસ ગરુકં, તુમ્હેસુ ચક્કવાળપ્પમાણં રતનઘરં માપેત્વા સબ્બરતનસ્સ પૂરેત્વા ધાતુયો પરિહરન્તેસુપિ એકનાગોપિ ધમ્માભિસમયં કાતું સમત્થો નામ નત્થિ યસ્મા-

''સચ્ચાભિસમયો નાગ-તુમ્હાકમ્પિ ન વિજ્જતિ. સચ્ચાભિસમયટ્ઠાનં-નેતું યુત્તઞ્હિ ધાતુયો. સંસારદુક્ખમોક્ખાય-ઉપ્પજ્જન્ત તથાગતા, બુદ્ધસ્સ વેત્થાદીપ્પાયો-તેન નેસ્સામિ ધાતુયો. ધાતુનિધાનં અજ્જેવ-સો હિ રાજા કરિસ્સતિ.

તસ્મા પપઞ્ચમકરિત્વા-લહું મે દેહિ ધાતુયે''તિ-આહ. એવં વુત્તે નાગરાજા અપ્પટિહાનો યુત્વા અત્તનો ભાગિનેય્યેન ધાતુયો ગોપિતોતિ મઞ્ઞમાનો એવમાહ. તુમ્હે ભન્તે ચેતિયે ધાતૂનં અત્થિભાવં વા નત્થિભાવં વા અજાનન્તા દેહિ દેહીતિ વદથ. અહં નત્થીતિ વદામિ. સચે પસ્સથ ગહેત્વા ગચ્છથાતિ. ગણ્હામિ મહારાજાતિ, ગણ્હ ભિક્ખૂતિ. ગણ્હામિ મહારાજાતિ, ગણ્હ ભિક્ખૂતિ તિક્ખત્તું પટિઞ્ઞં ગહેત્વા.

''સુખુમં કરં માપયિત્વા-થિક્ખૂ તત્ર ઠિતોચ સો,
ભાગિનેય્યસ્સ વદને-હત્થમ્પક્ખિપ્પ તાવદે,
ધાતુકરણ્ડમદાય-તિટ્ઠ નાગાતિ ભાસિહ,
નિમુજ્જિત્વા પથવિયં-પરિવેણમ્હિ ઉટ્ઠહિ;''

તદા સામણેરસ્સ નાગેન સદ્ધિં યુદ્ધં પસ્સિસ્સામાતિ સમાગતા દેવ-નાગ પરિસાપ ભિક્ખુનાગસ્સ વિજયં દિસ્વા હટ્ઠા પમોદિતો ધાતુયો પૂજયન્તાવ તેનેવ સહ આગમું, નાગરાજા સામણેરસ્સ ગત કાલે ભિક્ખું વઞ્ચેત્વા પેસિતોમ્હીતિ હટ્ઠતુટ્ઠો ધાતુયો ગહેત્વા આગમત્થાય ભાગિનેય્યસ્સ સાસનં પેસેસિ.

''ભાગિનેય્યો'થ કુચ્છિમ્હિ-અપસ્સિત્વા કરણ્ડકં,
પરિદેવમાનો આગન્ત્વા-માતુલસ્સ નિવેદયિ;
તદા સો નાગરાજાપિ-વઞ્ચિતમ્હ મયં ઇતિ,
પરિદેવિ નાગા સબ્બેપિ-પરિદેવિંસુ પિણ્ડિતા;''

તતો નાગભવને સબ્બે નાગા સમાગન્ત્વા કેસે મુઞ્ચિત્વા ઉભોહિ હત્થેહિ હદયે ગહેત્વા નીલુપ્પલ સદિસેહિ નેત્તેહિ વિલીન સોકમિવ અસ્સુધારં પવત્તયમાના-

''પરિદેવમાના આગન્ત્વા-નાગા સઙ્ઘસ્સ સન્તિકે,
બહુધા પરિદેવિંસ-ધાતાહરણ દુક્ખિતા''તિ;

પરિદેવિત્વા ચ ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ એવમાહંસુ- ભન્તે કસ્સચિ પીળં અકત્વા અમ્હાકં પુઞ્ઞાનુભાવેન લભિત્વા ચીરપરિહટ ધાતુયો કસ્મા અનવસેસં કત્વા અહરાપેથ અમ્હાકં સગ્ગમોક્ખન્તરાયં કરોથાતિ.

'તેસં સઙ્ઘો'નુકમ્પાય-થોકં ધાતુમદાપયિ,
તે તેન તુટ્ઠા ગન્ત્વાન-પૂજાભણ્ડાનિ આહરું;

તતો સક્કો દેવાનમિણ્દો વિસ્સકમ્મં આમન્તેત્વા સામણેરસ્સ ઉટ્ઠિતટ્ઠાને સત્તરતનમયં મણ્ડપં માપેહીતિ આહ. સો તસ્મિંયેવ ખણે મણ્ડપં માપેસિ અથ સક્કો દ્વીસુ દેવલોકેસુ દેવપરિસાય પરિવુતો સુવણ્ણચઙ્ગોટકેન સદ્ધિં રતન પલ્લઙ્કમાદાય આગન્ત્વા તસ્મિં મણ્ડપે પતિટ્ઠાપેત્વા સામણેરસ્સ હત્થતો ધાતુકરણ્ડકં ગહેત્વા તસ્મિં પલ્લઙ્કે પતિટ્ઠાપેસિ. તદા-

'બ્રહ્મા છત્તમધારેસિ-સન્તુસિતો વાલવિજનિં,
મણિતાલવણ્ટં સુયામો-સક્કો સઙ્ખન્તુ સોદકં;

ચત્તારો તુ મહારાજ-અટ્ઠંસુ ખગ્ગપાણિનો,
સમુગ્ગહત્થા દ્વત્તિંસા-દેવપુત્તા મહિદ્ધિકા;

પારિચ્છત્તક પુપ્ફેહિ પૂજયન્તા તહિં ઠિતા,
કુમારિયોપિ દ્વત્તિંસા-દણ્ડિદીપધરા ઠિતા;

પલાપેત્વા દુટ્ઠયક્ખે-યક્ખસેનાપતિ પન
અટ્ઠવીસતિ અટ્ઠંસુ-આરક્ખં કુરુમાનકા;

વીણં વાદયમાનોવ-અટ્ઠા પઞ્ચસિખો તહિં,
રઙ્ગભૂમિં માપયિત્વા-તિમ્બરૂ તુરિયઘોસવા;

અનેકા દેવપુત્તા ચ-સાધુગીતપ્પયોજકા,
મહાકાલો નાગરાજા-થૂયમાનો અનેકધા;

દિબ્બતુરિયાનિ વજ્જન્તિ-દિબ્બસઙ્ગિતિ વત્તતિ,
દિબ્બગણ્ધા ચ વસ્સાનિ-વસ્સાપેન્તિ ચ દેવતા;

તદા ઇણ્દગુત્તત્થેરો મારસ્સ પટિબાહનત્થાય ચક્કવાળપરિયન્તં કત્વા આકાસે લોહછત્તં માપેસિ. પઞ્ચનિકાયિક થેરા ધાતુયો પરિવારેત્વા પઞ્ચસુ ઠાનેસુ નિસીદિત્વા ગણસજ્ઝાયમકંસુ. તસ્મિં કાલે રાજા તં ઠનં આગન્ત્વા સિસતો સુવણ્ણ ચઙ્ગોટકં ઓતારેત્વા ધાતુ ચઙ્ગોટકં અત્તનો ચઙ્ગોટકે ઠપેત્વા પલ્લઙ્કે પતિટ્ઠાપેત્વા ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વા પઞ્ચપતિટ્ઠિતેન વણ્દિત્વા સિરસિ અઞ્જલિં પગ્ગય્હ અક્ખીનિ ઉમ્મીલેત્વા ઓલોકેન્તો અટ્ઠાસિ. તસ્મિં ખણે ધાતુમત્થકે સેતચ્છત્તં દિસ્સતિ છત્તગાહક બ્રહ્મા ન દિસ્સતિ. તથા તાલવણ્ટ વિજનિ આદયો દિસ્સન્તિ ગાહકા ન દિસ્સન્તિ દિબ્બતુરિયઘોસ સઙ્ગિતિયો સુય્યન્તિ ગણ્ધબ્બ દેવતા ન દિસ્સન્તિ. રાજા એતં અચ્છરિયં દિસ્વા ઇણ્દગુત્તત્થેરં એવમાહ-દેવતા દિબ્બછત્તેન પૂજેસું અહં માનુસ કચ્છત્તેન પૂજેમિ ભન્નેતિ. થેરો યુત્તં મહારાજાતિ આહ. રાજા અત્તનો સુવણ્ણપિણ્ડિકે સેતચ્છત્તેન પૂજેત્વા સુવણ્ણભિંકારં ગહેત્વા અભિસેકોદકં દત્વા તં દિવસં સકલતમ્બપણ્ણિ દીપે રજ્જં અદાસિ.

તતો સબ્બતુરિયાનિ પગ્ગણ્હિંસુ, ગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેત્વ મહન્તં સક્કારમકંસુ પુન રાજા થેરં પુચ્છિ - અમ્હાકં સત્થા દિબ્બમાનુસકાનિ દ્વે છત્તાનિ ધારેસિ ભન્તે. ન દ્વે છત્તાનિ તીણિ છત્તાનિ મહારાજાતિ. અગ્ગં છત્તં નપસ્સામિ ભન્નેતિ. સીલપતિટ્ઠં સમાધિદણ્ડકં ઇણ્દ્રિયસલાકં બલમાલં મગ્ગફલપત્ત સચ્છન્નં વિમુત્તિવરસેતચ્છત્તં ઉસ્સાપેત્વા ઞાણાભિસેકમ્પત્તો ધમ્મરતન ચક્કં પવત્તેત્વા દસસહસ્સ ચક્કવાળેસુ બુદ્ધરજ્જં હત્થગતં કત્વા રજ્જં કારેસીતિ રાજા તીણિચ્છત્ત ધારકસ્સ સત્થુનો તિક્ખત્તું રજ્જં દમ્મીતિ તિક્ખત્તું ધાતુયો રજ્જેન પૂજેસિ.

તતો રાજા દેવમનુસ્સેસુ દિબ્બગણ્ધમાલાદીહિ પૂજેન્તેસુ અનેકેસુ તુરિયઘોસ સઙ્ગિતેસુ વત્તમાનેસુ ધાતુકરણ્ડકં સીસેનાદાય રતનમણ્ડપતો નિક્ખમિત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘ પરિવુતો મહાચેતિયં પદક્ખિણં કત્વા પાચીનદ્વારેનારુય્હ ધાતુગબ્ભં ઓતરિ. તતો મહાચેતિયં પરિવારેત્વા છન્નવુતિ કોટિપ્પમાણ અરહન્તો અટ્ઠંસુ.

રાજા સીસતો ધાતુકરણ્ડકં ઓતારેત્વા મહારહે સયનપિટ્ઠે ઠપેસ્સામીતિ ચિન્તેસિ તસ્મિં ખણે ધાતુકરણ્ડકો રઞ્ઞો સીસતો સત્ત તાલપ્પમાણે ઠાને ગન્ત્વા સયમેવ વિચરિ ધાતુયો આકાસમુગ્ગન્ત્વા દ્વત્તિંસ મહા પુરિસલક્ખણ અસિતિ અનુબ્યઞ્જના બ્યામપ્પભા પતિમણ્ડિતં કેતુમાલોપ સોભિતં નિલ-પીત-લોહિતાદિ ભેદ વિચિત્ર રંસિજાલા સમુજ્જલં બુદ્ધવેસં ગહેત્વા ગણ્ડમ્બમૂલે યમક પાટિહારિયં સદિસ યમક પાટિહારિયં અકંસુ. તં ધાતુપાટિહારિયં દિસ્વા પસીદિત્વા અરહત્તમ્પત્તા દેવમનુસ્સા દ્વાદસકોટિયો અહેસું. સેસફલત્તયં પત્તા

ગણનપથમતીતા અહેસું. એવં ધાતુયો અનેકધા પાટિહારિયં દસ્સેત્વા બુદ્ધવેસં વિસ્સજ્જેત્વા કરણ્ડકં પવિસિત્વા તેન સદ્ધિં ઓતરિત્વા રઞ્ઞો સીસે પતિટ્ઠહિંસુ.

રાજા અમતેન વિય અભિસિત્તો સફલં મનુસ્સત્ત પટિલાભં મઞ્ઞમાનો ઉભોહિ હત્થેહિ ધાતુકરણ્ડકં ગહેત્વા નાટક પરિવુતો અલઙ્કત સયન સમીપં ગન્ત્વા ધાતુચઙ્ગોટકં રતનપલ્લઙ્કે ઠપેત્વા ગણ્ધવાસિતોદકેન હત્થે ધોવિત્વા વતુજાતિય ગણ્ધેન ઉબ્બટ્ટેત્વા રતનકરણ્ડકં વિચરિત્વા ધાતુયો ગહેત્વા એવં ચિન્તેસિ.

‘‘અનાકુલા કેહિચિપિ યદિ હેસ્સસ્તિ ધાતુયો,
જનસ્સ સરણં હુત્વા યદિ ઠસ્સન્તિ ધાતુયો;

સત્થુનિપન્ના કારેન પરિનિબ્બાન મઞ્ચકે,
નિપજ્જન્તુ સુપઞ્ઞત્તે-સયનમ્હિ મહારહે’’તિ;

એવં ચિન્તેત્વા પન વરસયનપિટ્ઠે ધાતુયો ઠપેસિ તસ્મિં ખણે ધાતુયો રઞ્ઞા ચિન્તિત નિયામેનેવ મહારહે સયને બુદ્ધવેસેન સયિંસુ.

‘‘આસાળહિ સુક્કપક્ખસ્સ પન્નરસ ઉપોસથે,
ઉત્તરાસાળ્હ નક્ખત્તે એવં ધાતુ પતિટ્ઠિતા;

સહ ધાતુ પતિટ્ઠાના અકમ્પિત્થ મહામહી, પાટિહીરાનિ નેકાનિ પવત્તિંસુ અનેકધા.’’

તદહિ ઉદકપરિયન્તં કત્વા અયં મહાપથવી સઙ્કમ્પિ સમ્પકમ્પિ સમ્પવેધિ, મહાસમુદ્દો સઙ્ખુભિ, આકાસે વિજ્જુલ્લતા નિચ્છરિંસુ. ખણિકવસ્સં વસ્સિ, છ દેવલોકા એકકોલાહલ મહોસિ રાજા એતં અચ્છરિયં દિસ્વા પસન્નો અત્તનો કઞ્ચન માલિક સેતચ્છત્તેન ધાતુયો પૂજેત્વા તમ્બપણ્ણિદિપે રજ્જં સત્તાહં દત્વા તિંસ સતસહસ્સગ્ઘનકં અલઙ્કાર ભણ્ડં ઓમુઞ્ચિત્વા પૂજેસિ. તથા સબ્બાપિ નાટકિત્થિયો અમચ્ચા સેસ મહાજનો દેવા ચ સબ્બાભરણાનિ પૂજેસું તસ્મા-

તિટ્ઠન્તં સુગતં તિલોકમહિતં યો પૂજયે સાદરં,
યો વા સાસપ બીજમત્તમ્પિ તં ધાતું નરો પૂજયે;

તેસં પુઞ્ઞફલં સમાનમીતિ તં ચિત્તપ્પસાદે સમે,
ઞત્વા તં પરિનિબ્બુતેપિ સુગતે ધાતું બુધો પૂજયે’તિ;

તતો રાજા ચીવરવત્થાનિ ચેવ ગુળ-સપ્પિ આદિ ભેસજ્જાનિ ચ સઙ્ઘસ્સ દત્વા સબ્બરત્તિં ગણસજ્ઝાયં કારેસિ પુન દિવસે નગરે ભેરિં ચરાપેસિ મહાજનો ઇમં સત્તાહં ગણ્ધમાલાદીનિ આદિય ગન્ત્વા ધાતુયો વણ્દતૂતિ ઇણ્દગુત્તત્થેરોપિ સકલ તમ્બપણ્ણિ દીપે મનુસ્સા ધાતુયો વણ્દિતુકામા, તં ખણંયેવ આગન્ત્વા વણ્દિત્વા યથાટ્ઠાનં ગચ્છન્તૂતિ અધિટ્ઠાસિ.

તે તથેવ ધાતુયો વણ્દિત્વા ગમિંસુ રાજા સત્તાહં સઙ્ઘસ્સ મહાદાનં પવત્તેત્વા સત્તાહસ્સ અચ્ચયેન ધાતુગબ્ભે મયા કત્તબ્બકિચ્ચં નિટ્ઠાપિતં, ધાતુગબ્ભં પિદહથ ભન્તેતિ સઙ્ઘસ્સ આરોચેસિ. સઙ્ઘો ઉત્તરસુમન સામણેરે આમન્તેત્વા તુમ્હેહિ પુબ્બે આહટ મેદવણ્ણ પાસાણેન ધાતુ ગબ્ભં પિદહથાતિ આહ. તે સાધૂતિ સમ્પટિચ્છિત્વા ધાતુગબ્ભં પિદહિંસુ.

તતો ખીણાસવા ધાતુગબ્ભે ગણ્ધા મા સુસન્તુ માલા મા મિલાયન્તુ. દીપા મા નિબ્બાયન્તુ રતનાનિ મા વિવણ્ણાનિ હોન્તુ પૂજનીયભણ્ડાનિ મા નસ્સન્તુ. મેદવણ્ણ પાસાણા સણ્ધિયન્તુ, પચ્ચત્થિકાનં ઓકાસો મા હોતૂતિ અધિટ્ઠહિંસુ.

એવં રાજા ધાતુ નિધાપેત્વા પુન નગરે ભેરિં ચરાપેસિ મહા ચેતિયે ધાતું નિધાપેત્વા ધાતું આહરિત્વા નિધાનં કરોન્તૂતિ. મહાજનો અત્તનો અત્તનો બલાનુરૂપેન સુવણ્ણ રજતાદિ કરણ્ડે કારાપેત્વા તત્થ ધાતુયો પતિટ્ઠાપેત્વા ધાતુનિધાનસ્સુપરિ મેદવણ્ણ પાસાણ પિટ્ઠિયં નિદહિંસુ. સબ્બેહિ સન્નિહિત ધાતુયો સહસ્સમત્તા અહેસુન્તિ.

ઇતિ સાધુજન મનોપસાદનત્થાય કતે થૂપવંસે ધાતુનિધાન કથા નિટ્ઠિતા.

૨૪. તતો રાજા તં સબ્બં પિદહેત્વા ચેતિયં કરોન્તો ઉદરેન સદ્ધિં ચતુરસ્સ કોટ્ઠકં નિટ્ઠાપેસિ અથ છત્તકમ્મે સુધાકમ્મે ચ અનિટ્ઠિતેયેવ મારણન્તિક રોગેન ગિલાનો હુત્વા દીઘવાપિતો કનિટ્ઠભાતરં પક્કોસાપેત્વા ચેતિયે અનિટ્ઠિતં છત્તકમ્મં સુધાકમ્મઞ્ચ સીઘં નિટ્ઠાપેત્વા મં તોસેહિ તાતાતિ આહ. સો રઞ્ઞો દુબ્બલભાવં ઞત્વા અન્તરે અનિટ્ઠિતકમ્મં કાતું ન સક્કાતિ સુદ્ધવત્થેહિ કઞ્ચુકં કારેત્વા ચેતિયે પટિમુઞ્ચાપેત્વા ચિત્તકારેહિ કઞ્ચુક મત્થકે વેદિકા ચ પુણ્ણઘટ પઞ્ચઙ્ગુલિ પન્તિયો ચ કારાપેસિ.

નળકારેહિ વેળુમય છત્તં કારેત્વા ખરપત્તમયે ચણ્દસૂરિયમણ્ડલે મુદ્ધનિ વેદિકા કારેત્વા લાખાકુકુટ્ઠકેહિ તં વિચિત્તં કત્વા થૂપકમ્મં નિટ્ઠિતન્તિ રઞ્ઞો અરોચેસિ રાજા તેન હિ મં મહાચેતિયં દસ્સેહીતિ વત્વા સિવિકાય નિપજ્જિત્વા ચેતિયા પદક્ખિણં કત્વા દક્ખિણદ્વારે ભૂમિસયનં પઞ્ઞાપેત્વા તત્થ નિપન્નો દક્ખિણેન પસ્સેન સયિત્વા મહાથૂપં વામપસ્સેન સયિત્વા લોહપાસાદં ઓલોકેન્તો પસન્ન ચિત્તો અહોસિ. તદા રઞ્ઞો સાસનસ્સ બહૂપકારભાવં સલ્લક્ખેત્વા ગિલાન પુચ્છનત્થાય તતો તતો આગતા ભિક્ખુ છન્નવુતિ કોટિયો રાજાનં પરિવારેત્વા અટ્ઠંસુ. તતો સઙ્ઘો વગ્ગ વગ્ગા હુત્વા ગણસજ્ઝાયં અકાસિ.

રાજા તસ્મિં સમાગમે થેરપુત્તાભયત્થેરં અદિસ્વા એવં ચિન્તેસિ. સો મયિ દમિળેહિ સદ્ધિં અટ્ઠવીસતિ મહાયુદ્ધે કયિરમાસે અપચ્ચોસકકિત્વા ઇદાનિ મરણયુદ્ધે વત્તમાણે મય્હં પરાજયં દિસ્વા મઞ્ઞે નાગચ્છતીતિ. તદા થેરો કરિણ્દ નદી સીસે પજ્જલિત પબ્બતે વસન્તો રઞ્ઞો પરિવિતક્કં ઞત્વા પઞ્ચસત ખીણાસવ પરિવુસેતા આકાસેનાગન્ત્વા રઞ્ઞો પુરતો પાતુરહોસિ.

રાજા થેરં દિસ્વા અત્તનો પુરતો નિસીદાપેત્વા એવમાહ ભન્તે તુમ્હેહિ સદ્ધિં દસમહા યોધે ગહેત્વા દમિળેહિ સદ્ધિં યુજ્ઝિં. ઇદાનિ એકકોવ મચ્ચૂના સદ્ધિં યુજ્ઝિતું આરભિં. મચ્ચુ સત્તુમ્પન પરાજેતું ન સક્કોમીતિ. તતો-

થેરપુત્તાભયત્થેરો મા ભાયિ મનુજાધિપ,
કિલેસ સત્તું અજિનિત્વા અજેય્યો મચ્ચૂસત્તુકો;

ઇતિ વત્વા એવં અનુસાસિ. મહારાજ સબ્બોયેવ લોક સન્નિવાસે જાતિયા અનુગતો, જરાય અનુસટો, વ્યાધિના અભિભૂતો, મરણેન અબ્ભાહતો. તેતાહ-

“યથાપિ સેલા વિપુલા-નહં આહચ્ચ પબ્બતા,
સમન્તા અનુપરિયેય્યું-નિપ્પોથેન્તા ચતુદ્દિસં;

એવં જરા ચ મચ્ચુ ચ-અધિવત્તન્તિ પાણિનો,
ખત્તિયો બ્રાહ્મણે વેસ્સે સુદ્દે ચણ્ડાલ પુક્કુસે,
ન કિઞ્ચિ પરિવજ્જેતિ-સબ્બમેવાભિમદ્દતિ;

ન તત્થ હત્થિનં ભૂમિ-ન રથાનં ન પત્તિયા,
ન ચાપિ મન્તયુદ્ધેન-સક્કા જેતું ધનેન વા”તિ;

તસ્મા ઇદં મરણં નામ મહાયસાનં મહાસમ્મતાદીનં મહા પુઞ્ઞાનં જોતિયાદીનં મહાથામાનં બલદેવાદીનં ઇદ્ધિમન્તાનં મહામોગ્ગલ્લાનાદીનં પઞ્ઞાવન્તાનં સારિપુત્તાદીનં સયમ્ભૂઞાણેન અધિગત સચ્ચાનં, પચ્ચેકબુદ્ધાનં સબ્બગુણસમન્નાગતાનં સમ્માસમ્બુદ્ધાનમ્પિ ઉપરિ નિરાસઙ્કમેવ પતતિ કિમઙ્ગપનઞ્ઞેસુ સત્તેસુ.

તસ્મા-

મહાયસા રાજવરા ગતા તે સબ્બે મહાસમ્મત આદયોપિ,
અનિચ્ચભાવં બલદેવ આદિ મહાબલા ચેવ તથા ગમિંસુ;

યે પુઞ્ઞવન્તાનિ ગતા પસિદ્ધિં મહદ્ધનં જોતિયમેણ્ડકાદી,
ઉપાવિસિં વચ્ચુમુખં સભોગા સબ્બેપિ તે રાહુમુખં સસીવ;

યો ઇદ્ધિમન્તેસુ તથાગતસ્સ પુત્તેસુસેટ્ઠો ઇતિ વિસ્સુતોપિ,
થેરો મહારાજસહેવ ઇદ્ધિબલેન સો મચ્ચુમુખં પવિટ્ઠો;

સબ્બેસુ સત્તેસુ જિનં ઠપેત્વા નેવત્થિ પઞ્ઞાય સમોપિ યેન,
સો ધમ્મસેનાપતિ સાવકોપિ ગતો મહારાજ અનિચ્ચતં’ચ;

સયમ્ભૂઞાણસ્સ બલેન સન્તિં ગતા મહારાજ સયમ્ભૂનોપિ,
સબ્બેપિ તે ઞાણબલૂપ પન્ના અનિચ્ચતં નેવ અતિક્કમિંસુ;

તિલોકનાથો પુરિસુત્તમો સો અનિચ્ચભાવં સમતિક્કમિત્વા,
નાસક્ખિ ગન્તું સુગતોપિ રાજ અઞ્ઞેસુ સત્તેસુ કથાવ નત્થિ;

તસ્મા મહારાજ ભવેસુ સત્તા સબ્બેપિ નાસું મરણા વિમુત્તા,
સબ્બમ્પિ સઙ્ખારગતં અનિચ્ચં દુક્ખં અનત્તાતિ વિચિન્તયસ્સુ;

“દુતિયે અત્તભાવેપિ ધમ્મચ્છણ્દો મહા હિ તે,
ઉપટ્ઠિતે દેવલોકે હિત્વા દિબ્બસુખં તુવં;

ઇધાગમ્મ બહું પુઞ્ઞં અકાસિ ચ અનેકધા,
કરણમ્પેક રજ્જસ્સ સાસનજ્જોતનાય તે;

મહા રાજ કતં પુઞ્ઞં યાવજ્જ દિવસા તયા,
સબ્બં અનુસ્સરેથેવ સુખં સજ્જુ ભવિસ્સતિ;

તં સુત્વા તુટ્ઠમાનસો રાજા ભન્તે તુમ્હે મચ્ચુયુદ્ધેપિ અપસ્સયાતિ વત્વા લદ્ધસ્સાસો પુઞ્ઞપોત્થકં વાચેતું આણાપેસિ લેખકો પુઞ્ઞપોત્થકં એવં વાચેસિ.

“એકૂનસતવિહારા મહારાજેન કારિતા,
એકૂનસતકોટીહિ વિહારો મરિચટ્ટિ ચ;

ઉત્તમો લોહપાસાદો તિંસકોટીહિ કારિતો,
મહાથૂપે અનગ્ઘાનિ કારિતા ચતુવીસતિ;

મહાથૂપમ્હિ સેસાનિ કરિતાનિ સુબુદ્ધિના,
કોટિસહસ્સં અગ્ઘન્તિ મહારાજ તયા પુન;

કોળમ્બ નામ મલેય અક્ખક્ખાયિક છાતકે,
કુણ્ડલાનિ મહગ્ઘાનિ દુવે દત્વાન ગણ્હિય;

ખીણાસવાનં પઞ્ચન્નં મહાથેરાનમુત્તમો,
દિન્નો પસન્નચિત્તેન કઙ્ગુ અમ્બિલ પિણ્ડકો;

ચૂળઙ્ગણિય યુદ્ધમ્હિ પરજ્જિત્વા પલાયતા,
કાલં ઘોસાપયિત્વાન આગતસ્સ વિહાયસા;

ખીણાસવસ્સ યતિનો અત્તાનમનપેક્ખિય,
દિન્નં સરક ભત્તન્તિ પુઞ્ઞપોત્થં અવાચયિ;

૨૫. તં સુત્વા રાજા તુસ્સિત્વા ઠપેહિ ઠપેહિ ભણેતિ વત્વા એવમાહ. મરિચવટ્ટિ વિહારમહસત્તાહે થૂપારમ્હસત્તાહે ચ ચાતુદ્દિસ ઉભતો સઙ્ઘસ્સ મહારહં મહાદાનં પવત્તેસિં. ચતુવીસતિ મહાવિસાખપૂજા કારેસિં તમ્બપણ્ણિદીપે મહાભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ તિક્ખત્તું ચીવરમદાસિં સત્ત સત્ત દીનાનિ લઙ્કા રજ્જં સાસનસ્સ પઞ્ચક્ખત્તું અદાસિં સપ્પિ સન્નિત્ત સુપરિસુદ્ધ વટ્ટિયા દ્વાદસઠાનેસુ, સત્તં દીપસહસ્સં જાલેસિં અટ્ઠારસ્સુ ઠાનેસુ ગિલાનાનં વેજ્જેહિ ભેસજ્જઞ્ચ ભત્તઞ્ચ નિચ્ચં દાપેસિ. ચતુચત્તાલીસ ઠાનેસુ તેલુલ્લોપકઞ્ચ અદાસિં. તત્તકેસુયેવ ઠાનેસુ ઘતપક્કજાલપૂવે ભત્તેન સદ્ધિં નિચ્ચં દાપેસિં.

માસે માસે અટ્ઠસુ ઉપોસથદિવસેસુ લઙ્કાદીપે સબ્બવિહારેસુ દીપતેલં દાપેસિં. આમિસ દાનતો ધમ્મદાનં મહન્તન્તિ સુત્વા હેટ્ઠં લોહપાસાદે ધમ્માસને નિસીદિત્વા મઙ્ગલ સુત્તં ઓસારેતું આરભિત્વાપિ સઙ્ઘ ગારવેન ઓસારેતું નાસક્ખિં. તતો પટ્ઠાય ધમ્મદેસકે સક્કરિત્વા સબ્બવિહારેસુ ધમ્મકથં કથાપેસિં એકેકસ્સ ધમ્મકથિકસ્સ નાળ નાળિપ્પમાણાનિ સપ્પિફાણિત સક્ખરાનિ ચતુરઙ્ગુલ મુટ્ઠિપ્પમાણં યટ્ઠિમધુકં સાટકદ્વયઞ્ચ માસસ્સ અટ્ઠસુ ઉપોસથ દિસેસુ દાપેસિં. એતં સબ્બમ્પિ ઇસ્સરિયે ઠત્વા દિન્નત્તા મમ ચિત્તં સ આરાધેતિ. જીવિતં પન અનપેક્ખિત્વા દુગ્ગતેન મયા દિન્નદાનદ્વયમેવ આરાધેતીતિ.

તં સુત્વા અભયત્થેરો મહારાજ પસાદનીયટ્ઠાનેયેવ પસાદં અકાસિ તં પન પિણ્ડપાતદ્વયં પરિસ્સ પીળં અકત્વા લદ્ધ ધમ્મિક પચ્ચયત્તા અત્તાનં અનવલોકેત્વા અસજ્જમાનેન દિન્નત્તા પટિગ્ગાહકાનં યાવદત્થં કત્વા દિન્નત્તા પીતિપામોજ્જંજનયિત્વા બલવ સદ્ધાય દિન્નત્તા દેય્યધમ્મસ્સ નિરવસેસં પરિભોગં ગતત્તાતિ ઇમેહિ પઞ્ચહિ કારણેહિ મહન્તત્તિ વત્વા મહારાજ કઙ્ગુ અમ્બિલિ પિણ્ડગાહકત્થેરેસુ મલિયમહાદેવત્થેરો સમન્તકૂટે પઞ્ચન્નં ભિક્ખુસતાનં દત્વા પરિભુઞ્જિ પથવિ ચાલનક ધમ્મગુત્તત્થેરો કલ્યાણીય વિહારે પઞ્ચન્નં ભિક્ખુસતાનં દત્વા પરિભુઞ્જિ.

તલઙ્ગરવાસી ધમ્મગુત્તત્થેરોપિ પિયઙ્ગુદીપે દ્વાદસન્નં ભિક્ખુસહસ્સાનં દત્વા પરિભુઞ્જિ. મઙ્ગણવાસી ચુળતિસ્સત્થેરો કેલાસકૂટે વિહારે સટ્ઠિસહસ્સાનં ભિક્ખૂનં દત્વા પરિભુઞ્જિ મહાભગ્ગત્થેરોપિ ઉક્કાનગર વિહારે સત્તસતાનં ભિક્ખૂનં દત્વા પરિભુઞ્જિ સરક ભત્તગાહકત્થેરો પન પિયઙ્ગુદીપે દ્વાદસન્નં ભિક્ખુસહસ્સાનં દત્વા પરિભોગમકાસીતિ વત્વા રઞ્ઞો ચિત્તં હાસેસિ.

રાજા ચિત્તં પસાદેત્વા એવમાહ-અહમ્ભન્તે ચતુવીસતિ વસ્સાનિ રજ્જં કારેન્તો ભિક્ખુસઙ્ઘસ્સ પહૂપકારો અહોસિં. કાયોપિ મે સઙ્ઘસ્સ ઉપકારકો હોતુ સઙ્ઘદાસસ્સ મે સરીરં મહાચેતિયસ્સ દસ્સનટ્ઠાને સઙ્ઘસ્સ કમ્મમાલકે ઝાપેથાતિ. તતો કનિટ્ઠં આમન્તેત્વા’તાત! તિસ્સ! મહાથૂપે અનિટ્ઠિતં કમ્મં સાધુકં નિટ્ઠાપેસિ. સાયં પાતો ચ મહાથૂપે પુપ્ફપૂજં કારેત્વા તિક્ખત્તું ઉપહારં કારેહિ. મયા ઠપિતં દાનવટ્ટં સબ્બં અપરિહાપેત્વા સઙ્ઘસ્સ કત્તબ્બકિચ્ચેસુ સદા અપ્પમત્તો હોહી’તિ અનુસાયિત્વા તુણ્હિ અહોસિ.

તસ્મિં ખણે ભિક્ખુ ગણસજ્ઝાયં આરભિંસુ દેવતા પન છદેવ લોકતો છ રથે ગહેત્વા આદાય પટિપાટિયા ઠપેત્વા મહારાજ અમ્હાકં દેવલોકો રમણીયો, અમ્હાકં દેવલોકો રમણીયોતિ વત્વા અત્તનો અત્તનો દેવલોકં આગમનત્થાય યાચિંસુ રાજા તેસં વચનં સુત્વા યાવાહં ધમ્મં સુણામિ- તાવ અધિવાસેથાતિ તે હત્થસઞ્ઞાય નિવારેસિ સઙ્ઘો ગણસજ્ઝાયં નિવારેસીતિ મઞ્ઞિત્વા સજ્ઝાયં ઠપાપેસિ.

રાજા કસ્મા ભન્તે ગણસજ્ઝાયં ઠપેથાતિ આહ. મહારાજ તયા હત્થસઞ્ઞાય નિવારિતત્તાતિ. ભન્તે તુમ્હાકં સઞ્ઞં નાદાસિં. દેવતા છદેવલોકતો છ રથે આનેત્વા અત્તનો અત્તનો દેવલોકં ગન્તું યાચન્તિ તસ્મા તેસં યાવાહં ધમ્મં સુણામિ તાવ આગમેથાતિ સઞ્ઞં અદાસિન્તિ તં સુત્વા કેચિ અયં રાજા મરણભયભિતો વિપ્પલપતિ, મરણતો અભાયનક સત્તો નામ નત્થીતિ મઞ્ઞિંસુ.

તતો અભયત્થેરો આહ કથં મહારાજ સદ્દહિતું સક્કા છ દેવલોકતો છ રથા આનીતાતિ તં સુત્વા રાજા આકાસે પુપ્ફદામાનિ ખિપાપેસિ. તાનિ ગન્ત્વા વિસું રથધુરે ઓલમ્બિંસુ મહાજનો આકાસે ઓલમ્બન્તાનિ પુપ્ફદામાનિ દિસ્વા નિક્કઙ્ખો અહોસિ.

તતો રાજા થેરં પુચ્છિ-કતમો પન ભન્તે દેવલોકો રમણીયોતિ. તુસિતભવનં પન મહારાજ રમણીયં, બુદ્ધભાવાય સમયં ઓલોકેન્તો મેત્તેય્યો બોધિસત્તોપિ તસ્મિંયેવ વસતીતિ આહ.

તં સુત્વા રાજા તસ્મિં આલયં કત્વા મહાથૂપં ઓલોકેન્તો નિપન્નોવ ચવિત્વા સુત્તપ્પબુદ્ધો વિય તુસિત ભવનતો આહટ. રથે નિબ્બત્તિત્વા અત્તનો કતપુઞ્ઞસ્સ થલં મહાજનસ્સ પાકટં કાતું રથેયેવ ઠત્વા દિબ્બાભરણ વિભૂસિતો મહાજનસ્સ પસ્સન્તસ્સેવ તિક્ખત્તું મહાથૂપં પદક્ખિણં કત્વા ભિક્ખુસઙ્ઘઞ્ચ વણ્દિત્વા તુસિતભવનં અગમાસિ.

એવં અસારે નિચયે ધનાનં અનિચ્ચસઞ્ઞં સત્તં સપઞ્ઞા,
કત્વન ચાગં રતનત્તયમહિ આદાય સારં સુગતિં વજન્તિ;

રઞ્ઞો નાટકત્થિયો મતભાવં ઞત્વા યત્થ ઠિતા મકુળં મોચયિંસુ તત્થં ઠાને કતસાલા મકુળમુત્તસાલાનામજાતા. રઞ્ઞો સરીરસ્મિં ચિતકં આરોપિતે યત્થ મહાજનો હત્થે પગ્ગહેત્વા વિરચિ. તત્થ કતસાલા વિરચિત્થસાલા નામ જાતા. રઞ્ઞો સરીરં યત્થ ઝાપેસું - સો સીમામાલકો રાજમાલકો નામ જાતો. અથ રઞ્ઞો કનિટ્ઠભાતા સદ્ધાતિસ્સમહારાજા નામ હુત્વા ચેતિયે અનિટ્ઠતં જત્તકમ્મં સુધાકમ્મઞ્ચ નિટ્ઠાપેત્વા થૂપમકાસીતિ

ઇતિ સાધુજન મનોપસાદનત્થાય કતે થૂપવંસે મહાચેતિયે કતા નિટ્ઠિતા.

૨૬. એતરહિ દુટ્ઠગામણિ અભય મહારાજસ્સ પિતા કાકવણ્ણતિસ્સ રાજા મેત્તેય્યસ્સ ભગવતો પિતા ભવિસ્સતિ. વિહારમહાદેવી માતા ભવિસ્સતિ. દુટ્ઠગામિણિ અભયો અગ્ગસાવકો ભવિસ્સતિ. કનિટ્ઠો દુતિય સાવકો ભવિસસતિ. રઞ્ઞો પિતુચ્છા અનુળાદેવી અગ્ગમહેસી ભવિસ્સતિ. રઞ્ઞો પુત્તો સાલિ રાજકુમારો પુત્તો ભવિસ્સતિ. ભણ્ડાગારિક સઙ્ઘામચ્ચો અગ્ગુપટ્ઠાકો ભવિસ્સતિ તસ્સામચ્ચસ્સ ધીતા અગ્ગુપટ્ઠાયિકા ભવિસ્સતીતિ એવં સબ્બેપિ કતાધિકારા હેતુ સમ્પન્ના તસ્સ ભગવતો ધમ્મં સુત્વા દુક્ખસ્સન્તં કરિત્વા અનુપાદિસેસાય નિબ્બાનધાતુયા પરિનિબ્બાયિસ્સન્તીતિ.

એત્તાવતા ચ

૨૭. મહિણ્દસેન નામમ્હિ વસન્તો પરિવેણકે,
પત્તચીવરપાદો? યો પિટકત્તય પારગો;

સદ્ધાસિલગુણુપેતો સબ્બસત્તહિતે રતો,
તેન સાધુ સમજ્ઝિટ્ઠો યમહં કાતુમારભિં;

સોદાનિ નિટ્ઠં સમ્પત્તો થૂપવંસો અનાકુલો,
પરિપુણ્ણો સબ્બથા સાધુ પણ્ડિતેહિ પસંસિતો;

યં પત્તં કુસલં કમ્મં કરોન્તેન ઇમં મયં,
તેન એતેન પુઞ્ઞેન સત્તા ગચ્છન્તુ નિબ્બુતિં;

અનન્તરાયેન યથા ચ સિદ્ધિં
મૂપાગતો થૂપવરસ્સ વંસો,
તથેવ સદ્ધમ્મસિતા જનાનં
મનો રથા સીઘમુપેન્તુ સિદ્ધિં;

પરિસમ્ભિદામગ્ગસ્સ યેન લીલત્થ દીપનિ
ટીકા વિરચિતા સાધુ સદ્ધમ્મોદય કામિના;

તથા પકરણે સચ્ચસઙ્ખેપે અત્થદીપના,
ધીમતા સુકતા યેન સુટ્ઠુ સીહળ ભાસતો

વિસુદ્ધિમગ્ગ સઙ્ખેપે યેન અત્થપ્પકાસના,
યોગી નમુપકારાય કતા સીહળભાસતો;

પરક્કમ નરિણ્દસ્સ સબ્બભૂપાન કેતુનો,
ધમ્માગારે નિયુત્તો યો પિટકત્તય પારગો;

સાસનં સુટ્ઠિતં યસ્સ અન્તેવાસિક ભિક્ખુસુ,
તેન વાચિસ્સરત્થેર પાદેન લિખિતો અયન્તિ;

થૂપવંસો નિટ્ઠિતો.